

Finanțat de
Uniunea Europeană

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

STATUTUL SPECIILOR ȘI HABITATELOR EMERALD ÎN REPUBLICA MOLDOVA: EVALUAREA CADRULUI LEGAL ȘI INSTITUȚIONAL

Action implemented by:

Declinarea responsabilității

Prezenta lucrare este un produs elaborat de Banca Mondială. Constatările, interpretările și concluziile exprimate în acest document nu reflectă în mod obligatoriu părerile Consiliului Directorilor Executivi sau ale guvernelor pe care aceștia le reprezintă.

Acest studiu și raport au fost elaborate cu sprijinul financiar din partea Uniunii Europene în cadrul Acțiunii Uniunea Europeană pentru Mediu (EU4Environment). Opiniile exprimate în prezentul document nu pot fi considerate în niciun caz ca reflectând poziția oficială a Uniunii Europene.

Finanțat de Uniunea Europeană și implementat de către OCDE, CEE-ONU, PNUM, ONUDI, și Banca Mondială, UE pentru Mediu ajută țările Parteneriatului Estic să își păstreze capitalul natural și să sporească bunăstarea ecologică a oamenilor prin sprijinirea acțiunilor legate de mediu, prin demonstrarea și deblocarea oportunităților de creștere mai ecologică și stabilirea unor mecanisme pentru a gestiona mai bine riscurile și impactul asupra mediului.

Banca Mondială nu garantează exactitatea, exhaustivitatea sau actualitatea datelor incluse în această lucrare și nu își asumă responsabilitatea pentru erorile, omisiunile sau discrepanțele din informații sau răspunderea cu privire la utilizarea sau neutilizarea informațiilor, metodelor, proceselor sau concluziilor prezentate. Limitele, culorile, denumirile și alte informații prezentate pe orice hartă din această lucrare nu implică nicio apreciere din partea Băncii Mondiale cu privire la statutul juridic al oricărui teritoriu sau aprobarea sau acceptarea unor astfel de limite.

Vă rugăm să citați această publicație ca: EU4Environment. 2024. *Statutul speciilor și habitatelor Emerald în Republica Moldova: evaluarea cadrului legal și instituțional*. Washington, DC: World Bank.

Aprecieri

Acest document a fost elaborat de către Natalia Guranda, Angela Lozan, Victoria Covali, Irina Punga (2023), și Tatiana Gumene (editare și corectură), cu ghidare din partea experților: Marc Roekaerts și Otars Opermanis (Consultanți internaționali Banca Mondială), Aurel Lozan (Coordonator al activității UE pentru Mediu din partea Băncii Mondiale în Republica Moldova), și Oksana Kovalenko (Coordonatorul din partea Băncii Mondiale al programului UE pentru Mediu).

Următorii autori au contribuit la compilarea Capitolului III al prezentului document, cu o analiză valoroasă a stării actuale a speciilor și habitatelor din cadrul rețelei Emerald:

- Dumitru Bulat - doctor habilitat în științe biologice, expert în ihtiologie
- Galina Bușmachiuc – doctor habilitat în științe biologice, expert în nevertebrate
- Elena Tofan - Dorofeev – doctor în științe biologice, expert floră
- Victoria Nistoreanu – doctor habilitat în științe biologice, expert faună

Compilarea și formularea recomandărilor:

- Angela Lozan – doctor în științe biologice, expert principal biodiversitate, și
- Ion Coțofană, expert conservarea biodiversității

Cuprins

Aprecieri.....	3
Cuprins	4
Abrevieri și acronime	6
Introducere	7
Partea I:.....	8
Aspecte generale privind rețeaua Emerald - instrument de protecție a speciilor și habitatelor naturale	8
Premisele legislative care au stat la baza constituirii Rețelei Emerald în Republica Moldova.....	9
Procedura de desemnare a siturilor rețelei Emerald	10
Crearea rețelei Emerald în Republica Moldova.....	12
Tipurile de situri, habitate naturale și specii de faună și floră sălbatică ale rețelei Emerald	14
Beneficiile constituirii rețelei Emerald	14
Partea II:	16
Aspecte legislative și instituționale privind managementul și protecția rețelei Emerald.....	16
Analiza cadrului legal privind managementul și protecția rețelei Emerald	17
Definirea și apartenența noțiunilor de "rețea Emerald", "rețea ecologică paneuropeană" și "zonă de interes special pentru conservare"	18
Competențele autorităților administrației publice centrale și locale în domeniul gestionării și protecției rețelei Emerald	25
Mecanisme legale de protecție a rețelei Emerald.....	28
Partea III:.....	33
Starea actuală a speciilor și habitatelor Emerald, și a indicelui de suficiență în Republica Moldova	33
Mamifere	35
Amfibii și reptile.....	36
Păsări	36
Pești	36
Nevertebrate.....	37
Plante.....	38
Habitat	51
Anexe.....	64
Anexa 1: Propunere sit Emerald nou – situl Tețcani.....	64
Anexa 2: Propunere sit Emerald nou – situl Sărata Nouă.....	65
Anexa 3: Siturile Emerald.....	66

Anexa 4: Lista tipurilor de Habitate naturale (EN) din rețeaua Emerald.....	68
Anexa 5: Lista speciilor protejate de rețeaua Emerald	69

Abrevieri și acronime

AEM	Agenția Europeană de Mediu
ZISC	Zone de interes special pentru conservare
CE	Consiliul UE
CEE	Comunitatea Economică Europeană
CEE-ONU	Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa
CITES	Convenția privind Comerțul Internațional cu Specii Periclitate de Faună și Floră Sălbatică
EB	Evaluarea biodiversității
EEA-ETC/BD	Agenția Tematică Europeană pentru Diversitate Biologică a Agenției Europene de Mediu
EIM	Evaluarea de impact asupra mediului
ESM	Evaluarea strategică de mediu
SIG	Sistem de informații geografice
UICN	Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ONG	Organizație Non Guvernamentală
ONUDI	Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială
PNUM	Programul Națiunilor Unite pentru Mediu
REN	Rețelei ecologice naționale
RM	Republica Moldova
SDF	Formularul tip de date al sitului Emerald
u.c.	Unități comerciale
UE	Uniunea Europeană
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
ZISC	Zone de interes special de conservare

Introducere

De-a lungul timpului problemele de mediu și cele de conservare a naturii au devenit o preocupare pentru întreaga omenire, iar dreptul omului la un mediu sănătos a devenit din ce în ce mai vulnerabil la riscurile și efectele negative generate de diferite fenomene, proiecte de activități economice și decizii politice. Asigurarea dreptului omului la un mediu sănătos trebuie să devină o prioritate națională, deoarece vizează în mod direct condițiile de viață și sănătate a populației, conservarea biodiversității precum și capacitățile de dezvoltare durabilă. Este de menționat faptul că, biodiversitatea a fost pusă și este mereu în pericol continuu din cauza activității umane. Rata actuală de dispariție a speciilor este de zeci sau de sute de ori mai mare decât media din ultimii 10 milioane de ani și crește în mod constant. Astfel, studiul "Distribuirea biomasei pe Pământ", publicat de către Academia Națională de Științe a Statelor Unite ale Americii menționează că, deși cei 8 miliarde de oameni din lume reprezintă doar 0.01% din toate creaturile vii, omenirea a cauzat deja dispariția a 83% din toate mamiferele sălbatice și a jumătate din speciile de plante.¹ Pierderea dramatică a biodiversității implică riscuri grave pentru economie și sănătatea umană.² Potrivit Raportului Forumului Economic Mondial privind riscurile globale 2020, pierderea biodiversității și colapsul ecosistemelor se regăsesc printre primele cinci riscuri pentru societate și sănătatea umană.³

Dat fiind faptul că gradul de pierdere a biodiversității este în continuă creștere, a devenit necesar să se creeze un cadru juridic eficient, atât la nivel internațional, cât și la nivel național, pentru a asigura protecția mediului și conservarea biodiversității. Legiferarea măsurilor de protecție a biodiversității reprezintă un prim pas important în procesul de asigurare a dezvoltării durabile a statului. Totuși, pentru a atinge obiectivele de protecție a biodiversității, cadrul normativ trebuie să fie însoțit de un cadru instituțional eficient și de un set de mecanisme de implementare a prevederilor legislative.

Rețeaua Emerald reprezintă unul dintre instrumentele juridice de mediu creat la nivel statelor membre UE, non-UE și unele state africane în vederea asigurării protecției dreptului omului la un mediu curat, sănătos și durabil abordării declinului pe termen lung al biodiversității, prevenirii distrugerii și degradării habitatelor, speciilor și exploatării nesustenabile a faunei sălbatice. În conformitate cu Legea nr. 94/2007 privind rețeaua ecologică, rețeaua Emerald este o rețea ecologică constituită din zone de interes special de conservare (ZISC), fiind parte componentă a rețelei ecologice naționale (REN), și reprezintă extinderea rețelei ecologice europene coerente de arii speciale de conservare Natura 2000 către țările non-UE. Reieșind din importanța rețelei Emerald și angajamentele asumate de către Republica Moldova pe plan internațional în domeniul asigurării conservării diversității biologice, acest studiu își propune analiza cadrului legislativ și instituțional aplicabil la nivel național în vederea identificării inconsecvențelor, lacunelor și reglementărilor confuze, după caz.

Documentul de față constituie un instrument de gestionare în mod coordonat al eforturilor autorităților publice centrale, locale precum și al altor părți interesate, în consolidarea Rețelei Emerald din Republica Moldova prin acțiuni de ordin legislativ, social, dar și de conservare. În afară de analiza cadrului normativ existent din țară, documentul de față urmărește identificarea acelor lacune și bariere, fie ele de ordin legal, sau instituțional, ce creează impedimente în protecția și conservarea, precum și managementul eficient al acestor situri. Respectiv, în afară de analiza cadrului legal, descrierea tipurilor și habitatelor existente în țară, managementul existent și alte aspecte de conservare, documentul conține și o foaie de parcurs ce include acțiuni pe o perioadă determinată care au drept scop conservarea speciilor și habitatelor printr-un management eficient și integrat al siturilor.

¹ Bar-On, Y. M., R. Phillips, and R. Milo. 2018. "The Biomass Distribution on Earth." *PNAS* 115 (25): 6506–11. <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1711842115>

² Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services [Media Release: Nature's Dangerous Decline 'Unprecedented'; Species Extinction Rates 'Accelerating'](#). Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services.

³ The Global Risks Report 2020, of the 15th edition of the World Economic Forum, publicat la data de 15 ianuarie 2020.

Partea I:

Aspecte generale privind rețeaua Emerald - instrument de protecție a speciilor și habitatelor naturale

Premisele legislative care au stat la baza constituirii Rețelei Emerald în Republica Moldova

Premisele de ordin legal care au condiționat necesitatea constituirii la nivel național a rețelei Emerald rezidă în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Următoarea secțiune descrie convențiile și tratatele la care Republica Moldova a aderat, le-a ratificat și la care este parte.

Tratate internaționale

Republica Moldova este parte la mai multe convenții și acorduri internaționale care promovează direct conservarea biodiversității și a patrimoniului natural:

- [Convenția privind diversitatea biologică](#) (Rio de Janeiro, 5 iunie 1992) – ratificată prin [Hotărârea Parlamentului nr.457/1995](#).

Obiectivele prezentei convenții sunt: conservarea diversității biologice, utilizarea durabilă a componentelor sale și împărțirea corectă și echitabilă a beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice, inclusiv prin accesul corespunzător la resursele genetice și prin transferul adecvat de tehnologii relevante, ținând cont de toate drepturile asupra acestor resurse și tehnologii, precum și prin finanțarea corespunzătoare.

- [Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție \(CITES\)](#) (Washington, 3 martie 1973) – aderată prin [Legea nr. 1246/2000](#).

Obiectivul convenției este protecția anumitor specii de faună și floră sălbatică împotriva exploatării excesive prin comerțul internațional.

- [Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice](#) (Bonn, 23 iunie 1979) – aderat prin [Legea nr. 1244/2000](#)

Obiectivul convenției este de a restabili starea de conservare a speciilor migratoare vizate la un nivel favorabil sau de a menține starea de conservare la acest nivel.

- [Convenția asupra zonelor umede de importanță internațională în special ca habitat al păsărilor acvatice](#) (Ramsar, 2 februarie 1971) – ratificat prin [Hotărârea Parlamentului nr. 504/1999](#).

Obiectivele convenției sunt: conservarea și utilizarea înțeleaptă a tuturor zonelor umede prin acțiuni locale și naționale și prin cooperare internațională, ca o contribuție la realizarea unei dezvoltări durabile în întreaga lume.

- [Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa](#) (Berna, 19 septembrie, 1979) – aderat prin [Hotărârea Parlamentului Nr. 1546/1993](#).

Obiectivele prezentei convenții sunt: conservarea florei și faunei sălbatice și a habitatelor lor naturale și protecția speciilor migratoare pe cale de dispariție.

- [Convenția europeană a peisajului](#) (Florența, 20 octombrie 2000)– ratificat prin [Legea nr. 536/2001](#).

Obiectivele prezentei convenții sunt: promovarea protecției peisajelor, managementul și amenajarea acestora și organizarea cooperării europene în acest domeniu.

- [Protocolului de la Nagoya privind accesul la resursele genetice și distribuirea corectă și echitabilă a beneficiilor care rezultă din utilizarea acestora la Convenția privind diversitatea biologică](#). (Nagoya, 29 noiembrie 2010) – ratificat prin [Legea nr. 117 /2016](#), promulgată prin [Decretul Președintelui RM nr. 2145/2016](#).

Obiectivul prezentului protocol este împărțirea corectă și echitabilă a beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice, inclusiv printr-un acces adecvat la resursele genetice și prin transferul corespunzător de tehnologii relevante, ținând seama de toate drepturile asupra resurselor și tehnologiilor respective, precum și printr-o finanțare corespunzătoare, contribuind astfel la conservarea diversității biologice și la utilizarea durabilă a componentelor sale.

- [Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea](#) (New York, 14 februarie 2001) – ratificat prin [Legea nr. 1381/2002](#).

Obiectivul prezentului protocol este de a contribui la asigurarea unui nivel adecvat de protecție pentru siguranța transferului, manipulării și utilizării organismelor vii modificate prin biotehnologia modernă și care pot avea efecte negative asupra conservării și utilizării durabile a diversității biologice, luând în considerare, de asemenea, riscurile pentru sănătatea oamenilor și acordând atenție în special mișcării lor transfrontaliere.

- [Acordul asupra conservării păsărilor de apă migratoare african-eurasiatice](#) (Haga, 16 iunie 1995)-aderat prin [Legea nr. 1244/2000](#).

Acordul urmărește conservarea păsărilor de apă migratoare și a habitatelor acestora din Africa, Europa, Orientul Mijlociu, Asia Centrală, Groenlanda și Arhipelagul Canadian.

- [Acordul privind conservarea liliecilor în Europa](#) (Londra ,4 decembrie 1991) – aderat prin [Legea nr. 1244/2000](#).

Acordul urmărește protecția și conservarea liliecilor. Țările prin acest acord doresc să identifice acele situri din propria sa zonă de jurisdicție care sunt importante pentru starea de conservare, inclusiv pentru adăpostirea și protecția liliecilor. Aceste situri vor proteja, prin considerente economice și sociale, împotriva daunelor sau perturbărilor. În plus, fiecare parte se va strădui să identifice și să protejeze zonele importante de hrănire pentru lilieci pentru a nu provoca daune sau perturbări.

Directive ale Uniunii Europene:

- [Directiva 92/43/CEE](#) a Consiliului din 21 mai 1992 privind protecția habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.

Obiectul prezentei directive este să contribuie la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul statelor membre în care se aplică tratatul.

- [Directiva 2009/147/CE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice.

Prezenta directivă se referă la conservarea tuturor speciilor de păsări care se găsesc în stare sălbatică pe teritoriul european al statelor membre în care este aplicabil tratatul. Directiva reglementează protejarea, gestionarea și controlul asupra acestor specii și stabilește normele pentru exploatarea acestora.

Procedura de desemnare a siturilor rețelei Emerald

Rețeaua Emerald este o rețea ecologică formată din ZISC pentru specii/habitate protejate la nivel European. Punerea sa în aplicare a fost lansată de Consiliul Europei în cadrul activității sale în temeiul Convenției privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa (Convenției de la Berna), odată cu adoptarea Recomandării nr. 16 (1989) a Comitetului Permanent al Convenției de la Berna. Această Convenție reprezintă unul dintre instrumentele juridice europene obligatorii pentru a asigura conservarea florei și a faunei sălbatice și a habitatelor naturale, precum și pentru a promova cooperarea dintre state. Astfel, potrivit art. 4 și 5 al Convenției de la Berna, statele semnatare, inclusiv Republica Moldova se obligă:

- să ia măsuri legislative și administrative potrivite și necesare pentru protejarea habitatelor pentru speciilor sălbatice de flora și fauna, în special a acelor enumerate în anexele nr. I și II a Convenției și pentru salvagardarea habitatelor naturale amenințate;
- să țină cont, în politicile de planificare și dezvoltare, de necesitatea conservării ariilor protejate, în scopul evitării sau reducerii la maximum a degradării acestora;
- să acorde o atenție deosebită protecției zonelor care au importanță pentru speciile migratoare menționate în anexele nr. II și III ale Convenției care sunt amplasate strategic de-a lungul rutelor majore de migrație, care servesc drept zone de hibernare, agregare, alimentare, reproducere sau năpârlire;
- să-și coordoneze eforturile, în funcție de necesitățile pentru protejarea habitatelor naturale prevăzute în Convenția de la Berna, și în regiunile dincolo de frontierele Emerald.

Constituirea efectivă a rețelei Emerald a început abia în 1998, după ce Comitetul permanent al Convenției de la Berna a adoptat Rezoluția nr. 3 în 1996, privind crearea unei rețele ecologice paneuropene și a

Rezoluției nr. 5 (1998), care se referă la normele pentru rețeaua de zone de interes special de conservare (rețeaua Emerald). Criteriile de desemnare a zonelor de interes special de conservare sunt definite în Recomandarea nr. 16 (1989) a Comitetului permanent al Convenției de la Berna:⁴

- să contribuie în mod semnificativ la conservarea speciilor amenințate, endemice sau a oricăror altor specii enumerate în anexele nr. I și II la convenția de la Berna;
- să susțină un număr semnificativ de specii într-o zonă cu o diversitate mare de specii sau să susțină populații importante ale uneia sau mai multor specii;
- să reprezinte zone de importanță pentru una sau mai multe specii migratoare;
- să conțină zone importante și/sau reprezentative pentru tipurile de habitate amenințate;
- să conțină un exemplu remarcabil al unui tip de habitat sau mozaic de habitate;
- să contribuie în alt mod semnificativ la realizarea obiectivelor Convenției de la Berna.

Procesul de desemnare a speciilor și habitatelor Emerald se desfășoară în trei faze, după cum urmează:

Faza I: Identificarea și selectarea siturilor în baza cercetărilor științifice, efectuate de specialiști în domeniul biologiei, ecologiei și geografiei, în conformitate cu criteriile de selecție stabilite de rezoluțiile Convenției de la Berna.

Țările participante își evaluează resursele naturale și identifică speciile și habitatele protejate în conformitate cu rezoluțiile relevante ale Convenției de la Berna. Urmează selectarea siturilor potențiale adecvate pentru a asigura supraviețuirea pe termen lung a speciilor și habitatelor Emerald și transmiterea către Secretariatul Convenției de la Berna a bazei de date cu informații științifice privind siturile propuse. Siturile propuse pot fi desemnate în mod oficial de către Comitetul permanent ca situri candidate pentru includerea în rețeaua Emerald, astfel cum se prevede în Recomandarea nr. 157 (2011) privind statutul siturilor candidate pentru includerea în rețeaua Emerald și recomandările privind criteriile de desemnare a acestora.

Faza II: Evaluarea internațională a eficacității siturilor propuse, realizată pe specii și pe habitate pentru fiecare regiune biogeografică.

Evaluarea nu va începe până când nu a fost realizat un inventar complet al unui set de ZISC propus (în mod ideal, peste 80 % din ZISC propuse vor fi disponibile pentru evaluare). După ce valoarea siturilor ZISC propuse a fost evaluată din punct de vedere științific, siturile luate în considerare pentru includerea în rețeaua Emerald sunt prezentate Comitetului permanent al Convenției pentru examinare și, în cele din urmă, aprobate pentru includerea în rețeaua Emerald.

Pe lângă descrierea detaliată a procesului biogeografic, documentul „*Criterii de evaluare ale listelor naționale ASCI propuse*” stipulează că, Comitetul permanent al Convenției de la Berna va acorda statutul de „sit candidat oficial” tuturor siturilor propuse care trec cu succes de verificarea inițială a calității bazei de date naționale. Numai după aceea poate începe evaluarea privind cât de potrivite sunt siturile propuse pentru rețeaua Emerald la nivel biogeografic.

Construirea rețelei Emerald este un proces dinamic care necesită actualizarea permanentă a informațiilor. Un rol-cheie în acest proces îl joacă activitatea științifică, inclusiv cercetarea pe teren. Aceasta include, de asemenea, colectarea datelor relevante privind distribuția speciilor și a habitatelor, după cum se specifică în Rezoluțiile 4 și 6, și prezentarea acestor date pe hărți.

Trebuie remarcat faptul că identificarea de către state a siturilor rețelei Emerald (ZISC) nu reprezintă sfârșitul activității, ci doar începutul. Statele sunt încurajate să ia măsuri suplimentare (prin legislație sau în alt mod) pentru a asigura gestionarea adecvată a ZISC-urilor.

Faza III: Aprobarea la nivel național a siturilor incluse în rețeaua Emerald și punerea în aplicare a activităților de gestionare și monitorizare sub responsabilitatea autorităților naționale.

Pentru a aproba ZISC, fiecare guvern trebuie să transmită formularele tip de date (SDF) pentru fiecare sit din rețeaua Emerald prin intermediul bazei de date comune ale Agenției Europene de Mediu (AEM). SDF

⁴ <https://search.coe.int/democracy?i=0900001680746c25>

se bazează pe o bază de date Natura 2000 a cărei structură a fost modificată pentru a acoperi o zonă geografică mai mare și mai multe specii Emerald. Astfel, evaluarea bazei de date a rețelei Emerald este un ciclu format din următoarele etape:

1. Prezentarea de propuneri sub forma unei baze de date de către autoritățile naționale către Secretariatul Convenției de la Berna, utilizând baza de date comună a AEM.
2. Verificarea calității bazei de date de către Secretariatul Convenției de la Berna, urmată de corectarea caracterului incomplet și a erorilor de către părți.
3. Desemnarea de către Comitetul permanent al Convenției de la Berna a siturilor propuse în calitate de candidate pentru includerea în rețeaua Emerald.
4. Evaluarea preliminară de către Agenția Tematică Europeană pentru Diversitate Biologică a Agenției Europene de Mediu (denumită în continuare - EEA-ETC/BD) a caracterului adecvat al listei ASCI propuse (specie(habitat)/țară/regiune biogeografică)
5. Discuții științifice în cadrul unui atelier biogeografic regional și evaluarea relevanței siturilor specifice ale rețelei Emerald.
6. Includerea de situri suplimentare în rețeaua Emerald și actualizarea bazei de date de către autoritățile naționale (dacă este necesar).
7. Prezentarea bazei de date EEA-ETC/BD revizuite/extinse.
8. Prezentarea listei finale a siturilor rețelei Emerald Grupului de experți privind ariile protejate și rețelele ecologice pentru discuții în cadrul Convenției de la Berna.
9. Prezentarea listei finale a siturilor rețelei Emerald Comitetului permanent al Convenției de la Berna pentru aprobare.

Crearea rețelei Emerald în Republica Moldova

Republica Moldova, după ce a aderat la Convenția de la Berna, s-a angajat să întreprindă măsuri pentru protejarea habitatelor și speciilor, inclusiv prin crearea rețelei Emerald. În acest sens, au fost puse în aplicare câteva proiecte pilot pentru a stabili premisele pentru crearea rețelei Emerald.

Proiectul pilot 2001. În 2009-2011 primul program comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei a fost implementat pentru a sprijini extinderea principiilor rețelei Natura 2000 prin rețeaua Emerald în Europa de Est și Caucazul de Sud (în continuare - Programul comun).

Proiectul Faza I, care a fost implementat în perioada 2009 - 2011 în cadrul programului comun menționat anterior, a oferit asistență celor șapte țări țintă (Ucraina, Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Federația Rusă) în evaluarea resurselor naturale și determinarea speciilor și habitatelor pentru protecția rețelei precum și selectarea potențialelor ZISC adecvate pentru asigurarea supraviețuirii pe termen lung a speciilor protejate prin Convenția de la Berna.

Programul comun a vizat și

- crearea și formarea echipelor naționale multidisciplinare implicate în proiectarea rețelei;
- identificarea rețelelor potențiale ZISC în țările țintă;
- colectarea datelor despre specii și habitate și afișarea distribuției acestora pe hărți;
- descrierea potențialelor ZISC folosind formularul tip de date Emerald/Natura 2000 (SDF).

Astfel, programul comun a urmărit să identifice și să descrie teritoriile care îndeplinesc criteriile de includere în rețea, adică a îndeplinit faza I a schemei generale a procesului de concepere a rețelei.⁵

Cea de a doua faza a proiectului (Faza II), finanțată de Uniunea Europeană și derulată de Consiliul Europei "Suport pentru crearea rețelei Emerald", a avut ca scop implementarea etapei II a procesului de creare a rețelei. Acest proiect a fost o continuare a programului comun privind înființarea rețelei Emerald, implementat în perioada 2013-2016 în aceleași țări țintă și s-a bazat direct pe rezultatele proiectului anterior.

⁵ https://pip-eu.coe.int/emerald-network/images/moldova_emerald_narrative_report_2013.pdf

Obiectivele generale ale celui de-al doilea program comun au fost diseminarea filozofiei și metodologiei rețelei Natura 2000 pentru cele șapte țări menționate mai sus, promovarea Convenției de la Berna și a principiilor de mediu ale UE în domeniul protejării habitatelor și speciilor din afara Uniunii Europene și ajutorarea acestor țări la îndeplinirea obligațiilor care decurg din aderarea la Convenția de la Berna.

Cel de-al doilea program comun a stabilit sarcina de a obține următoarele rezultate:

- identificarea potențialelor teritorii „Emerald” în țările țintă;
- Realizarea unei evaluări științifice internaționale a caracterului suficient al acestor teritorii pentru a asigura supraviețuirea pe termen lung a speciilor și habitatelor vizate, și anume a unui seminar biogeografic.⁶

În cadrul uneia dintre reuniunile de lucru desfășurate în cadrul proiectului (aprilie 2013), experții internaționali au demonstrat clar că doar includerea ariilor protejate (sau zone similare de conservare) din aceste țări nu ar fi suficientă pentru a îndeplini cerințele pentru construirea rețelei Emerald.

Republica Moldova a beneficiat de un proiect adițional susținut de Consiliul Europei/Fundația Prințului Albert al II-lea de Monaco cu titlul „Suport pentru implementarea implementării obiectivelor Rețelei Emerald în Republica Moldova”, în cadrul căruia au fost efectuate: completarea golurilor de suficiență ale potențialelor situri Emerald, rezultate din concluziile seminarelor biogeografice prin identificarea și descrierea unor zone suplimentare pentru rețea; revizuirea bazei de date de referință, care ar trebui să includă toate speciile din Rezoluția 6 (1998) și habitate din Rezoluția 4 (1996) din Convenția de la Berna prezentă pe teritoriul țării, inclusiv comentarii privind prezența în țară.

Ca rezultat final al activităților desfășurate în cadrul programului comun (faza I și II), Republica Moldova a selectat pentru a include în rețeaua Emerald: 14 specii de plante, 140 specii de animale (păsări – 80 specii, mamifere – 13 specii, amfibieni – 3 specii, pești – 19 specii, reptile – 2 specii, nevertebrate – 23 de specii) și 32 de habitate.

În cadrul seminarelor biogeografice au fost examinate speciile și habitatele evidențiate la nivel național. De exemplu, în cadrul ultimului seminar biogeografic pentru Belarus, Republica Moldova și Ucraina, care s-a desfășurat în perioada 18-19 iunie 2019, au fost examinate speciile de nevertebrate, reptile, amfibieni, pești, mamifere, plante în vederea determinării suficienței reprezentativității speciilor propuse pentru siturile Emerald, conform unor criterii stabilite.⁷

Conștientizând necesitatea finalizării primelor două faze ale programului comun de constituire a rețelei Emerald, programul „Uniunea Europeană pentru Mediu” (EU4Environment), a planificat un șir de acțiuni ce țin de crearea rețelei Emerald, printre care:

- Elaborarea Planului de acțiuni (Foaie de parcurs) pentru crearea rețelei Emerald în Republica Moldova.
- Identificarea indicatorilor de performanță naționali privind rețeaua Emerald și componentele acesteia.
- Elaborarea Planului de management – cadru pentru siturile rețelei Emerald.
- Elaborarea Planurilor de management pentru siturile selectate Emerald din zonele de Nord, Centru și Sud ale Republicii Moldova.

Programul EU4Environment are, de asemenea, o componentă regională care urmărește să faciliteze schimbul de cunoștințe și experiență între țările Parteneriatului estic și UE în ceea ce privește dezvoltarea, crearea și gestionarea rețelei Emerald, precum și atingerea obiectivelor și țărilor de protecție a naturii în general.

⁶ <https://capacity4dev.europa.eu/groups/env-east/info/project-emerald-network-natural-protection-sites-2008-2015>

⁷ <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/-/emerald-network-biogeographical-seminar>

Tipurile de situri, habitate naturale și specii de faună și floră sălbatică ale rețelei Emerald

În 2018-2019, Comitetul permanent al Convenției de la Berna a adoptat 61 de situri Emerald, care constituie 277157 ha sau 8% din teritoriul țării.

- Habitate Emerald - 32 (a se vedea Anexa 4).
- Situri Emerald - 61 (a se vedea Anexa 3).
- Specii Emerald 167 (a se vedea Anexa 5).

Biodiversitatea Republicii Moldova: specii de plante și animale:

Flora

Flora Republicii Moldova cuprinde 5568 de specii de plante (dintre care 2044 specii de plante superioare și 3524 specii de plante inferioare), cu un număr de specii relictice terțiare și cuaternare, iar câteva specii extrem de rare reprezintă un element sub-endemic. Mai mult de 30 de specii de plante lemnoase reprezintă o sursă importantă de trai pentru populația rurală, aproximativ 200 de specii sunt plante medicinale, iar aproximativ 700 de specii de floră sălbatică reprezintă furaje și servesc drept hrană pentru animalele sălbatice și domestice. Cartea Roșie a Moldovei (ediția a II-a) cuprinde 117 specii de plante rare, vulnerabile și pe cale de dispariție.

Ciuperci

Ecosistemele naturale oferă condiții pentru 1357 de specii de ciuperci, inclusiv 557 de specii de macromicete și 196 de specii de licheni. Majoritatea micromicetelor trăiesc în ecosistemele forestiere. Din numărul total de ciuperci, doar 70 sunt comestibile. Cartea Roșie a Moldovei (ediția a II-a) include 9 specii de ciuperci și 16 specii de licheni.

Fauna

Fauna Republicii Moldova include peste 15000 de specii de animale, dintre care: 474 de specii de vertebrate (75 de specii de mamifere, 281 de specii de păsări, 14 specii de reptile, 14 specii de amfibieni și 90 de specii de pești), celelalte specii reprezentând nevertebratele (majoritatea insecte).

Anexele 4 și 5 ale prezentului raport enumeră habitatele identificate în Rezoluția nr. 4 și speciile identificate în Rezoluția nr. 6.

Beneficiile constituirii rețelei Emerald

Printre beneficiile rețelei Emerald se numără cele descrise în continuare:

Protecția generală a biodiversității: rețeaua Emerald contribuie la protejarea celor mai importante habitate și specii din Europa prin desemnarea acestora ca zone speciale de conservare în temeiul Legii nr. 94/2007 privind rețeaua ecologică. Prin urmare, aceste zone beneficiază de protecție juridică, iar orice activitate economică care ar putea afecta starea lor de conservare este strict reglementată. Acest lucru contribuie la păstrarea biodiversității unice a acestor zone pentru generațiile viitoare.

Conservarea habitatelor și a speciilor: Rețeaua Emerald favorizează conservarea habitatelor rare și periclitate, cum ar fi zonele umede, pădurile și zona de câmpie, asigurând supraviețuirea acestora pe termen lung. Aceste habitate adăpostesc multe dintre cele mai importante specii de floră și faună, iar conservarea acestor habitate este esențială pentru supraviețuirea speciilor.

Îmbunătățirea gestionării habitatelor: Prin reunirea experților din diferite domenii, rețeaua Emerald contribuie la coordonarea activităților de gestionare a habitatelor și la îmbunătățirea eficienței eforturilor de conservare. Această colaborare contribuie la asigurarea unei utilizări eficiente a resurselor și la desfășurarea activităților de conservare într-un mod armonizat și coerent.

Monitorizarea populațiilor de specii: rețeaua Emerald oferă un cadru pentru monitorizarea populațiilor de specii, ceea ce este important pentru a detecta schimbările în distribuția și abundența acestora și pentru a ghida acțiunile de conservare. Monitorizarea constantă ajută la identificarea oricărui declin al populațiilor de specii și permite luarea de măsuri timpurii pentru a aborda orice problemă.

Informarea și educarea publicului: Prin evidențierea importanței conservării viețuitoarelor sălbatice și a habitatelor, rețeaua Emerald contribuie la sensibilizarea publicului cu privire la problemele de conservare și încurajează oamenii să se implice în eforturile de conservare. Această conștientizare sporită poate duce la un mai mare sprijin public pentru inițiativele de conservare și poate contribui la promovarea practicilor de dezvoltare durabilă care țin cont atât de nevoile oamenilor, cât și de cele ale faunei sălbatice.

Beneficiile economice posibile asociate cu rețeaua Emerald sunt următoarele:

- **Ecoturism și oportunități de recreere:** Siturile din cadrul rețelei Emerald, create și legiferate, pot atrage mai mulți iubitori ai naturii, ecoturști și vizitatori interesați să exploreze complexe naturale unice și cu diversitate biologică caracteristică. Acest lucru poate crea oportunități pentru întreprinderile locale, cum ar fi mini-hoteluri și/sau eco-pensiuni, restaurante, operatori de turism și magazine de cadouri, sporind crearea locurilor de muncă și venituri pentru localnici.
- **Calitatea aerului și a apei îmbunătățită:** Protejarea habitatelor și ecosistemelor din cadrul rețelei Emerald contribuie la conservarea surselor de apă și la reducerea poluării aerului. Apa și aerul curat sunt resurse importante pentru bunăstarea umană și pot avea un impact pozitiv asupra sănătății publice. Îmbunătățirea stării de sănătate, la rândul său, poate reduce costurile asistenței medicale și crește productivitatea în comunități.
- **Utilizarea durabilă a resurselor naturale:** Rețeaua Emerald promovează utilizarea durabilă a resurselor naturale în zonele sale protejate. Aceasta poate include activități precum pescuitul responsabil, silvicultura durabilă și recoltarea controlată a produselor forestiere nelemnoase. Aceste practici promovează viabilitatea pe termen lung a economiilor locale care depind de aceste resurse, asigurând în același timp conservarea lor pentru generațiile viitoare.
- **Conservarea serviciilor ecosistemice:** Rețeaua Emerald joacă un rol esențial în menținerea serviciilor ecosistemice precum purificarea apei, fertilitatea solului, polenizarea și reglarea climei. Aceste servicii sunt esențiale pentru bunăstarea umană și prezintă o valoare economică. Prin conservarea acestor ecosisteme, rețeaua Emerald contribuie indirect la agricultura durabilă, reduce impactul dezastrelor naturale și oferă alte beneficii care pot avea un impact pozitiv asupra economiilor locale.

În general, rețeaua Emerald oferă un cadru valoros pentru conservarea biodiversității și protejarea patrimoniului natural unic al țării. Aceasta oferă o abordare coordonată și eficientă a gestionării habitatelor, a conservării speciilor și a educației publicului și contribuie la asigurarea păstrării patrimoniului natural pentru generațiile viitoare.

Partea II:

Aspecte legislative și instituționale privind managementul și protecția rețelei Emerald

Analiza cadrului legal privind managementul și protecția rețelei Emerald

Prezentul studiu cuprinde analiza unui șir de acte normative, după cum urmează.

[Strategia de Mediu](#) pentru perioada 2014–2023⁸ și planul de acțiune pentru punerea în aplicare a acesteia, aprobată prin [Hotărârea de Guvern nr. 301 din 24/2014](#), definește principiile de bază și prioritățile în domeniul protecției mediului, utilizării raționale a resurselor naturale și dezvoltării durabile a țării; asigură sinergia în implementarea angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova și implementarea politicilor prin prisma integrării europene; oferă baza pentru reforma instituțională și consolidarea capacităților pentru implementarea cadrului politic și legislativ în domeniul protecției mediului și utilizării durabile a resurselor naturale.

[Legea regnului animal nr. 439/1995](#) reglementează relațiile în domeniul protecției și folosirii animalelor sălbatice (mamifere, păsări, reptile, amfibii, pești, insecte, crustacee, moluște etc.), denumite în continuare animale, care viețuiesc în mod natural pe uscat, în apă, în atmosferă sau în sol, populează permanent sau temporar teritoriul republicii. Prezenta lege este armonizată parțial cu articolele 1, 3, 4, 7 și 8 ale Directivei 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 20 din 26 ianuarie 2010.

[Legea regnului vegetal nr. 239/2007](#) stabilește cadrul legal în domeniul conservării, protecției, restabilirii și folosinței obiectelor regnului vegetal, precum și competențele autorităților publice de toate nivelurile și ale instituțiilor științifice din domeniu.

[Legea nr. 94/2007 privind rețeaua ecologică](#) constituie crearea unui cadru juridic pentru constituirea și dezvoltarea rețelei ecologice naționale, ca parte integrantă a rețelei ecologice paneuropene, și rețelelor ecologice locale, pentru stabilirea unui regim de gestiune și de protecție a rețelei ecologice naționale și a rețelelor ecologice locale, precum și a competențelor și obligațiilor autorităților administrației publice în acest domeniu. Legea transpune parțial prevederile Directivei 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 206 din 22 iulie 1992.

[Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat](#) stabilește bazele juridice ale creării și funcționării fondului ariilor naturale protejate de stat, principiile, mecanismul și modul său de conservare, precum și atribuțiile autorităților publice centrale și locale, ale organizațiilor neguvernamentale și ale cetățenilor în acest domeniu. Obiectele și complexele din fondul ariilor protejate sunt de importanță internațională, națională și locală. Modul de atribuire a acestor grade de importanță este stabilit de prezenta lege, de alte acte normative privind fondul ariilor protejate, precum și de convențiile internaționale din domeniu (Convenția privind diversitatea biologică, Rio de Janeiro, 1992; Convenția privind viața sălbatică și habitatele naturale din Europa, Berna, 1979; Convenția privind speciile migratoare de animale, Bonn, 1979; Convenția privind zonele umede de importanță internațională, Ramsar, 1971 etc.).

[Legea nr. 325/2005 cu privire la Cartea Roșie a Republicii Moldova](#) reglementează relațiile sociale în domeniul protecției, utilizării și restabilirii speciilor de plante și animale dispărute, critic periclitate, periclitate, vulnerabile, rare și nedeterminate, incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova (în continuare – Cartea Roșie), în scopul prevenirii dispariției și asigurării conservării fondului lor genetic, stabilește bazele juridice ale ținerii Cărții Roșii, atribuțiile autorităților publice de toate nivelurile și ale instituțiilor științifice în domeniu.

Este de menționat faptul că, deși Republica Moldova a aderat la Convenția de la Berna încă în anul 1993, dar reglementări legale privind "rețeaua Emerald" au apărut relativ recent. Până în anul 2017, cadrul normativ național nu făcea referire la rețeaua Emerald și, respectiv, nici nu reglementa raporturile juridice care puteau apărea în procesul de constituire, gestionare și protecție a rețelei Emerald. Abia în perioada anilor 2017-2023, legislația Republicii Moldova a fost supusă mai multor modificări și completări în vederea transpunerii Directivei 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, în special în vederea legiferării prevederilor în legătură cu constituirea și gestionarea rețelei Emerald.

⁸ La momentul elaborării prezentului raport, Strategia de mediu pentru perioada 2024-2030 era în curs de elaborare.

O prima tentativă de a legifera la nivel național aspectele ce țin de rețeaua Emerald s-a soldat cu succes în anul 2017 prin aprobarea Legii nr. 162/2017 pentru modificarea unor acte normative.⁹ A doua modificare și completare substanțială a Legii nr. 94/2007 ce vizează rețeaua Emerald, dictată de necesitatea de aliniere la acquis-ul european, s-a produs prin aprobarea Legii nr. 225/2022 privind modificarea unor acte normative, care transpune parțial Directiva 92/43/CEE. În continuare, vom analiza prevederile legale referitoare la rețeaua Emerald, urmărind modificările și completările operate în timp.

Definirea și apartenența noțiunilor de "rețea Emerald", "rețea ecologică paneuropeană" și "zonă de interes special pentru conservare"

Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 162/2017, la articolul 2, al Legii nr. 94/2007, apare noțiunea de "rețea Emerald" definită astfel: "rețea ecologică constituită din zone speciale de conservare și este parte componentă a rețelei ecologice naționale, reprezentând extinderea în țările ne-membre ale UE a rețelei ecologice europene coerente de zone speciale de conservare Natura 2000. Observăm că definiția prevăzută în legislația națională corespunde definiției oferite de către AEM: "rețeaua Emerald - rețea de zone de interes special pentru conservare (ZISC), care urmează să fie înființată pe teritoriul părților contractante și al statelor observatoare la Convenția de la Berna, inclusiv, printre altele, al țărilor din Europa Centrală și de Est și al statelor membre ale UE. Pentru statele membre ale UE, siturile din rețeaua Emerald sunt cele din rețeaua Natura 2000."¹⁰

Totodată, apare diferențierea dintre rețea ecologică națională și rețea ecologică paneuropeană.

Rețea ecologică națională – rețea ecologică constituită la nivel național din teritorii ale habitatelor, peisajelor și elementelor acestora, unite fizic și funcțional, care au o deosebită importanță din punctul de vedere științific și estetic, al valorii și conservării diversității biologice, al menținerii balanței geosistemice.

Rețea ecologică paneuropeană – rețea ecologică constituită la nivel european, ce unește rețelele ecologice naționale și este formată din teritorii, unite fizic și funcțional, reprezentând elemente naturale și seminaturale de peisaj, care necesită a fi conservate și gestionate pentru asigurarea stării favorabile a ecosistemelor, habitatelor, speciilor și peisajelor de importanță europeană.

Această clasificare subliniază în mod special importanța protecției rețelelor ecologice și pune accent pe necesitatea aplicării unei abordări complexe, pe alocuri diferite de gestionare a acestora în vederea atingerii scopului pentru care au fost create. Totodată, prin Legea nr. 162/2017 se definește conceptul de "zonă de interes special pentru conservare", drept sit de importanță europeană comună în care sunt prevăzute măsurile de conservare necesare pentru menținerea ori restabilirea la un stadiu de conservare favorabil a habitatelor naturale și/sau a populațiilor speciilor pentru care situl este desemnat.

Scopul constituirii rețelei Emerald

Articolul 3 al Legii nr. 94/2007, care reglementează scopul constituirii rețelei ecologice naționale și funcțiile ei, a fost completat cu un alineat nou care determină scopul rețelei Emerald: "(3) rețeaua Emerald se constituie în scopul protejării zonelor de interes special pentru conservare, datorată prezenței habitatelor și a speciilor de interes special pentru conservare."

Reieșind din faptul că legiuitorul face o diferențiere dintre rețeaua ecologică națională și rețeaua ecologică paneuropeană, ar fi oportun ca scopul rețelei Emerald să se regăsească în capitolul destinat acesteia.

Constituirea rețelei Emerald

În articolul 12¹ al Legii nr. 94/2007 este prevăzută procedura de constituire a rețelei Emerald. Legea distinge mai multe etape procedurale pentru înființarea rețelei Emerald:

- identificarea și evaluarea științifică a speciilor și habitatelor protejate la nivel european, prezente pe teritoriul Republicii Moldova
- aprobarea siturilor identificate de Comitetul permanent al Convenției de la Berna

⁹ <https://weblex.md/item/view/id/7b9877464401f490e240b4b1eda4e237>

¹⁰ <https://www.eea.europa.eu/help/glossary/eea-glossary/emerald-network>

- desemnarea la nivel național a siturilor Emerald aprobate și aplicarea măsurilor de gestionare, monitorizare și informare pentru fiecare sit.

ZISC se desemnează prin hotărâre a Guvernului și vor face parte din rețeaua Emerald după recunoașterea statutului lor de către Comitetului permanent al Convenției de la Berna.

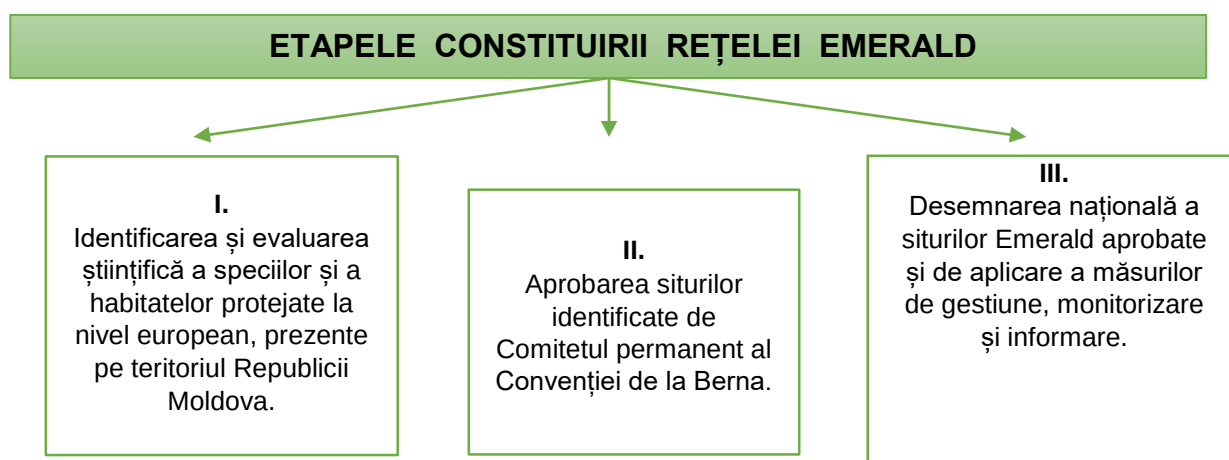
Din necesitatea de a alinia legislația națională la acquis-ul european, la data de 4 noiembrie 2022 a fost publicată în Monitorul Oficial Nr. 343-348 art. 649, Legea nr. 225/2022 privind modificarea unor acte normative. Unul dintre punctele focale ale amendamentelor respective vizează procedura de constituire a rețelei Emerald.

Astfel, Legea nr. 94/2007 este completată cu un nou capitol, capitolul III¹, dedicat în întregime aspectelor legate de rețeaua Emerald. Drept urmare, prevederile ce țin de constituirea rețelei Emerald le regăsim la articolul 121. Potrivit articolului respectiv, constituirea rețelei Emerald asigură conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică, supuse unei conservări speciale la nivel european, prezente pe teritoriul Republicii Moldova, expuse în anexele nr.1–4 al Legii nr. 94/2007, iar identificarea și selectarea siturilor pentru includerea în rețeaua Emerald se realizează pe baza cercetărilor științifice, efectuate de specialiști în domeniul biologiei, ecologiei și geografiei, în colaborare cu Agenția de Mediu, în conformitate cu criteriile de selecție stabilite de rezoluțiile Convenției de la Berna.

În ceea ce privește etapele procedurale de constituire a rețelei Emerald, observăm că legiuitorul optează de data aceasta pentru o formulare mai simplistă și mai concisă a etapelor (vezi figura 1).

Propunerea pentru desemnarea unui teritoriu drept sit al rețelei Emerald este elaborată de Agenția de Mediu, în baza raportului de evaluare aprobat de Ministerul Mediului, în conformitate cu formularul tip de date (SDF) definită de Convenția de la Berna.

Figura 1. Etapele de constituire a rețelei Emerald

Sursa: elaborat de Banca Mondială.

Formularul tip de date trebuie să îndeplinească cel puțin unul dintre următoarele criterii:

- teritoriul contribuie semnificativ la supraviețuirea speciilor pe cale de dispariție, a speciilor endemice sau a oricăror specii enumerate în anexele nr. 2–4 la Legea nr. 94/2007;
- teritoriul suportă existența unui număr semnificativ de specii sau existența unor populații importante din una sau mai multe specii enumerate în anexele nr. 2–4 la Legea nr. 94/2007;
- pe teritoriu există un eșantion important sau reprezentativ de tipuri de habitate care sunt în pericol de dispariție, enumerate în anexa nr.1 la Legea nr. 94/2007;
- pe teritoriu există un exemplu special al unui anumit tip de habitat sau al unui mozaic de diferite tipuri de habitate enumerate în anexa nr.1 la Legea nr. 94/2007;
- teritoriul sitului Emerald este un spațiu important pentru una sau mai multe specii de animale migratoare.

Legea prevede că în urma completării SDF, aceasta se transmite, în format electronic, Secretariatului Convenției de la Berna spre procesare. Totuși, lipsesc mențiuni cu privire la autoritatea responsabilă de expedierea acesteia.

Potrivit art. 12², etapa de evaluare și identificare a tipurilor de habitate naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică finalizează cu înaintarea spre aprobare de către Ministerul Mediului a listei finale a siturilor candidate pentru rețeaua Emerald, către Comitetul permanent al Convenției de la Berna.

Odată cu operarea modificărilor la Legea nr. 94/2007 prin Legea nr. 225/2022, dispăreau prevederile legale în legătură cu modul de desemnare a siturilor Emerald la nivel național. Considerăm, că ar fi oportun elaborarea unui ghid privind procedura desfășurată de constituire a rețelei Emerald, destinat autorităților de resort și altor actori implicați în proces.

Managementul zonelor de interes special

Conform art. 12⁴ al Legii nr. 94/2007, managementul ZISC se efectuează conform unor planuri de management adecvate, specifice siturilor desemnate sau integrate în alte planuri de management și conform măsurilor legale, administrative sau contractuale în scopul de a evita deteriorarea sau perturbarea habitatelor și speciilor pentru care zonele respective au fost desemnate. Planul de management se elaborează pentru un singur sit al rețelei Emerald sau pentru mai multe situri care sunt conectate geografic sau au caracteristici naturale similare.

Planul de management include următoarele informații obligatorii:

- descrierea teritoriului, inclusiv datele de inventar ale habitatelor naturale și ale speciilor de floră și faună sălbatică specificate în anexele nr. 1–4 al Legii nr. 94/2007;
- obiective de conservare a speciilor de floră și faună și a habitatelor acestora, ținându-se cont de condițiile economice, sociale și culturale, precum și de caracteristicile regionale și locale;
- evaluarea și determinarea sarcinilor și a măsurilor necesare pentru atingerea obiectivelor de conservare;
- strategii de gestionare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică;
- planuri de acțiune, care includ, printre altele, informații despre activități, rezultatele așteptate, resursele umane și financiare necesare, intervalul de timp pentru implementarea activităților planificate;
- indicatori necesari pentru a evalua progresul realizării obiectivelor de conservare;
- monitorizarea stării de conservare a tipurilor de habitate naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul rețelei Emerald;
- materiale cartografice.

Potrivit modificărilor la Legea nr. 94/2007, art. 12⁴ alin. (4), este prevăzut că, dacă situl rețelei Emerald se află pe teritoriul existent al ariilor naturale protejate de stat sau constituie obiect al fondului ariilor naturale protejate de stat, managementul sitului este asigurat conform prevederilor Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat. Cu toate acestea, Legea nr. 1538/1998 nu face referire la rețeaua Emerald și nu include situl Emerald în fondul ariilor naturale protejate de stat. Pe de o parte, art. 2 al Legii nr. 1538/1998 definește fondul ariilor protejate drept totalitatea ariilor naturale, a obiectelor și a complexelor naturale protejate de stat, respectiv siturile Emerald s-ar încadra în acest fond. Pe de altă parte, art. 4 alin. (1), nu atribuie în fondul ariilor protejate situl Emerald, referindu-se doar la următoarele categorii de obiecte și complexe naturale: rezervație științifică; parc național; monument al naturii; rezervație naturală; rezervație peisajeră (de peisaj geografic); rezervație de resurse; arie cu management multifuncțional; grădină dendrologică; monument de arhitectură peisajeră; grădină zoologică. Alte două categorii sunt recunoscute și susținute de alte reglementări internaționale: rezervația biosferei (prin Programul Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură [UNESCO]) și zona umedă de importanță internațională (prin Convenția Ramsar). Cu toate acestea, decizia de a constitui sau de a încorpora aceste categorii în sistemul național de arii protejate depinde de angajamentul țării față de conservare și de preferința pentru aceste desemnări. Prin urmare, pentru a asigura aplicabilitatea dispozițiilor stipulate la alineatul (4), art. 12⁴, este necesar să fie modificat alin. 3 din Legea nr. 1538/1998.

Adițional, reieșind din faptul că siturile Emerald sunt desemnate pentru impunerea unor măsuri speciale în vederea conservării unor habitate naturale și/sau specii sălbatice de interes comunitar, în cazul suprapunerii lor în ariile naturale protejate de interes național, managementul sitului poate fi admis în conformitate cu prevederile Legii nr. 1538/1998, însă cu condiția că vor fi respectate cele mai restrictive funcții de protecție. Această condiție lipsește în legislația actuală, ceea ce va genera situația în care un sit de importanță europeană va fi gestionat în aceleași condiții prevăzute pentru un sit de importanță națională, ceea ce contravine scopului pentru care se desemnează siturile Emerald.

Ministerul Mediului este autoritatea responsabilă de elaborarea și aprobarea planurilor de management pentru siturile Emerald în termen de 10 ani de la înființarea rețelei Emerald. În prezent, există planuri de management pentru unele situri Emerald; totuși, acestea sunt elaborate în diferite formate și structurate diferit. În plus, aceste planuri nu sunt aprobate oficial de minister sau de administrația ariei protejate, în cazul în care acest sit Emerald este amplasat (suprapus) într-o arie protejată. Considerăm că, pentru a facilita procesul de elaborare a planurilor de management, este necesară crearea unei metodologii de elaborare a planurilor de management pentru siturile Emerald. Această solicitare a fost declarată de numeroase ori ca fiind importantă și necesară, nu numai de către autoritățile de stat, ci și de către administrația ariilor protejate care dispun de situri Emerald pe teritoriul lor.

Evaluarea impactului (evaluarea adecvată - evaluarea biodiversității) asupra siturilor Emerald în temeiul Art. 6 al Directivei Nr. 92/43/CEE

Prin articolul 12⁶, al Legii nr. 94/2007 privind rețeaua ecologică, se observă o primă tentativă de a transpune art. 6 alin. (3) al Directivei nr. 92/43/CEE și de a reglementa la nivel național procedura de evaluare a impactului unei activități planificate sau a unui document de politici (plan, program) asupra siturilor Emerald: *“(1) Orice plan sau proiect care nu are o legătură directă ori nu este necesar pentru managementul zonei de interes special pentru conservare, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, separat sau în combinație cu alte planuri ori proiecte, este supus unei evaluări adecvate privind efectele potențiale asupra zonei de interes special pentru conservare, având în vedere obiectivele de conservare a acesteia.”*

Această procedură de evaluare nu a cunoscut o aplicabilitate în practică pe teritoriul Republicii Moldova din mai multe considerente:

- Articolul 6 al Directivei nr. 92/43/CEE nu a fost transpus integral, fiind omise prevederile alin. (4), care se referă la excepțiile potrivit cărora în pofida unui rezultat negativ al evaluării efectelor asupra sitului și în lipsa unei soluții alternative, planul sau proiectul totuși trebuie realizat.
- Nu a fost creat un mecanism de implementare a procedurii de evaluare a impactului asupra siturilor Emerald.
- Nu au fost desemnate autorități competente pentru evaluarea impactului asupra siturilor Emerald.
- Nu au fost reglementate etapele procedurale precum și alte detalii privind procedura de evaluare a impactului asupra siturilor Emerald.

Prin urmare, prevederile stipulate la art. 12⁶, nu și-au atins scopul scontat și anume de a preveni potențialul impact generat de activitățile umane și documentele de politici asupra siturilor Emerald, prin crearea și aplicarea unui mecanism de evaluare în temeiul Directivei nr. 92/43/CEE.

Transpunerea integrală al art. 6 al Directivei nr. 92/43/CEE s-a produs în anul 2022 prin aprobarea Legii nr. 225/2022 privind modificarea unor acte normative, fiind completată Legea nr. 94/2007 cu art. 12⁶, potrivit căruia

- orice document de politici și planificare, precum și modificările aduse unor astfel de documente care, fie individual, fie în combinație, pot avea un impact semnificativ asupra siturilor Emerald și care nu au o legătură directă cu gestionarea obiectivelor de conservare a siturilor Emerald sau nu sunt necesare pentru gestionarea respectivă sunt supuse evaluării biodiversității, în conformitate cu prevederile Legii nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu.
- orice activitate planificată, individual sau în combinație cu alte activități, care poate avea un impact semnificativ asupra siturilor Emerald și nu are o legătură directă cu obiectivele de conservare a siturilor Emerald sau nu este necesară pentru gestionarea respectivă, este supusă

evaluării biodiversității, în conformitate cu prevederile Legii nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului.

Totodată, art. 12 alin. (3), stabilește că, în cazul în care evaluarea biodiversității constată că un document de politici și planificare sau o activitate planificată poate avea un impact negativ semnificativ asupra obiectivelor de conservare a siturilor Emerald și, în lipsa unor soluții alternative, documentul de politici și planificare sau activitatea planificată trebuie totuși realizată din considerente imperative de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic, autoritatea competentă de mediu permite punerea în aplicare a unui astfel de document de politici și planificare sau a unei astfel de activități planificate, cu stabilirea măsurilor compensatorii necesare pentru a proteja coerența și buna funcționare a rețelei Emerald.

Situația poartă un caracter mai restrictiv în cazul în care situl adăpostește un tip de habitat natural prioritar sau o specie prioritară, iar documentul de politici și planificare sau activitatea planificată trebuie realizată, singurele considerente care pot fi invocate sunt cele legate de sănătatea sau siguranța publică, de anumite consecințe benefice de importanță majoră pentru mediu. (Art. 12 alin. (4)).

Cu referire la regimul activităților care sunt deja desfășurate legal pe teritoriul sau în anumite părți ale rețelei Emerald, legiuitorul a reglementat în art. 125, că aceste activități nu se supun restricțiilor sau interdicțiilor stabilite de Legea nr. 94/2007, până la expirarea permisiunii de activitate.

Aceste prevederi au intrat în vigoare în octombrie 2023.

Registrul siturilor rețelei Emerald

La moment lipsește un registru funcțional care să cuprindă date privind rețeaua Emerald (adică date privind speciile/habitatele, hotarele exacte cu date SIG etc.). Anumite informații generale sunt stocate pe pagina web al Agenției Europene de Mediu.¹¹ Prin Legea nr. 225/2022 s-a prevăzut că formatul Registrului siturilor rețelei Emerald se va stabili pe baza SDF, definită de Convenția de la Berna, iar informațiile înscrise în Registrul siturilor rețelei Emerald vor fi publice, cu excepția celor cu acces limitat.

Accesul gratuit la Registrul siturilor rețelei Emerald va fi asigurat pe pagina web oficială a Agenției de Mediu, care este autoritatea responsabilă de administrarea Registrului.

Monitorizarea și raportarea stării de conservare a tipurilor de habitate naturale și a speciilor de flora și faună sălbatică din cadrul rețelei Emerald

În conformitate cu art. 12⁷ alin. (1) din Legea nr. 94/2007 privind rețeaua ecologică, monitorizarea stării de conservare a tipurilor de habitate naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică se realizează prin intermediul planului standard de monitorizare elaborat și aprobat de guvern.

Starea de conservare a unui habitat natural este considerată „corespunzătoare” dacă arealul său natural și suprafețele pe care le acoperă este stabil sau în creștere, dacă are structura și funcțiile specifice necesare pentru menținerea acestuia pe termen lung, iar probabilitatea menținerii acestora în viitorul previzibil este mare, precum și dacă speciile care îi sunt caracteristice se află într-o stare de conservare favorabilă (Art. 12⁷ alin. (2) din Legea nr. 94/2007 privind rețeaua ecologică).

Cum prevede Legea nr. 94/2007, monitorizarea stării de conservare a tipurilor de habitate naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică din cadrul rețelei Emerald se efectuează de Agenția de Mediu în comun cu instituțiile științifice cu profil biologic și în coordonare cu Ministerul Mediului. Instituțiile științifice și universitare cu profil biologic pot monitoriza starea de conservare a anumitor tipuri de habitate naturale și specii de floră și faună sălbatică pe siturile rețelei Emerald de sine stătător, cu informarea obligatorie a Agenției de Mediu. Aceasta prezintă obligatoriu anual Ministerului Mediului date de monitorizare privind starea de conservare a tipurilor de habitate naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică cuprinse de rețeaua Emerald.

Ministerul Mediului prezintă Secretariatului Convenției de la Berna, o dată la 6 ani, raportul național privind starea de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică, în forma stabilită de Comitetul permanent al Convenției de la Berna.

¹¹ <https://cdr.eionet.europa.eu/md>

Fondul ariilor protejate de stat și rețeaua Emerald

Bazele juridice ale creării și funcționării fondului ariilor naturale protejate de stat, principiile, mecanismul și modul său de conservare, precum și atribuțiile autorităților publice centrale și locale, ale organizațiilor neguvernamentale și ale cetățenilor în acest domeniu, sunt stabilite de Legea nr. 1538/1998. În conformitate cu Legea nr. 1538/1998, fondul ariilor protejate este definit ca totalitatea ariilor naturale, obiectelor și complexelor naturale protejate de stat.

Înființarea fondului ariilor protejate urmărește:

- Reglementarea relațiilor în domeniul protecției mediului, al conservării obiectelor naturale și a complexelor pentru generațiile prezente și viitoare.
- Efectuarea unui studiu aprofundat al proceselor naturale în biocenoze, inclusiv al ecosistemelor forestiere și de stepă importante, al zonelor umede, al zonelor de reproducere și de iernare și al rutelor de migrație a animalelor, precum și restabilirea echilibrului ecologic în ariile naturale protejate.
- Conservarea fondului genetic în limitele capacităților biologice ale obiectelor și complexelor naturale.
- Tragerea la răspundere a persoanelor fizice și juridice care au cauzat daune ariilor naturale protejate.
- Respectarea convențiilor și acordurilor internaționale privind ariile naturale protejate.
- Deși Legea nr. 94/2007 face referire la faptul că situl Emerald poate fi obiect al fondului ariilor naturale protejate de stat, aceasta totuși nu conține reglementări legale privind siturile Emerald (vezi punct 2.1.7).

Legea nr. 1538/1998 reglementează prin art. 18 regimul de administrare al ariilor naturale protejate de stat prin formularea: „regimul de administrare a fondului ariilor protejate reprezintă un ansamblu unitar de măsuri de protecție, ecologice și tehnico-organizatorice care reglementează activitatea desfășurată în cadrul fondului, de conservare, optimizare și dezvoltare rațională durabilă a rețelei de arii naturale protejate”. Reieșind din faptul că, fondul ariilor naturale protejate de stat este constituit din diverse categorii de obiecte și complexe naturale, considerăm oportun de a prevedea expres în Lege că în ariile naturale protejate se aplică un regim de protecție, gestiune și conservare diferențiat. La stabilirea modalităților de administrare a ariilor naturale protejate, puse sub regim special de protecție și conservare, trebuie să se țină cont de: categoria ariei naturale protejate; întinderea ariei naturale protejate; posibilitățile de asigurare a resurselor financiare pentru asigurarea unei funcționări corespunzătoare a administrației și pentru atingerea obiectivelor de conservare; capacitățile instituționale.

Totodată, în vederea îmbunătățirii coerenței ecologice a rețelei de arii naturale protejate de interes național și comunitar, trebuie identificat și stabilit managementul corespunzător al coridoarelor ecologice, ca zone de importanță majoră pentru fauna și flora sălbatică. Prevederi exprese privind necesitatea managementului coridoarelor ecologice lipsesc atât în Legea nr. 94/2007 cât și în Legea nr. 1538/1998. Lipsa acestor reglementări în legislația cadru, poate avea drept efect neglijarea acestor zone, care, datorită structurii lineare și continue, cum sunt râurile cu malurile lor, sau datorită funcțiilor de refugiu, cum sunt perdelele forestiere, tufărișurile naturale, vegetația naturală de pe terenurile marginale ale culturilor agricole, de-a lungul căilor de comunicație rutieră și feroviară, suprafețe mici de pădure ori de zone umede, sunt esențiale pentru migrarea, dispersarea speciilor sălbatice și pentru schimburile genetice dintre populațiile aceluiași specii.

Adițional la cele menționate mai devreme, atragem atenția cu privire la lipsa dispozițiilor legale în Legea nr. 1538/1998 cu privire la mecanismele de evaluare a impactului asupra mediului (EIM), de evaluare strategică de mediu (ESM) și de evaluare a biodiversității (EB). Legea face referire doar la expertiza ecologică, evaluare care nu va mai fi aplicabilă din noiembrie 2023, fiind abrogată prin LP226 din 30.09.22, MO326-333/21.10.22 art.626. Astfel, art. 9, stipulează: "Toate proiectele și programele de refacere ecologică și de amenajare, de edificare administrativă și socială, de construcție a rețelelor de comunicații și a altor obiective economice în ariile naturale protejate sunt supuse, de către autoritatea centrală pentru mediu, expertizei ecologice de stat." Reieșind din modificările recente a cadrului legal privind evaluarea de

mediu (EIM, ESM, EB), din necesitatea de a proteja și a preveni orice impact negativ asupra ariilor naturale protejate de stat, inclusiv asupra siturilor Emerald (vezi punctele 2.1.5 și 2.3), se impune necesitatea de a revizui integral cuprinsul articolului 9 al Legii nr. 1538/1998 și de a completa Legea respectivă cu prevederi legale privind efectuarea evaluărilor de mediu.

O altă lacună identificată în Legea nr. 1538/1998 se referă la prevederile art. 98 alin. (2), al Legii vizate, care contravine normelor cuprinse în Codul Contravențional nr. 218/2008. Potrivit art. 1 alin. (1), al Codului Contravențional, prezentul cod este legea a Republicii Moldova care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale în materie contravențională, determină faptele ce constituie contravenții și prevede procesul contravențional și sancțiunile contravenționale. În pofida acestor reglementări, Legea nr. 1538/1998 stabilește la art. 98 alin. (2), lista faptelor care se consideră contravenții, dacă nu constituie infracțiuni conform legii:

- folosirea ariilor naturale protejate în alte scopuri decât în cele prevăzute de prezenta lege;
- organizarea fără expertiză ecologică a activității economice în ariile naturale protejate, precum și în zonele lor de protecție;
- deteriorarea sau distrugerea ariilor naturale protejate;
- nelichidarea urmărilor ecologice ale avariilor, catastrofelor și ale altor fenomene distructive introducerea de plante și animale străine zonei respective, care poluează fondul genetic autohton;
- încălcarea regulilor de export al plantelor și animalelor luate sub protecția statului;
- executarea neautorizată a oricărei lucrări de amenajare și construcție;
- deversarea deșeurilor industriale și menajere în ape sau pe terenuri, depozitarea lor în ariile naturale protejate și în zonele lor de protecție;
- folosirea peste normele admise a chimicalelor în zonele de protecție;
- recoltarea neautorizată a fructelor și pomușoarelor de pădure, a ciupercilor, plantelor medicinale, semințelor și a organismelor acvatice;
- strămutarea nesancționată a hotarelor ariilor naturale protejate;
- deteriorarea, ștergerea sau ridicarea bornelor de hotar, geodezice sau topografice, a panourilor de avertizare sau a indicatoarelor;
- intrarea persoanelor neautorizate, cu sau fără autovehicule, în zonele cu protecție integrală;
- camparea în zonele interzise;
- pășunatul în zonele interzise;
- organizarea și desfășurarea neautorizată de activități economice, de turism și agrement;
- fotografierea sau filmarea în scopuri comerciale fără achitarea de taxe.

Atragem atenția că faptele respective nu pot fi calificate drept contravenții atâta timp cât Codul Contravențional nu le reglementează. Prin urmare, se impune necesitatea de a abroga alineatul respectiv, fiind lipsit de forță juridică și eronat din punct de vedere conceptual.

De asemenea, este necesar de menționat că, din punct de vedere al tehnicii juridice, Legea nr. 1538/1998 nu corespunde prevederilor legale consfințite în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Astfel, expunerea articolelor în Legea vizată este în contradicție cu tehnica legislativă aplicabilă la moment în Republica Moldova. Potrivit Legii nr. 100/2017, art. 51, elementul structural de bază al legilor este articolul. Denumirea articolului cuprinde cuvântul „articolul” și numărul de ordine al acestuia, precum și exprimă succint obiectul de reglementare, fără a avea o semnificație proprie în conținutul articolului. În Legea nr. 1538/1998 articolele sunt expuse fără denumire care ar determina obiectul de reglementare al articolului, fapt ce contribuie la identificarea anevoioasă a prevederilor legale necesare.

Competențele autorităților administrației publice centrale și locale în domeniul gestionării și protecției rețelei Emerald

Succesul în procesul de punere în aplicare a legislației privind protecția rețelei Emerald depinde în mare măsură de capacitatea actorilor implicați în procesul de implementare a prevederilor cadrului normativ, în special de capacitatea autorităților de resort. Tabelul nr. 1 reflectă atribuțiile autorităților competente asociate domeniului gestionării și protecției siturilor Emerald.

Tabelul 1: Atribuțiile autorităților competente în domeniul gestionării și protecției siturilor Emerald

1. Ministerul Mediului (https://www.mediu.gov.md/)
- Coordonează activitățile ce țin de constituirea, dezvoltarea rețelei ecologice naționale și de conexiunea ei cu rețelele ecologice ale statelor vecine în scopul încadrării în rețeaua ecologică paneuropeană; - coordonează selectarea siturilor eligibile pentru a fi identificate ca situri de importanță internațională și pentru a fi desemnate ca zone speciale de conservare; - identifică bunurile patrimoniului natural care necesită un regim special de protecție, pentru conservarea și utilizarea durabilă a acestora - coordonează activitățile ce țin de desemnarea zonelor de interes special pentru conservare spre a fi incluse în rețeaua Emerald; - asigură supravegherea stării de conservare a speciilor și habitatelor naturale incluse în rețeaua Emerald; - asigură elaborarea și aprobarea planurilor de management pentru zonele de interes special pentru conservare incluse în rețeaua Emerald și pentru speciile pentru care zonele respective au fost desemnate; - asigură elaborarea, la fiecare șase ani, a unui raport privind punerea în aplicare a măsurilor de conservare a speciilor de floră și a tipurilor de habitate naturale. Raportul, întocmit conform formularului stabilit de Secretariatul Convenției privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa (Berna, 1979), este transmis Comitetului permanent al Convenției și adus la cunoștința publicului; - promovează educația și informarea generală cu privire la necesitatea protejării zonelor de interes special pentru conservare în scopul conservării biodiversității.
2. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (https://midr.gov.md/)
Contribuie la constituirea rețelei ecologice naționale și rețelelor ecologice locale prin prezentarea documentației necesare și asigurarea integrității, protecției și extinderii perdelor forestiere de-a lungul căilor de comunicație și rețelelor energetice în calitate de coridoare ecologice.
3. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (https://www.madrm.gov.md/)
Contribuie la constituirea rețelei ecologice naționale și rețelelor ecologice locale prin asigurarea conlucrării cu agenții economici din sectorul agricol, inclusiv cu instituțiile în a căror competență intră activitățile de gospodărire a apelor.
4. Agenția de Mediu (https://am.gov.md/)
- Monitorizează starea de conservare a tipurilor de habitate naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică din cadrul rețelei Emerald, în colaborare cu instituția publică „Universitatea de Stat din Moldova”; - ține Registrul siturilor rețelei Emerald; - participă la elaborarea planurilor de management pentru siturile Emerald.
5. Agenția „Moldsilva” (http://www.moldsilva.gov.md/)
- Contribuie la constituirea rețelei ecologice naționale și rețelelor ecologice locale prin punere la dispoziția realizatorilor acestora a amenajamentelor silvice care țin de fondul forestier național; - contribuie la împădurirea terenurilor degradate, la regenerarea arboretelor care sunt degradate, din cadrul rețelelor ecologice sau care urmează a fi incluse în acestea, la restabilirea zonelor destinate restaurării, în scopul includerii lor în rețeaua ecologică națională sau locală în calitate de elemente și al defragmentării acestor elemente.
6. Inspectoratul pentru Protecția Mediului (https://ipm.gov.md/)
- Exercită controlul de stat asupra respectării măsurilor de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică în limitele siturilor Emerald prevăzute în planul de management; - exercită controlul privind respectarea normelor pentru protecția mediului la efectuarea măsurilor de menținere și conservare a biodiversității și de utilizare a faunei cinegetice; - exercită controlul privind respectarea normelor pentru protecția mediului în fondul ariilor naturale protejate de stat; - exercită controlul asupra modului în care persoanele fizice și juridice respectă legislația privind protecția și utilizarea rațională a

resurselor biologice acvatice; • efectuează calculul prejudiciului cauzat resurselor cinegetice, silvice din fondul forestier și din afara fondului forestier; • efectuează calculul prejudiciului cauzat resurselor piscicole prin diferite activități, precum ar fi poluarea apei, a boiștilor, a gropilor pentru iernatul peștelui, captarea apei fără instalații de protecție a peștelui, exploziile, extragerea nisipului și prundișului, adâncirea albiei, pescuit ilegal etc. • exercită controlul privind legalitatea deținerii în captivitate a animalelor sălbatice de către persoanele fizice sau juridice, precum și condițiile de viață asigurate acestora.
7. Autoritățile administrației publice locale • constituie rețele ecologice locale din contul terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale și al terenurilor proprietate privată, cu acordul deținătorilor și beneficiarilor acestora; • acordă asistența necesară instituțiilor naționale și internaționale în vederea evaluării și determinării categoriilor elementelor rețelei ecologice naționale și ale rețelelor ecologice locale. • asigură activitățile de atribuire a terenurilor pentru crearea și reconstrucția elementelor rețelei ecologice, de trasare pe hărțile cadastrale locale și în natură a hotarelor lor; • asigură cofinanțarea activităților de constituire a rețelelor ecologice locale în limitele stabilite de bugetele locale.

Printre problemele atestate în Republica Moldova care influențează în mod semnificativ procesul de administrare, gestionare și protecției a rețelei Emerald, se numără:

- problema lipsei personalului calificat cu studii în domeniu;
- problema lipsei memoriei instituționale, generată de rotația frecventă a personalului, ceea ce reduce nivelul de expertiză instituțională;
- problema lipsei de personal tehnic, care ar asigura funcționarea și mentenanța sistemelor informaționale digitalizate;
- lipsa experienței în domeniul gestionării și protecției zonelor de conservare specială de importanță internațională.

De menționat că ONG-urile pot asista autoritățile publice în protecția rețelei Emerald în mai multe moduri:

- **Advocacy și influența politicilor:** ONG-urile pot participa la procesele de elaborare a politicilor și de luare a deciziilor care afectează rețeaua Emerald. Acestea susțin extinderea siturilor, includerea habitatelor și a speciilor importante, precum și punerea în aplicare a unor măsuri eficiente de conservare. ONG-urile furnizează adesea cunoștințe de specialitate, rezultate ale cercetării și recomandări pentru a influența adoptarea de politici care sporesc integritatea ecologică a rețelei.
- **Cercetare și colectare de date:** ONG-urile pot efectua cercetări și pot colecta date privind starea speciilor și habitatelor din cadrul rețelei Emerald. Aceste informații pot ajuta agențiile să identifice zonele care necesită atenție imediată și să dezvolte strategii de conservare eficiente.
- **Managementul conservării:** ONG-urile se implică în eforturile de conservare pe teren ale rețelei Emerald. Acestea pot întreprinde activități de restaurare a habitatelor, de monitorizare a biodiversității, inițiative pentru conservarea speciilor și controlul speciilor invazive. ONG-urile colaborează adesea cu comunitățile locale, proprietarii de terenuri și alte părți interesate pentru a pune în aplicare practici durabile de gestionare a terenurilor și pentru a gestiona eficient siturile.
- **Sensibilizarea și educația publicului:** ONG-urile pot juca un rol important în sensibilizarea publicului cu privire la importanța rețelei Emerald și la obiectivele sale de conservare. Acestea organizează campanii educaționale, ateliere și evenimente publice pentru a promova conștientizarea problemelor de mediu, beneficiile conservării biodiversității. ONG-urile contribuie, de asemenea, la promovarea unui simț al responsabilității în rândul comunităților locale și al vizitatorilor, încurajându-i să se comporte responsabil și respectuos.
- **Consolidarea capacităților și formare:** ONG-urile pot oferi instruire și sprijin pentru consolidarea capacităților părților interesate implicate în gestionarea rețelei Emerald. Acestea oferă expertiză în planificarea conservării, monitorizarea, turismul durabil și implicarea comunității. Prin îmbunătățirea competențelor și cunoștințelor în rândul părților interesate, ONG-urile contribuie la durabilitatea pe termen lung și la gestionarea eficientă a rețelei.

- **Monitorizare și raportare:** ONG-urile pot contribui la monitorizarea și raportarea activităților din cadrul rețelei Emerald. Acestea pot monitoriza presiunile și amenințările potențiale, cum ar fi activitățile ilegale, distrugerea habitatului sau poluarea, și le pot raporta autorităților competente pentru a lua măsuri imediate.
- **Colaborare și parteneriate:** ONG-urile colaborează adesea cu agenții guvernamentale, instituții de cercetare și alte ONG-uri pentru a promova parteneriate pentru conservarea rețelei Emerald. Aceste colaborări facilitează schimbul de informații, expertiză și resurse și permit inițiative de conservare mai eficiente. ONG-urile acționează, de asemenea, ca facilitatori, reducând decalajele dintre diferitele părți interesate și facilitând dialogul și colaborarea.
- **Colectarea de fonduri și depunerea propunerilor de proiect:** ONG-urile pot ajuta agențiile să obțină finanțare pentru proiectele de conservare din cadrul rețelei Emerald. Acestea se pot implica activ în eforturile de strângere de fonduri și pot ajuta la pregătirea propunerilor de granturi, valorificându-și rețelele și expertiza pentru a obține sprijin financiar.
- **Participarea publicului:** ONG-urile pot încuraja participarea și implicarea publicului în protejarea rețelei Emerald. Acestea pot implica comunitățile locale, voluntarii și oamenii de știință cetățeni în monitorizarea, activitățile de restaurare și campaniile de sensibilizare pentru a promova un sentiment de proprietate în eforturile de conservare.
- **Elaborarea și punerea în aplicare a politicilor:** ONG-urile pot contribui la elaborarea și punerea în aplicare a politicilor de conservare și a reglementărilor referitoare la rețeaua Emerald. Acestea pot oferi contribuții valoroase pe baza expertizei și experienței lor, asigurându-se că politicile sunt solide din punct de vedere științific, practice și aplicate în mod eficient.

Prin colaborarea cu agențiile guvernamentale, ONG-urile pot completa eforturile acestora și pot oferi resurse valoroase, expertiză și sprijin public pentru susținerea rețelei Emerald. Lucrând împreună, aceste părți interesate pot îmbunătăți eficiența și impactul acțiunilor de conservare, conducând la conservarea pe termen lung a speciilor și habitatelor pe cale de dispariție.

Pe de altă parte, cercetătorii joacă un rol crucial în sprijinirea autorităților publice care sunt direct implicate în punerea în aplicare a acțiunilor menite să protejeze obiectivele de conservare ale rețelei Emerald. Iată câteva modalități prin care oamenii de știință pot contribui:

- **Cercetare și monitorizare:** Cercetătorii pot desfășura activități de cercetare și monitorizare în cadrul rețelei Emerald pentru a colecta date privind diverse aspecte, cum ar fi biodiversitatea, procesele ecologice și amenințările. Aceste cercetări pot furniza informații valoroase pentru evaluarea stării rețelei și identificarea acțiunilor de protecție a acesteia.
- **Evaluarea speciilor și a habitatelor:** Cercetătorii științifici pot contribui la evaluarea speciilor și habitatelor, inclusiv pericolele și impacturile, prezente în rețeaua Emerald. Ei pot identifica speciile și habitatele prioritare, pot evalua starea lor de conservare și pot face recomandări pentru protecția și gestionarea acestora.
- **Restaurare ecologică:** Cercetătorii științifici pot consilia autoritățile publice cu privire la modul de realizare a proiectelor de restaurare în cadrul rețelei Emerald și pot oferi cunoștințe privind abordările de restaurare ecologică. Aceștia pot ajuta la localizarea zonelor degradate, la crearea de strategii de restaurare și la urmărirea rezultatelor acestor eforturi.
- **Evaluarea impactului:** Cercetătorii științifici pot coopera cu agențiile guvernamentale pentru a analiza efectele potențiale ale planurilor de dezvoltare asupra rețelei Emerald; pot asista factorii de decizie și pot asigura ca valorile de conservare ale rețelei nu vor fi compromise prin evaluarea impactului potențial asupra mediului, social și economic.
- **Formare profesională:** Cercetătorii științifici pot contribui la consolidarea capacităților și la programele de formare pentru funcționarii publici și părțile interesate implicate în gestionarea rețelei Emerald. Ei pot împărtăși cele mai bune practici, pot oferi expertiză tehnică și pot conduce seminare și sesiuni de formare pentru a îmbunătăți înțelegerea proceselor ecologice, a măsurilor de conservare și a tehnicilor de gestionare durabilă. Cercetătorii științifici pot oferi consultanță științifică și contribuții în timpul elaborării sau modificării cadrului legal referitoare la protecția

rețelei Emerald. Experiența lor poate ajuta autoritățile să elaboreze politici de conservare eficiente, bazate pe dovezi, care să abordeze problemele de conservare existente și emergente.

- **Informarea și educarea publicului:** Cercetătorii științifici pot participa la proiecte de informare și educare a publicului pentru a promova sensibilizarea cu privire la relevanța și conservarea rețelei Emerald. Aceștia pot comunica și disemina rezultatele științifice în moduri ușor de înțeles, pot colabora cu comunitățile locale și pot promova administrarea și practicile durabile în rândul populației.

Astfel, lucrând în parteneriat cu agențiile guvernamentale, cercetătorii științifici pot contribui cu expertiza și abilitățile lor la protecția și întreținerea cu succes a rețelei Emerald, asigurând conservarea pe termen lung și integritatea ecologică a acesteia.

Mecanisme legale de protecție a rețelei Emerald

În vederea asigurării protecției dreptului omului la un mediu neprimejdios și abordării declinului pe termen lung al biodiversității, în vederea prevenirii distrugerii și degradării habitatelor, persecuției unor specii și exploatarea nesustenabilă a resurselor faunei sălbatice, precum și în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață, la nivel internațional, a fost creat un mecanism de pre-evaluare a impactului potențial asupra siturilor de conservare specială, reglementat prin Directiva nr. 92/43/CEE, denumit drept mecanism de evaluare a biodiversității. Directiva nr. 92/43/CEE se bazează pe principiul precauției și anume că absența dovezilor științifice privind efectul semnificativ al unui gen de activitate planificată sau a unui document de politici și planificare nu poate fi folosită ca justificare pentru aprobarea și admiterea acestuia.

Astfel, potrivit art. 6 alin. (3) al Directivei nr. 92/43/CEE, orice plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, per se sau în combinație cu alte planuri sau proiecte, trebuie supus unei evaluări corespunzătoare a efectelor potențiale asupra sitului, în funcție de obiectivele de conservare ale acestuia din urmă. Prin urmare, în funcție de concluziile evaluării respective, autoritățile naționale competente aprobă planul sau proiectul de activitate economică doar după ce au constatat că nu are efecte negative asupra integrității sitului respectiv și, după caz, după ce au consultat opinia publică.

Spre deosebire de prevederile alin. (3) al art. 6 al Directivei nr. 92/43/CEE care se referă la protecția strictă a siturilor, prevederile alin. (4) al art. 6 reglementează procedura care permite derogarea de la această protecție strictă în anumite circumstanțe restrânse. Astfel, potrivit alin. (4), al art. 6, dacă, în ciuda unui rezultat negativ al evaluării efectelor asupra sitului și în lipsa unei soluții alternative, planul sau proiectul trebuie realizat, cu toate acestea, din motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic, statul membru ia toate măsurile compensatorii necesare pentru a proteja coerența rețelei Emerald.

Este important de menționat că impactul pe care o activitate planificată/document de politici și planificare îl are asupra mediului necesită a fi evaluate pentru a se ține cont de eforturile de a proteja sănătatea umană, de a contribui prin intermediul unui mediu mai curat la păstrarea calității vieții, de a asigura păstrarea diversității speciilor și de a conserva capacitatea de reproducere a ecosistemului ca resursă fundamentală de viață.

Astfel, pornind de la necesitatea de a alinia legislația națională la cea a Uniunii Europene, în anul 2022 la nivel național au fost luate un șir de măsuri în vederea instituirii mecanismului de evaluare a biodiversității prin transpunerea integrală a art. 6 al Directivei nr. 92/43/CEE. Amendamentele operate prin aprobarea Legii nr. 225/2022 și Legii nr. 226/2022 cu privire la modificarea unor acte normative, au vizat următoarele acte legislative:

- **Legea nr. 94/2007** cu privire la rețeaua ecologică. (Art. 126 Evaluarea impactului noilor activități și facilități pe teritoriul rețelei Emerald - vezi 2.1.6)
- **Legea nr. 86/2014** privind evaluarea impactului asupra mediului. Prezenta lege stabilește că orice activitate planificată care, individual sau în combinație cu alte activități, poate avea un impact semnificativ asupra siturilor Emerald și care nu este direct legată de gestionarea acestor situri sau nu rezultă din această gestionare este supusă evaluării biodiversității (Art. 108, alin. (1)). Este important de menționat că Legea distinge 2 forme de desfășurare a evaluării biodiversității:

- în cadrul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului- pentru activitățile planificate specificate în anexele nr.1 și nr.2 al Legii nr. 86/2014 (Art. 108,alin.(2), lit. a));
- separat, pentru activitățile planificate care nu cad sub incidența anexelor nr.1 și nr.2 al Legii nr. 86/2014, însă pot avea un impact semnificativ asupra siturilor Emerald (Art. 108, alin.(2), lit. b)).
- **Legea nr.11/2017** privind evaluarea strategică de mediu. Legea stipulează că oricare documente de politici și planificare, precum și modificările aduse unor astfel de documente, care, fie individual, fie în combinație, pot avea un impact semnificativ asupra siturilor Emerald și care nu au o legătură directă cu gestionarea acestor situri sau nu sunt necesare pentru gestionarea respectivă, sunt supuse evaluării biodiversității. Evaluarea biodiversității se efectuează în timpul elaborării proiectului documentului de politici și planificare și până la aprobarea acestuia. Concluziile evaluării biodiversității sunt parte componentă a avizului de mediu, sunt imperative și trebuie să fie încorporate de inițiator în documentul de politici și planificare final prezentat spre adoptare. (Art. 85. Evaluarea biodiversității).

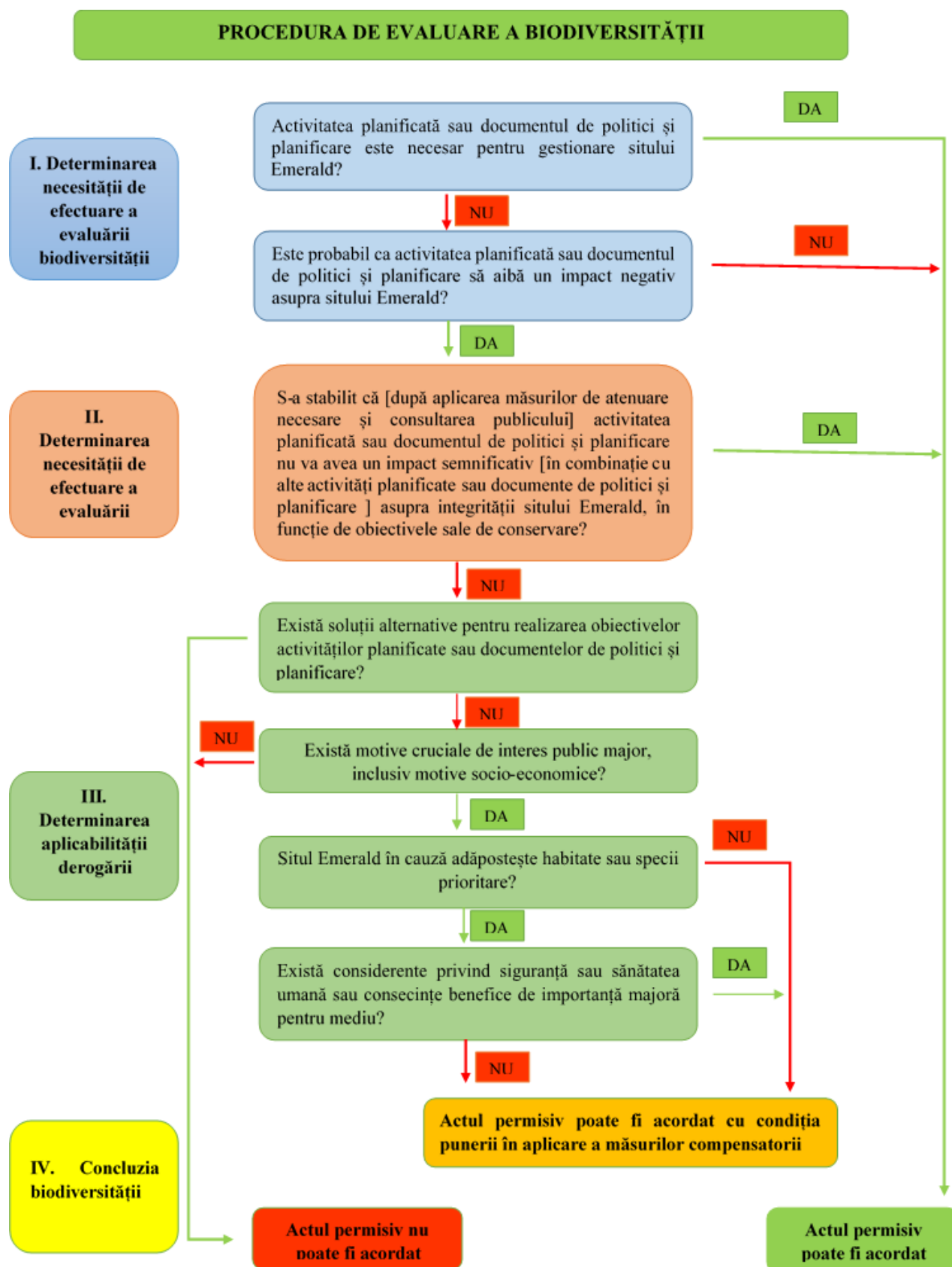
Particularitățile specifice ale mecanismului de evaluare a biodiversității le putem desprinde din etapele procedurale parcurse în vederea identificării potențialului impact semnificativ al activității planificate sau a documentului de politici și planificare asupra siturilor Emerald (vezi figura 2).

Evaluarea biodiversității se efectuează nu doar în vederea identificării potențialului impact negativ al documentului de politici și planificare sau activității planificate asupra sitului, dar și posibilele efecte cumulative pe care le poate avea documentul de politici și planificare și activitatea planificată în combinație cu alte documente de politici și planificare și activități economice existente, propuse sau aprobate.

Prin urmare, scopul mecanismului de evaluare a biodiversității nu este de a interzice dezvoltarea economică a statului, ci de a efectua o analiză de la caz la caz a potențialelor efecte generate de implementarea documentelor strategice sau activităților planificate asupra siturilor Emerald prevăzute în Legea nr. 94/2007 cu privire la rețeaua ecologică, ținând cont de obiectivele de conservare a acestora. În termeni generali, evaluarea biodiversității presupune în mod implicit obligația pozitivă a autorităților din domeniul protecției mediului de a identifica încă la o etapă precocă potențialul impact semnificativ asupra siturilor Emerald în prim-planul fiecărei decizii luate în legătură cu documentele de politici și planificare și activitățile planificate, inclusiv în ceea ce privește deciziile de acordare a finanțării sau a altor tipuri de sprijin.

Este necesar de menționat faptul că, mecanismul de evaluare a biodiversității va fi pus în aplicare practică în trimestrul IV al anului 2023. Acest mecanism de evaluare, care este nou atât pentru autoritățile responsabile de mediu, cât și pentru alți subiecți de drept, urmează a fi aplicat atât activităților planificate de către operatorii economici, precum și asupra documentelor de politici și planificare elaborate de către autoritățile publice centrale și locale, după caz.

Figura 2: Procedura de evaluare a Biodiversității

Sursa: elaborat de EcoContact pentru Banca Mondială

Amploarea desfășurării unei evaluări a biodiversității, a impactului unui document de politici și de planificare sau a unei activități planificate asupra unui sit protejat ar trebui stabilită în lumina obiectivelor de conservare. Cu alte cuvinte, decizia privind probabilitatea ca documentul de politici și de planificare sau activitatea planificată să aibă un impact semnificativ asupra unui sit Emerald ar trebui luată în funcție de obiectivele de conservare ale sitului.

Prin urmare, este esențial ca obiectivele de conservare specifice sitului să fie stabilite fără întârziere pentru toate siturile Emerald și ca acestea să fie puse la dispoziția publicului. Obiectivele de conservare trebuie să specifice țintele care trebuie atinse pentru fiecare dintre atributele sau parametrii care determină starea de conservare a caracteristicilor protejate.

Răspunderea pentru distrugerea și deteriorarea speciilor de faună și floră sălbatică, precum și a habitatelor protejate din cadrul rețelei Emerald

Actualmente, legislația Republicii Moldova nu reglementează în mod expres răspunderea penală sau contravențională pentru distrugerea și deteriorarea speciilor de faună și floră sălbatică, precum și a habitatelor protejate din cadrul rețelei Emerald, aceasta vizând, în special, doar conservarea ariilor naturale protejate de stat, cum ar fi:

[Codul contravențional Nr. 218/2008](#)

Articolul 139: Încălcarea modului de folosire a regnului animal în rezervațiile naturale și în alte arii naturale protejate de stat, care se sancționează cu amendă de la 24 la 30 de u.c.

Articolul 140 alin. (1): Colectarea sau nimicirea plantelor, capturarea sau nimicirea animalelor incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova și în anexele la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES), comercializarea ilegală, precum și comiterea altor acțiuni sau inacțiuni ce pot cauza reducerea numărului acestor plante și animale sau dispariția lor, care se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de u.c.

Articolul 141. Încălcarea regimului de protecție a obiectelor și complexelor din fondul ariilor naturale protejate de stat.

(1) Încălcarea regimului de protecție a obiectelor și complexelor din fondul ariilor naturale protejate de stat, inclusiv din rezervațiile științifice, rezervațiile naturale, rezervațiile peisagistice, rezervațiile de resurse, rezervațiile biosferei, din parcurile naționale, din monumentele naturii, din ariile cu management multifuncțional, din grădinile botanice, grădinile dendrologice, grădinile zoologice, din monumentele de arhitectură peisagistică, care a condus sau poate conduce la nimicirea sau la schimbarea stării lor inițiale, se sancționează cu amendă de la 40 la 80 de u.c. aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 3000 de u.c. aplicată persoanei juridice.

(2) Încălcarea regulilor de protecție a solului, zăcămintelor, resurselor acvatice, a faunei și florei din obiectele și complexele fondului ariilor naturale protejate de stat, precum și folosirea lor neautorizată, se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de u.c. aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 400 de u.c. aplicată persoanei juridice.

(3) Încălcarea regulilor de interdicție a amplasării, prelucrării și deversării deșeurilor industriale și celor menajere în obiectele și complexele din fondul ariilor naturale protejate de stat și în zonele de protecție a acestora, se sancționează cu amendă de la 50 la 80 de u.c. aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 400 de u.c. aplicată persoanei juridice.

[Codul Penal Nr. 985/2002](#)

Articolul 235. Încălcarea regimului de administrare și protecție a fondului ariilor naturale protejate de stat, dacă aceasta creează pericolul cauzării de daune în proporții mari sau a cauzat daune în proporții mari, se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 u.c. sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 u.c. cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

Este de menționat faptul că, sancțiunile existente în legislația penală și contravențională pentru faptele ilicite aplicabile ariilor naturale protejate de stat nu pot fi aplicate siturilor Emerald, inclusiv din considerentul

că Legea nr. 1938/1998 nu reglementează aceste situri drept obiect al fondului ariilor naturale protejate de stat.

Mai mult ca atât, potrivit principiului legalității, stabilit inclusiv la art. 3 al Codului Penal nr. 985/2002, se sancționează exclusiv fapte care sunt prevăzute ca infracțiuni/contravenții la data comiterii lor și nu se aplică decât sancțiunile existente în cadrul sistemului sancționator. Atâta timp cât cadrul legal național nu va cuprinde reglementări exprese privind răspunderea penală și contravențională pentru deteriorarea speciilor de faună și floră sălbatică precum și de încălcare a regimului de administrare a siturilor Emerald, nu va exista un mecanism eficient de contracarare a ilegalităților în acest domeniu, ceea ce la rândul său nu va permite asigurarea unei protecții eficiente a acestor situri.

În acest context, amintim că principiul legalității presupune de asemenea interzicerea interpretării extensive, defavorabile și aplicării prin analogie a legii penale și contravenționale. Aplicarea legii penale sau contravenționale prin analogie ar însemna extinderea sferei acestor legi la fapte neprevăzute de lege, cum ar fi în cazul nostru a faptelor care ar pune în pericol conservarea siturilor Emerald. Dacă s-ar accepta o asemenea concepție, ar dispărea orice garanție împotriva arbitrariului și subiectivismului celui care transpune în practică legea penală și contravențională.

Cu referire la măsurile aplicabile de către stat în vederea descurajării săvârșirii faptelor ilicite asupra speciilor de floră și faună sălbatică, precum și a habitatelor protejate din cadrul rețelei Emerald, acestea trebuie să se bazeze inclusiv pe principiul „poluatorul plătește”. Principiul ”poluatorul plătește” nu urmărește în mod principal să ”pedepsească” poluatorul prin impunerea unei amenzi sau a unei sancțiuni penale, orientându-se la impunerea obligațiilor de a prevedea măsuri de prevenire și de reparare a daunelor aduse mediului și la alocarea responsabilității pentru costurile asociate acestor măsuri. Totuși, în cazul în care se provoacă daune mediului, este necesar ca, costul perceput de la făptuitor să fie echivalent cu dauna pricinuită în cauză.

Pentru a identifica costul financiar al daunelor provocate mediului înconjurător, la nivel național se aplică metodologii cu indicatori și formule specifice. De asemenea, există instrucțiuni privind evaluarea diferitor tipuri de daune aduse resurselor de sol; aerului atmosferic prin poluarea cauzată de sursele staționare; a daunelor aduse mediului prin nerespectarea legislației privind subsolul; cauzate aerului atmosferic în procesul de gestionare a deșeurilor de producție și menajere; a daunelor cauzate de vânatul, achiziționarea, comercializarea, posesiunea și exportul ilegal de animale de vânătoare, etc. Cu regret, metodologiile și instrucțiunile în cauză sunt învechite și necesită a fi revizuite pentru a corespunde realității socio-economice actuale.

Partea III:

Starea actuală a speciilor și
habitatelor Emerald, și a
indicelui de suficiență în
Republica Moldova

Capitolul de față oferă o prezentare generală a evaluării efectuate de un grup de experți, după cum se indică în prefața documentului, cu privire la statutul speciilor și habitatelor din rețeaua Emerald din Republica Moldova. Evaluarea se bazează pe concluziile seminarelor biogeografice desfășurate în perioada 2018-2019 în cadrul Programului comun CoE/UE Rețeaua de situri Emerald de protecție a naturii, faza II.

Conform concluziilor ultimelor seminare,¹² din cele 167 de habitate și specii, 134 au fost evaluate din regiunile biogeografice continentale și de stepă ca fiind insuficiente (insuficiente majore, insuficiente moderate și insuficiente minore). De exemplu, pentru 22 de tipuri de habitate din zonele continentale/de stepă (din 29 de habitate), suficiența a fost evaluată ca fiind „insuficientă moderată (IN MOD)”, ceea ce, conform descrierii, înseamnă că trebuie propuse unul sau mai multe situri suplimentare (sau extinderi ale siturilor) pentru a obține o acoperire suficientă a rețelei Emerald în Moldova.

Îmbunătățiri similare ale siturilor Emerald sunt necesare pentru 38 de specii din regiunea biogeografică continentală și de stepă (din cele 147 de specii). Prin urmare, este necesar un răspuns oficial din partea Ministerului Mediului către Comitetul de la Berna, care solicită o analiză de specialitate a siturilor și a speciilor evaluate în timpul seminarelor biogeografice, precum și o actualizare, și o justificare a modificărilor propuse.

Rezultatul prezentei evaluări este de a forma o opinie motivată cu privire la actualizarea indicelui de suficiență pentru Republica Moldova, precum și de a include în foaia de parcurs măsurile necesare pentru a asigura, în baza cunoștințelor de specialitate privind speciile și habitatele, luarea de măsuri pentru a atinge un indice de suficiență a rețelei Emerald din Moldova de aproximativ 80% până în anul 2030 (pentru IN MOD: situri noi), cu un prim termen intermediar propus pentru a atinge un indice de suficiență de aproximativ 60% până în 2026 (pentru rezerva științifică (SR), corectarea datelor (CD) și insuficiență minoră (IN MIN)). Mai mult, analiza va indica locații adiționale în afara rețelei unde pot fi găsite speciile rețelei Emerald și, în consecință, acestea pot fi recomandate pentru evaluare și propuse pentru includere în rețeaua Emerald.

Se recomandă ca Ministerul Mediului, în calitate de autoritate publică centrală în domeniul protecției mediului, să sprijine noua rundă de evaluare a indicelui de suficiență a speciilor și habitatelor Emerald din Republica Moldova pe baza evaluării preliminare a concluziilor seminarelor biogeografice, să inițieze un nou seminar biogeografic la nivel regional sau să se angajeze în reuniuni bilaterale cu Convenția de la Berna. Evaluarea actualizată va servi drept bază pentru extinderea acoperirii rețelei Emerald prin identificarea de noi situri Emerald care să fie propuse pentru adoptare, precum și prin extinderea, acolo unde este necesar, a siturilor Emerald existente pentru a include suprafețe naturale adiționale (păduri, stepe, zone umede etc.), precum și terenuri agricole, comunități și terenuri private. O măsură importantă pentru creșterea indicelui de suficiență ar fi îmbunătățirea managementului siturilor Emerald prin dezvoltarea sistemului de monitorizare și planificare.

Rețeaua Emerald din cadrul Convenției de la Berna privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa a fost creată pentru a se asigura că sunt identificate toate zonele cu biodiversitate ridicată de importanță europeană, inventarele lor ecologice sunt finalizate, iar importanța lor este recunoscută din punct de vedere juridic. Înainte de a fi adoptate în mod oficial ca rețea Emerald, toate siturile propuse pentru a face parte din aceasta sunt evaluate temeinic în ceea ce privește nivelul biogeografic și suficiența pentru atingerea obiectivului final al rețelei. Acest obiectiv este supraviețuirea pe termen lung a speciilor și habitatelor din Convenția de la Berna, care necesită măsuri specifice de protecție.

Legea nr. 225/2022 completează Legea nr. 94/2007 privind rețeaua ecologică cu un nou capitol, Capitolul III - Rețeaua Emerald, dedicat în întregime aspectelor rețelei Emerald. În conformitate cu art. 12, tipurile de habitate naturale și speciile de floră și faună sălbatică sunt evaluate de specialiști în biologie, ecologie și geografie în coordonare cu Agenția de Mediu.

Conform activității de evaluare din perioada 2011-2020 a rețelei Emerald - Propunerea unui plan de lucru post-2020, rețeaua Emerald din Republica Moldova, indicele de suficiență a fost calculat la 24%. Proporția

¹² Concluziile seminarelor de evaluare biogeografică - Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa - www.coe.int

siturilor adoptate cu planuri de gestionare este de 47.5%).¹³ Aceasta înseamnă că siturile Emerald existente pot deține careva planuri de management, fie că se suprapun cu alte arii protejate care au un plan de management, fie că suprafețele forestiere au deja planuri de amenajament silvic. Cu toate acestea, această evaluare descoperă că realitatea este diferită. Doar câteva sectoare din cadrul siturilor Emerald desemnate au planuri de management complete, pe când altele au dora un plan de acțiune sau fac parte din planurile de management ale ariilor protejate. Bineînțeles că aceasta ar pute fi considerat ca insuficient pentru scopurile de conservare a speciilor și habitatelor în sectoarele respective.

În plus, obiectivul acestui raport și revizuirea informațiilor biogeografice s-au axat pe concluziile „IN MIN”, SR și CD. Aceasta este mai degrabă o „analiză preliminară” a bazei de date a rețelei Emerald decât o evaluare aprofundată a speciilor și habitatelor.

Evaluarea este divizată după cum urmează:

- Mamifere
- Păsări
- Amfibii și reptile
- Nevertebrate
- Plante
- Habitate

Mamifere

Ultimul seminar biogeografic privind mamiferele din Republica Moldova a avut loc în perioada 18-19 iunie 2019 la Minsk, Belarus. Din 17 specii evaluate, 7 specii au fost clasificate ca IN MIN, 1 IN MOD și 4 IN MOD/IN MIN.

Cu toate acestea, noi date privind mamiferele au fost obținute în ultimii ani de cercetări și evaluări. De exemplu, un alt loc important de hibernare și adăpost pentru lilieci a fost descoperit în carierele situate între Molovata Nouă și Cocieri. Aici, o mare diversitate de lilieci a fost înregistrată: 10 specii, inclusiv o colonie hibernală de *Myotis myotis* de aproximativ 80 indivizi, o colonie de *Rhinolophus hipposideros*, și câțiva indivizi de *Myotis bechsteinii* și *Myotis dasycneme*.

Un alt loc important de hibernare și adăpost pentru lilieci a fost găsit în minele de lângă satul Parcani, raionul Soldănești. Cea mai mare colonie de hibernare a *Myotis blythii* a fost înregistrată — aproximativ 400 de indivizi. Indivizi solitari de *Myotis dasycneme* au fost înregistrați și aici.

În ultimii trei ani, câteva noi colonii de *Spermophilus suslicus* au fost semnalate în apropierea satului Chișcăreni (47.564°N, 28.039°E), satului Glinjeni (47.588°N, 27.922°E), Todirești (47.299°N, 27.813°E), Nicolaevca (47.283927°N, 27.857644°E), și Câșlița-Prut. Mai multe colonii au dispărut în ultimii 4-5 ani, mai ales din zona centrală a țării.

În octombrie 2020, în rezervația biosferei „Prutul de Jos” au fost observate urme ale activității castorilor (*Castor fiber*) la 10–100 m distanță de Lacul Belev și cele patru gârle. În ultimii ani, capcanele video (camere capcane) au fost folosite tot mai des, făcând posibilă înregistrarea unor specii rare cu un mod de viață ascuns sau nocturn, care sunt foarte greu de observat în natură. Astfel, în rezervația biosferei „Prutul de Jos”, în decembrie 2020, cu ajutorul capcanelor foto a fost înregistrat castorul — o nouă specie de mamifere pe teritoriul Republicii Moldova. Începând cu anul 2021, castorul s-a deplasat spre nord de-a lungul râului Prut, iar în 2023 a fost înregistrat în rezervația naturală „Pădurea Domnească” mai la nord.

De asemenea, unele specii care au fost incluse în baza de date și asupra cărora s-a convenit în cadrul seminarelor biogeografice necesită revizuire sau șterse, precum:

- *Rhinolophus ferrumequinum*. Au fost raportate doar doi indivizi solitari. Aria de distribuție nu include Republica Moldova (harta Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii [IUCN]). Probabil, în timpul migrațiilor în căutarea adăposturilor pentru hibernare, unii indivizi au pătruns pe teritoriul țării. Cu toate acestea, în Moldova nu există o populație stabilă permanentă.

¹³ <https://rm.coe.int/evaluation-of-the-2011-2020-emerald-network-workplan-and-proposal-of-a/1680a040a9>

- *Sicista subtilis*. Ultima semnalizare a fost în anii 1960. De atunci, nu a mai fost observată din cauza exploatării intense a terenurilor de stepă. Se consideră că nu mai există pe teritoriul țării.

Adițional, după cum se poate observa în Tabelul 2, se propune ca baza de date să fie actualizată pentru a include un nou sit în care au fost înregistrate 10 specii (aproximativ 80 de indivizi în total) de lilieci, ceea ce va ajuta la atingerea statutului IN MOD al speciilor actuale până în 2026.

Amfibii și reptile

O specie de reptile și o specie de amfibieni au fost declarate IN MOD în cadrul ultimului seminar biogeografic la care a participat Moldova - *Elaphe sauromates* și *Triturus cristatus*. Din păcate, în ultimii ani, nu au fost identificate date noi despre aceste specii; cu toate acestea, specii precum *Triturus dobrogicus* s-au dovedit a fi răspândite pe întreg teritoriul zonei Ramsar „Lacurile Prutului de Jos”. O nouă locație a speciei *Elaphe sauromates* a fost semnalată în apropierea Lacului Sărata Nouă (Anexa 2).

De asemenea, pentru speciile IN MIN, experții nu au putut identifica niciun sit adițional unde ar putea fi localizate. Respectiv, nu există recomandări adiționale pentru acestea.

Păsări

Seminarul biogeografic dedicat păsărilor a avut loc în perioada 23–24 mai 2018, încheindu-se cu 22 de specii IN MIN și 8 IN MOD. Se propune să fie adăugată o nouă zonă unde au fost înregistrate noi date pentru 12 specii, reclasificându-le astfel pe toate de la IN MIN la IN MOD, iar celelalte 8 specii sunt sugerate de a fi excluse.

Tabelul 4 indică propunerea experților cu privire la noile modificări pe care ar trebui să le depună Ministerul Mediului pentru actualizarea bazei de date și a indicelui de suficiență pentru unele categorii de specii. De asemenea, au fost sugerate evaluări și cercetări suplimentare.

Pești

Ultimul seminar biogeografic despre pești a avut loc în perioada 18–19 iunie 2019, unde 5 specii au fost considerate IN MIN și două IN MOD. Pe baza cercetărilor recente și a repoziționărilor taxonomice, unele specii sunt recomandate de a fi excluse, cum ar fi [*Barbus meridionalis*](#), care trebuie înlocuit cu [*Barbus petenyi*](#). În plus, [*Zingel asper*](#) nu se mai găsește pe teritoriul Republicii Moldova și trebuie exclus.

Noile modificări sugerate pentru baza de date se referă la actualizarea numărului de exemplare pentru anumite specii, spre exemplu la *Rhodeus amarus* pentru zona de stepă (STE) și zona continentală (CON). La fel și pentru *Cobitis taenia*, care se consideră a avea o stare optimă a populației în majoritatea ecosistemelor naturale. Alte observații înregistrate de experții în ihtiologie au fost relaționate de următoarele:

- *Rhodeus amarus* are numeroase populații în majoritatea ecosistemelor acvatice naturale din Republica Moldova; prin urmare, indicele de suficiență este adecvat atât pentru STE, cât și pentru CON.
- *Cobitis taenia* are, de asemenea, o stare optimă a populației în majoritatea ecosistemelor naturale; se recomandă ca statutul să fie SUF pentru zonele STE și CON.
- *Barbus petenyi* – specie reofilă răspândită în sectorul de mijloc al râurilor Nistru și Prut. Se propune schimbarea statutului din SUF în IN MOD pentru CON și excluderea speciei din STE ca nefiind caracteristică sectoarelor inferioare ale râurilor.
- *Zingel zingel* – specie reofilă răspândită în albiile râurilor Nistru și Prut. Se propune schimbarea statutului de la SUF la IN MOD pentru CON și păstrarea statutului SUF pentru STE.
- *Zingel streber* – specie reofilă răspândită în albia Prutului. Se propune schimbarea statutului din SUF în IN MOD pentru CON și menținerea statutului SUF pentru STE.
- *Gymnocephalus schraetser* este o specie caracteristică ecosistemului râului Prut (endemic).

Dunării). Se propune schimbarea statutului din SUF în IN MOD pentru CON și menținerea statutului SUF pentru STE.

- *Gymnocephalus baloni* este o specie caracteristică ecosistemului râului Prut (endemic Dunării). Se sugerează ca desemnarea de noi amplasamente să cuprindă integral sectorul inferior al râului Prut (în acest fel va crește suprafața rețelei Emerald). Totodată, extinderea rețelei Emerald va proteja speciile migratoare și semi-migratoare de pești până la barajul Costești-Stânca.
- *Romanogobio kesslerii* necesită statutul IN MOD atât pentru zonele CON, cât și pentru STE.
- *Sabanejewia aurata* pentru CON să fie modificat de la starea IN MIN la IN MOD prin includerea sectorului dintre satele Criva-sat Bădragii-Vechi în rețeaua Emerald. Se așteaptă ca această includere să transforme statutul speciilor *Barbus petenyi*, *Gymnocephalus schraetzer*, *Zingel zingel*, *Zingel streber*, *Romanogobio kesslerii* pentru STE de la IN MIN la SUF.
- *Eudontomyzon mariae* este o specie cu distribuția actuală puțin cunoscută în interiorul granițelor Republicii Moldova; prin urmare, statutul SR este recomandat atât pentru zonele CON cât și pentru STE.

Nevertebrate

Analiza concluziilor pentru nevertebrate arată că două specii sunt IN MIN, una este IN MOD pentru ambele tipuri de zone, iar una este IN MOD/IN MIN.

Evaluarea mai detaliată efectuată de experți pentru acest raport sugerează, că unele specii care nu au fost depistate de mai bine de 100 de ani pe teritoriul Republicii Moldova (precum *Osmoderma eremita*) pot fi excluse din baza de date. Aceeași situație este și pentru *Coenagrion mercuriale*, arealul căreia nu cuprind teritoriul Republicii Moldova. Așa specii ca *Vertigo angustior*, *Vertigo moulinsiana* și *Colias myrmidone* pot fi considerate că nu au habitate adecvate.

Recomandările care trebuie incluse în foaia de parcurs pentru creșterea indicelui de suficiență sunt următoarele:

- Păstrarea în păduri a arborilor bătrâni (și a lemnului uscat) de diferite specii de arbori pentru a permite dezvoltarea normală a speciilor rare de insecte.
- Conservarea și, după necesitate, refacerea lizierei pădurilor pentru menținerea și atragerea speciilor polenizatoare (fluturi de zi și de noapte, albiși sălbatici, viespi, muște tachinide și altele). Liziera pădurilor oferă habitate pentru mai multe specii de plante, au o producție mai mare de lemn, produc mai mult nectar pentru polenizatori și asigură o regenerare mai bună a pădurii.
- Utilizarea rațională a apei din lacuri și râuri pentru irigare. În Republica Moldova, volumul limitat al apei de suprafață în timpul verii duce la epuizarea ultimelor sale surse de apă dulce (din izvoare, iazuri, râuri și pâraie), preponderent utilizată pentru irigarea terenurilor agricole. Din cauza secetelor, larvele speciilor de insecte acvatice pier, iar adulții pleacă în căutarea apei pentru a depune ouă.
- Refacerea și curățarea albiilor naturale ale râurilor și izvoarelor, curățarea corpurilor de apă și menținerea condițiilor cât mai aproape de cele naturale. Iazurile arendate sunt distruse printr-un management abisal, ducând practic la dispariția tuturor speciilor de nevertebrate.
- Refacerea pădurilor și a perdelelor forestiere de protecție prin promovarea specii autohtone (indigene). Plantarea speciilor exotice (străine) poate duce la introducerea unor specii de insecte invazive care folosesc aceste specii de arbori ca sursă trofică intermediară. Consecințele invaziei sunt greu de prezis, iar pierderile economice pot fi enorme.
- Reabilitarea perdelelor forestiere de protecție a apelor; unde este apă și vegetație, apar mai multe insecte.
- Reglarea debitului de apă din rezervoare și baraje este esențială pentru a evita inundarea sau uscarea râurilor din cauza debitului restricționat. Secarea iazurilor, râurilor și pâraielor poate duce la pierderi mari în biodiversitatea nevertebratelor.

- Revitalizarea habitatelor de stepă și luncă, inclusiv prin limitarea pășunatului excesiv. Nevertebratele vin să polenizeze plantele spontane; plantele fără flori prezintă interes în special pentru dăunătorii fitofagi.
- Protejarea bazinelor hidrografice care sunt distruse de vitele mari cornute care vin la adăpat. Numeroase specii de nevertebrate populează zona transectă apă-sol, vegetația emergentă și solurile mlăștinoase acoperite cu vegetație ierboasă. Tot acest spectru de habitate este distrus de animalele domestice care vin la adăpat. Amenajarea de locuri de adăpare pentru animale în aer liber (departe de copaci) poate contribui la menținerea acestor habitate și la evitarea deteriorării lor ulterioare.

Mai multe informații privind statutul actual și cel recomandat pot fi găsite în tabelul 6.

Plante

Specialiștii în biodiversitate monitorizează în continuu toate speciile rare incluse în siturile Emerald printr-o analiză veridică a stării lor actuale, ceea ce permite actualizarea datelor din rapoartele europene. Starea unor specii s-a schimbat esențial în ultimii ani. Așa specii, precum *Schivereckia podolica* și *Crambe tataria*, au fost reevaluate de la categoria IN MIN la categoria IN MOD, datorită creșterii numărului de indivizi și a numărului de situri în care acestea au fost identificate în ultima perioadă. Speciile *Echium russicum* și *Cypripedium calceolus*, ca rezultat al reevaluării, au trecut din categoria IN MOD în categoria IN MIN datorită reducerii drastice a efectivelor numerice și a numărului de situri.

Tabelul 7 prezintă informații referitoare la speciile din regiunea biogeografică, categoria de periclitate a acestora, factorii limitativi care pun în pericol existența speciei și câteva argumente care au stat la baza reevaluării speciei.

Pentru creșterea indicelui de suficiență, următoarele recomandări sunt propuse:

- Gestionarea durabilă a siturilor Emerald printr-un management adecvat și eficient.
- Analiza/stabilirea modelelor de fragmentare a habitatelor în siturile Emerald pentru a asigura condiții pentru mai multe coridoare de conexiune și căi de migrație pentru specii..
- Interzicerea lucrărilor de drenaj și captare a apei în siturile Emerald, ceea ce poate duce la perturbări ale condițiilor sezoniere, amenințând existența multor speciilor.
- Desfășurarea acțiunilor de combatere/control a speciilor invazive din siturile Emerald, în special speciile agresive adventive precum *Ailanthus altissima* (introducent) sau *Elaeagnus angustifolia* (nativă, dar foarte agresivă) și altele (a fi identificate).
- Conservarea și respectarea regimului de protecție a speciilor și habitatelor incluse în Anexele Convenției de la Berna și Directiva Habitate, Convenția CITES și includerea acestora în lista speciilor protejate de stat.
- Monitorizarea și evaluarea periodică a stării populațiilor speciilor incluse în Anexele Convenției de la Berna și Directiva Habitate.
- Interzicerea activităților precum cosirea, pășunatul sau arderea vegetației uscate în habitatele tipice în care cresc speciile incluse în Anexele Convenției de la Berna și Directiva Habitate.
- Desfășurarea de activități de informare și conștientizare în rândul publicului țintă cu privire la valoarea ecologică și de conservare a siturilor Emerald.

Tabelul 2: Starea biogeografică a eficienței speciilor de mamifere

Codul de referință	Denumire	Regiune biogeografică	Statut	Comentarii	Comentarii 2023	Statut recomandat 2023	Noi regiuni propuse 2023
1307	<i>Myotis blythii</i>	STE	IN MIN	3 situri			
1323	<i>Myotis bechsteinii</i>	STE	IN MIN	1 sit			
1324	<i>Myotis myotis</i>	STE	IN MIN	1 sit			
2021	<i>Sicista subtilis</i>	STE	SR				
1304	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	CON	SR				
1318	<i>Myotis dasycneme</i>	STE	IN MIN	3 situri			
1324	<i>Myotis myotis</i>	CON	IN MIN	2 situri	În minele din apropierea satelor Molovata Nouă și Cocieri au fost înregistrate 10 specii de lilieci, inclusiv o colonie ce hibernează din specia <i>Myotis myotis</i> din aproximativ 80 de indivizi.	IN MOD	Molovata Nouă și Cocieri
1335	<i>Spermophilus citellus</i>	CON	IN MOD/ IN MIN	6 situri			
1352	<i>Canis lupus</i>	CON	IN MIN	2 situri centru			
1352	<i>Canis lupus</i>	STE	IN MOD/ IN MIN	2 situri			
1355	<i>Lutra lutra</i>	CON	IN MIN	5 situri centru			
1355	<i>Lutra lutra</i>	STE	IN MIN	3 situri			
2608	<i>Spermophilus suslicus</i>	CON	IN MOD/ IN MIN	7 situri			
2608	<i>Spermophilus suslicus</i>	STE	IN MOD/ IN MIN	5 situri			
2633	<i>Mustela eversmanii</i>	CON	IN MOD/ IN MIN	2 situri suplimentare/a se verifica corecturile			
2633	<i>Mustela eversmanii</i>	STE	IN MOD/ IN MIN	3 situri			

Notă: STE = Zonă de stepă; CON = Zonă continentală, IN MIN = Insuficient – minor, IN MOD = Insuficient- moderat, SR = Rezervă științifică.

Tabelul 3: Starea biogeografică a eficienței reptilelor și amfibienilor

Codul de referință	Denumire	Regiune biogeografică	Statut	Comentarii	Comentarii 2023	Statut recomandat 2023	Noi regiuni propuse 2023
1166	<i>Triturus cristatus</i>	CON	IN MOD/IN MIN				
1220	<i>Emys orbicularis</i>	CON	IN MIN	În nord și sud			
1279	<i>Elaphe sauromates</i>	STE	IN MOD		A fost identificată o nouă locație, raportată lângă Lacul Sărata Nouă (Anexa 2)		
1298	<i>Vipera ursinii</i>	STE	SR				

Notă: STE = Zonă de stepă; CON = Zonă continentală, IN MIN = Insuficient – minor, IN MOD = Insuficient- moderat, SR = Rezervă științifică.

Tabelul 4: Starea biogeografică a eficienței speciilor de păsări

Codul de referință	Denumire	Regiune biogeografică	Statut	Comentarii	Comentarii 2023	Statut recomandat 2023
A229	<i>Alcedo atthis</i>	IN MIN		7+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A089	<i>Aquila pomarina</i>	IN MIN	IN MIN: regiunea de sud	14+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A338	<i>Lanius collurio</i>	SUF/CD	CD: evaluarea populației			Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A030	<i>Ciconia nigra</i>	SR	SR: regiunea de nord	6+1 situri	SUF	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A533	<i>Oenanthe pleschanka</i>	IN MIN	IN MIN: un sit în sud	1+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A031	<i>Ciconia ciconia</i>	IN MIN		6+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A032	<i>Plegadis falcinellus</i>	IN MIN	IN MIN: 2 situri; a se evalua Nistrul de Jos		EXCL	
A243	<i>Calandrella brachydactyla</i>	IN MIN/SR			EXCL	
A242	<i>Melanocorypha calandra</i>	SR	SR: sud		EXCL	
A119	<i>Porzana porzana</i>	IN MIN		1 si	IN MIN	
A120	<i>Porzana parva</i>	IN MIN/CD	CD pentru prezența acestora	1 sit	IN MIN	
A121	<i>Porzana pusilla</i>	IN MIN	IN MIN: Prutul de Jos	1 sit	IN MIN	
A393	<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>	IN MIN/CD	IN MIN pentru un sit Lacurile 'Congaz- Taraclia'	5+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A022	<i>Ixobrychus minutus</i>	SR	SR: prezență în Nord		EXCL	
A339	<i>Lanius minor</i>	IN MOD/CD	IN MOD: în sud; CD: populație	19+1 situri	SUF	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)

Codul de referință	Denumire	Regiune biogeografică	Statut	Comentarii	Comentarii 2023	Statut recomandat 2023
A029	<i>Ardea purpurea</i>	IN MIN	Congaz-Taraclia	5+1 situri	IN MOD	https://moldovabirds.blogspot.com/search/label/St%C3%AERC%20ro%C5%9Fu(MD0000016+Stepa+Bugeacului)
A092	<i>Hieraaetus pennatus</i>	IN MIN	IN MIN: Congaz-Taraclia	16+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A133	<i>Burhinus oedicnemus</i>	SR	Hotarul de sud		EXCL	
A166	<i>Tringa glareola</i>	IN MIN	IN MIN: 2 situri	1 sit		
A402	<i>Accipiter brevipes</i>	SR	SR: regiunea de sud	3 situri	IN MOD	MD0000001 MD0000012 MD0000013
A071	<i>Oxyura leucocephala</i>	SUF/CD	CD: de a se corecta statutul	2 situri		
A001	<i>Gavia stellata</i>	IN MIN	2 lacuri în regiunea de sud	4 situri		
A193	<i>Sterna hirundo</i>	IN MIN		5+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A215	<i>Bubo bubo</i>	IN MOD/SR		4 situri		
A195	<i>Sterna albifrons</i>	SR	SR: a se verifica statutul	3 situri	IN MOD	MD0000001 MD0000012 MD0000013
A196	<i>Chlidonias hybrida</i>	IN MIN		3 situri		
A197	<i>Chlidonias niger</i>	IN MOD/IN MIN	IN MOD: același lucru ca și pentru A027	5+1 situri		Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A397	<i>Tadorna ferruginea</i>	SUF/CD	CD: a se exclude din sud	3 situri		

Codul de referință	Denumire	Regiune biogeografică	Statut	Comentarii	Comentarii 2023	Statut recomandat 2023
A403	<i>Buteo rufinus</i>	SR	SR: a se verifica noile observații	4 situri	IN MOD	MD000011 MD0000013 MD0000016 MD0000055
A037	<i>Cygnus bewickii</i>	IN MIN	Prut	2 situri		
A084	<i>Circus pygargus</i>	SR		1 sit	IN MIN	MD0000016 Stepa Bugeacului
A131	<i>Himantopus himantopus</i>	IN MIN	Regiunea de Nord	6+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A132	<i>Recurvirostra avosetta</i>	SR		2+1 situri	IN MOD	MD0000001 MD0000016 MD0000012
A140	<i>Pluvialis apricaria</i>	IN MIN/CD	IN MIN: în Sud	2+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>	SUF/CD		9 situri		
A176	<i>Larus melanocephalus</i>	SR			EXCL	
A170	<i>Phalaropus lobatus</i>	SR	A se verifica regularitatea		EXCL	
A080	<i>Circaetus gallicus</i>	SR	A se actualiza distribuția pentru regiunea de sud		EXCL	
A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>	IN MIN/CD	IN MIN general; CD date despre populație	25+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A081	<i>Circus aeruginosus</i>	IN MIN	Centru	6+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A082	<i>Circus cyaneus</i>	IN MIN/CD	Lake Congaz-Taraclia	7 situri		
A246	<i>Lullula arborea</i>	IN MIN/CD	CD pentru evaluarea populației	17+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A272	<i>Luscinia svecica</i>	SR				

Codul de referință	Denumire	Regiune biogeografică	Statut	Comentarii	Comentarii 2023	Statut recomandat 2023
A293	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	SR		1 sit	IN MIN	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A122	<i>Crex crex</i>	IN MIN/CD	IN MIN: 3–4 situri; CD: prezență	26 situri	IN MOD	
A127	<i>Grus grus</i>	IN MIN		2 situri		
A021	<i>Botaurus stellaris</i>	IN MIN	Un sit în Sud	6+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A234	<i>Picus canus</i>	SUF/CD	CD: evaluarea populației	32 situri		
A236	<i>Dryocopus martius</i>	IN MIN	IN MIN: Un sit	8+1 situri	IN MOD	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A024	<i>Ardeola ralloides</i>	IN MIN	2 situri în sud	3 situri		
A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>	SR		6+1 situri	SUF	Un nou sit de a fi inclus în rețeaua Emerald MD0000062, Tețcani (Anexa 1)
A255	<i>Anthus campestris</i>	IN MIN/CD	CD pentru evaluarea populației	16 situri		
A307	<i>Sylvia nisoria</i>	IN MOD/IN MIN/CD	IN MOD: sud; CD pentru revizuire și evaluarea populației	30 situri		După determinarea în 9 regiuni a speciilor SUF
A320	<i>Ficedula parva</i>	IN MIN	IN MIN: Prutul superior	17 situri		Pentru SUF a se determina prezența în Prutul superior

Notă: IN MIN = Insuficient – minor, IN MOD = Insuficient- moderate, SR = Rezervă Științifică, SUF = Suficient, CD = Corectarea Datelor, EXCL = a se exclude.

Tabelul 5: Starea biogeografică a eficienței speciilor de pești

Codul de referință	Denumire	Regiune biogeografică	Concluzii finale	Comentarii	Comentarii 2023	Statut recomandat	Regiuni noi
1134	<i>Rhodeus amarus</i> 5339	STE	SUF/CD		Are numeroase populații în majoritatea ecosistemelor acvatice naturale ale Republicii Moldova, prin urmare SUF este suficientă pentru zonele STE și CON.		
2511	<i>Romanogobio kesslerii</i> 6134	CON	SUF/CD		Populații în scădere numerică. Este necesară extinderea amplasamentelor existente/sau desemnarea unor noi amplasamente în albiile râurilor Prut și Nistru. ÎN MOD recomandat.		MD0000062 Tețcani (Anexa 1)
2511	<i>Romanogobio kesslerii</i> 6134	STE	IN MOD/CD	Partea centrală	Statutul IN MOD ar putea fi menținut prin extinderea habitatelor din albiile Nistrului și Prutului din sudul țării.		
4126	<i>Alosa maeotica</i>	STE	IN MIN	2 situri	Specii marine care intră ocazional în sectorul terminal al Nistrului de Jos. Este suficient să fie inclus în situl existent în albia de jos a Nistrului.	IN MIN	
1145	<i>Misgurnus fossilis</i>	CON	IN MIN	Centru	Pentru zona CON, rămâne starea IN MIN și desemnarea habitatelor pe siturile deja existente.	IN MIN	
1146	<i>Sabanejewia aurata</i>	CON	IN MIN	Centru	Populații în scădere numerică. Este necesară evaluarea și includerea altor situri din râurile Prut și Nistru, cum ar fi sectorul dintre satele Criva și Bădragii Vechi de pe râul Prut (ca habitat caracteristic acestei specii, care poate rezolva și situația cu <i>Barbus petenyi</i> și <i>Gymnocephalus schraetzer</i>). Se recomandă starea IN MOD.	IN MOD	MD0000062 Tețcani (Anexa 1)
1146	<i>Sabanejewia aurata</i>	STE	IN MOD/IN MIN	Centru	Pentru zona STE, statutul IN MIN este suficient cu menționarea habitatului caracteristic în siturile deja existente din Nistru și Prutul inferior.	IN MIN	
1157	<i>Gymnocephalus schraetzer</i>	CON	SUF/CD	De a se schimba din C în A	Specie endemică a bazinului Dunării. Răspândire sporadică în râul Prut. Se recomandă desemnarea unor noi amplasamente prin includerea în rețeaua Emerald a sectorului dintre satele Criva și Bădragii Vechi de pe râul Prut. Starea de suficiență trebuie să fie ÎN MOD.		MD0000062 Tețcani (Anexa 1)
1158	<i>Zingel asper</i>	CON	SR	A se verifica înregistrările	Ar trebui exclus din listă deoarece nu se regăsește aici.	EXCL	
1160	<i>Zingel streber</i>	CON	SUF/CD	Evaluarea populației	Se recomandă extinderea sau desemnarea de noi amplasamente în albia Prutului.		
2484	<i>Eudontomyzon mariae</i>	STE	SR		Specie cu distribuție actuală puțin cunoscută în interiorul granițelor Republicii Moldova	SR	

Codul de referință	Denumire	Regiune biogeografică	Concluzii finale	Comentarii	Comentarii 2023	Statut recomandat	Regiuni noi
4127	<i>Alosa tanaica</i>	STE	IN MIN	Prut, Manta, Belev	Poate fi inclusă în siturile existente ale sectoarelor inferioare ale râului Nistru și Prutul (în perioada de reproducere este semnalat în cantități mari în Lacurile Belev și Manta).	IN MIN	
1134	<i>Rhodeus amarus</i> 5339	CON	IN MIN/CD	IN MIN centru	Poate fi inclusă în siturile existente ale sectoarelor inferioare ale râurilor. Numeroase populații au fost depistate în majoritatea ecosistemelor acvatice naturale ale Republicii Moldova, prin urmare SUF este suficientă pentru zonele STE și CON.	SUF	

Notă: STE = Zonă de stepă; CON = Zonă continentală, IN MIN = Insuficient – minor, IN MOD = Insuficient- moderat, SR = Rezervă științifică, SUF = Suficient, CD = Corectare de Date, EXCL = A se exclude.

Tabelul 6: Starea biogeografică a eficienței speciilor de nevertebrate

Codul de referință	Denumire	Regiune biogeografică	Statut	Comentarii	Comentarii 2023	Statut recomandat în 2023
1084	<i>Osmoderma eremita</i> 5378	STE	IN MOD/ CD		Nu au fost detectate mai mult de 100 de ani	EXCL
1086	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	CON	IN MIN/ CD		Sunt prezente peste tot, inclusiv în parcurile orașului Chișinău.	IN MOD
1087	<i>Rosalia alpina</i>	CON	SUF	1 sit	Detectat în mod regulat într-un sit din Moldova	
1084	<i>Osmoderma eremita</i>	CON	SR REF ¹⁴		Nu au fost detectate mai mult de 100 de ani	EXCL
4045	<i>Coenagrion ornatum</i>	CON	IN MIN	1 sit	Date insuficiente	IN MIN
1044	<i>Coenagrion mercuriale</i>	CON	SR REF		Arealul nu cuprinde Republica Moldova.	EXCL
1052	<i>Euphydrias matura</i> 6169	CON	SUF/CD		Distribuție largă, prezentă cam peste tot.	
1052	<i>Euphydrias matura</i> 6169	STE	SUF/CD		Distribuție largă în Republica Moldova	
1059	<i>Phengaris teleius</i> 6177	CON	SR REF/CD		Prezența acestor specii nu a fost confirmată.	EXCL
1078	<i>Euplagia quadripunctaria</i> 6199	CON	IN MIN/CD	Centru	Distribuție largă, prezentă cam peste tot.	IN MOD
1014	<i>Vertigo angustior</i>	CON	SR		Nu există habitate potrivite pentru această specie.	EXCL
1016	<i>Vertigo moulinsiana</i>	CON	SR		Nu există habitate potrivite pentru această specie.	EXCL
1032	<i>Unio crassus</i>	CON	IN MOD/ IN MIN	3 situri	Doar trei situri în râul Prut	IN MOD
1044	<i>Coenagrion mercuriale</i>	STE	SUF/CD		Zona de distribuție nu este în Republica Moldova.	EXCL

¹⁴ Speciile și habitatele indicate cu evaluarea „SR REF” sunt luate în considerare în statistici.

1060	<i>Lycaena dispar</i>	CON	IN MIN		Distribuție largă, prezență peste tot.	
1060	<i>Lycaena dispar</i>	STE	IN MIN		Distribuție largă, prezență peste tot.	
1088	<i>Cerambyx cerdo</i>	STE	SR REF		Noi date sunt necesare	SR
1089	<i>Morimus funereus</i>	CON	IN MOD	3 situri	Se găsește frecvent în pădurile naturale	SUF
4011	<i>Bolbelasmus unicornis</i>	CON	SUF/CD		Specie rară, lipsesc date noi	
4011	<i>Bolbelasmus unicornis</i>	STE	SUF/CD		Specie rară, lipsesc date noi	
4013	<i>Carabus hungaricus</i>	CON	SUF/CD		Specie rară, lipsesc date noi	
4013	<i>Carabus hungaricus</i>	STE	SUF/CD		Specie rară, lipsesc date noi	
4020	<i>Pilemia tigrina</i>	CON	SUF/CD		Specie rară, lipsesc date noi	
4026	<i>Rhysodes sulcatus</i>	CON	SUF/CD		Specie rară, lipsesc date noi	
4030	<i>Colias myrmidone</i>	CON	SR		Nu există habitate potrivite pentru această specie.	EXCL
4045	<i>Coenagrion ornatum</i>	STE	SR		Nu există date	SR
4053	<i>Paracaloptenus caloptenoides</i>	STE	SR		Nu există date	SR
1078	<i>Euplagia quadripunctaria</i> 6199	STE	IN MIN/ CD		Distribuție largă, prezență peste tot.	IN MOD

Notă: STE = Zonă de stepă; CON = Zonă continentală, IN MIN = Insuficient – minor, IN MOD = Insuficient- moderat, SR = Rezervă științifică, SR REF = Rezervă științifică pe lista de referință, SUF = Suficient, CD = Corectarea datelor, EXCL = A se exclude.

Tabelul 7: Actualizarea categoriilor de amenințare și a factorilor limitatori ai speciilor de plante vasculare ale rețelei Emerald

Cod de referință	Denumire	Regiune biogeografică	Statut	Comentarii	Comentarii 2023	Statut recomandat 2023	Noi regiuni propuse 2023
1428	<i>Marsilea quadrifolia</i>	STE	IN MIN	1 sit	Prezența speciei este indicată doar pe baza datelor prezentate în Cartea Roșie a Republicii Moldova, ediția a III-a. Veridicitatea datelor este sub semnul întrebării. Rămâne pe listă, dar este necesară o cercetare amănunțită de teren pentru a stabili locația exactă și efectivul numeric real al acestei specii.		
1516	<i>Aldrovanda vesiculosa</i>	STE	IN MIN	2 situri	Posibil 3-4 situri în raioanele Hâncești, Cimișlia și Basarabeasca din bazinul râului Cogâlnic	IN MOD	Raionul Hâncești, Cimișlia și Basarabeasca în bazinul râului Cogâlnic (extinderea sitului Emerald existent)
1831	<i>Luronium natans</i>	CON	SR REF				
1939	<i>Agrimonia pilosa</i>	STE	SR				
2116	<i>Schivereckia podolica</i>	STE	IN MIN	2 situri	Modificarea statutului speciei a avut loc ca urmare a identificării unui număr semnificativ de situri în care starea speciei este satisfăcătoare. Numai distrugerea habitatului specific poate pune în pericol existența speciei.	IN MOD	
2249	<i>Carlina onopordifolia</i>	CON	IN MIN	1 sit			
4068	<i>Adenophora liliifolia</i>	STE	SR				
2116	<i>Schivereckia podolica</i>	CON	SUF/CD	CD pentru evaluarea populației			
4091	<i>Crambe tataria</i>	STE	IN MIN		Modificarea statutului speciei a avut loc ca urmare a identificării de noi situri în care starea speciei este satisfăcătoare. Utilizarea excesivă a stepelor și pășunatul abuziv poate reduce populația speciei.	IN MOD	MD0000048
4097	<i>Iris aphylla</i> ssp. <i>hungarica</i>	CON	SUF/CD	Evaluarea populației	Populația speciei este stabilă, starea de conservare este satisfăcătoare. Factorii care pot provoca punerea în pericol a speciei sunt modificarea regimului de management al pădurilor cu prezența stejarului pufos (<i>Quercus pubescens</i>) și distrugerea habitatului.		

4097	<i>Iris aphylla</i> ssp. <i>hungarica</i>	STE	SUF/CD	Evaluarea populației	Populația speciei este stabilă, starea de conservare este satisfăcătoare. Factorii care pot provoca punerea în pericol a speciei sunt modificarea regimului de management al pădurilor cu prezența stejarului pufos (<i>Quercus pubescens</i>) și distrugerea habitatului.		
------	--	-----	--------	----------------------	--	--	--

Notă: STE = Zonă de stepă; CON = Zonă continentală, IN MIN = Insuficient – minor, IN MOD = Insuficient- moderat, SR = Rezervație științifică, SR REF = Rezervație științifică pe lista de referință, SUF = Suficient, CD = Corectarea datelor.

Habitate

Aici aducem două exemple, în baza reprezentativității naturii și semnificației de conservare, care pot fi considerate pentru extinderea siturilor Emerald (a se vedea Tabelul 8).

Primul exemplu se referă la Habitatul C1.226 – Comunități plutitoare de *Aldrovanda vesiculosa*¹⁵, având la bază „Studiul de impact asupra mediului pentru reabilitarea funcțiilor zonei umede în lunca râului Cogâlnic, prin construcția unui lac de acumulare”¹⁶, care vizează ecosisteme importante cu potențial de restabilire/reînviere. Conform documentației disponibile, activitățile de reabilitare propuse abordează zone sensibile în care multe specii și habitate pot fi afectate. Un argument forte menționat în acest studiu este că, urmare a refacerii bazinului acvatic, s-ar crea condiții favorabile pentru cuibărit și hrană pentru mai multe specii de păsări asociate habitatelor acvatice, ceea ce ar genera o creștere semnificativă de păsări atât ca diversitate cât și ca număr de indivizi în perioada de vară și de iarnă. Bazinul creat ar (re)aduce o serie de habitate de interes comunitar, și anume: tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos (*Quercus pubescens*); mlaștini calcaroase cu *Cladium mariscus*; păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia* din lungul râurilor mari (*Ulmion minoris*); pajiști panonice și vest-pontice pe nisipuri; comunități cu salicornia (*Salicornia europaea*) și alte specii anuale care colonizează terenurile umede și nisipoase; dune fixate cu vegetație erbacee perenă (dune gri); stepe ponto-sarmatice; pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*). Prezența speciilor *Marsilea quadrifolia*, *Aldrovanda vesiculosa* și *Echium russicum* indică clar asupra componentelor din Habitatul C1.226 Comunități plutitoare de *Aldrovanda vesiculosa*.

Teritoriul în discuție se află în sudul Republicii Moldova. Din punct de vedere administrativ, acesta face parte din Unitatea Administrativ-Teritorială a municipiului Cimișlia, amplasat la 0.8 km de orașul Cimișlia și la 2.3 km de satul Ecaterinovca. Zona este poziționată geografic între 46°32'28.9" latitudine N, 28°45'27.5" longitudine E și 46°34'03.5" latitudine N, și 28°47'09.3" longitudine E, la 250–280 m de la drumul național M3 Chișinău-Cimișlia. Din punct de vedere ortografic, teritoriul studiat prezintă o câmpie deluroasă pe malul drept al râului Cogâlnic.¹⁷ Este practic un teren drept, ușor în scădere față de cota absolută în direcția nord-vest spre sud-est. Diferența de altitudine este de 1-2 m.

Totodată, prezența habitatului C1.226 și în alte locații de pe râul Cogâlnic nu este exclus, ceea ce poate fi demonstrat prin evaluări suplimentare.

Al doilea exemplu se referă la conectarea la Rezervația Peisagistică Tețcani¹⁸ din porțiunea de sus a râului Prut (70 km), ce ar constitui situl Emerald (MD0000062) – Tețcani, care include câteva tipuri importante de habitate.

Rezervația peisagistică Tețcani este o arie protejată din cursul inferior al râului Vilia, la nord de satul Tețcani, raionul Briceni (ocolire forestieră Lipcani și Tețcani, parcela 35), cu o suprafață de 133,2 ha. Proprietatea este administrată de Ocolul Silvic Edineț (114 ha) și Primăria Satului Tețcani (50 ha). Este cea mai vestică rezervație peisagistică din țară. Conform informațiilor disponibile, ecosistemele forestiere din această zonă sunt destul de bogate în specii de plante efemere și efemeroide. Acestea conțin arbori și arbuști tradiționali zonei forestiere, rareori și specii exotice. Dintre speciile rare, care stau la baza argumentării științifice a statutului de protecție, se pot menționa câteva plante de valoare (*Vitis sylvestris*, *Padus avium*, *Rhamnus tinctoria*, *Galanthus nivalis*) și mai multe specii rare de animale (*Nyctalus noctula*, *Eptesicus serotinus*, *Pipistrellus nathusii*, *Columba palumbus*, *Dendrocopos medius*, *Dendrocopos minor*, *Lullula arborea*, *Turdus pilaris*, *Turdus viscivorus*, *Certhia familiaris*, *Carduelis chloris*).

Habitatele regăsite în această porțiune a râului Prut sunt: D5.2 - Suprafețe cu plante mari, în mod normal fără apă stătătoare, G1.11 – terenuri riverane împădurite cu sălcii, și G1.22 – terenuri împădurite cu stejar–ulm–frasin pe râuri mari. Totuși, toate acestea necesită evaluări suplimentare și confirmare.

¹⁵ EUNIS Floating *Aldrovanda vesiculosa* communities (<https://eunis.eea.europa.eu/habitats/2639>)

¹⁶ http://cimisia.md/upload/Documenta%C8%99Bia%20Iazul%20lui%20Iepure.%20Evaluarea%20Impactului%20Asupra%20Mediului.%203.0_compressed.pdf

¹⁷ Râul Cogâlnic (https://ro.wikipedia.org/wiki/R%C3%A2ul_Cog%C3%A2lnic)

¹⁸ Rezervația peisagistică Tețcani (https://ro.wikipedia.org/wiki/Rezerva%C8%99Bia_peisagistic%C4%83_Te%C8%99Bcani)

Tabelul 8: Starea biogeografică a eficienței habitatelor

Codul de referință	Denumire habitat	Regiune biogeografică	Concluzii finale	Comentarii finale		Evaluarea Habitatelor 2018	Comentarii ale concluziilor 2019	Indice de referință	Propunere 2023	Concluzii 2023
		Habitat din 2023 (Emerald)								
C1.222	Comunități plutitoare cu <i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	CON	SR REF				Răspândire largă, specia apare în regiunile biogeografice înconjurătoare, probabilitate mare de apariție în MD/CON. Prin urmare, concluzia este SR REF.	SR REF		
C1.223	Comunități plutitoare cu <i>Stratiotes aloides</i>	CON	SR REF	Conectivitate cu rețeaua Natura 2000			Fără modificări	SR REF		
C1.224	Colonii plutitoare libere de <i>Utricularia australis</i> și <i>Utricularia vulgaris</i>	CON	SR REF				Habitat de 500 ha menționat în situl MD00000013. Distribuția habitatului în țările învecinate și apariția habitatului înrudit 3150 în România, la granița cu Moldova, apariția habitatului în MD/CON este foarte probabilă.	MD/CON	Estimări de 40-50 ha colonii plutitoare regăsite în bazine acvatice cu flux scăzut și aciditate neutră spre slab acidă, îmbogățită cu nutrienți.	
C1.226	Comunități plutitoare de <i>Aldrovanda vesiculosa</i>	STE	IN MIN				Nu este nici un sit. Lozan și alții. (2017) ¹⁹ au raportat prezența <i>Aldrovanda vesiculosa</i> dealungul râului Nistru. Deoarece o mare parte a râului se află în situri Emerald existente, există o șansă bună de a adăuga habitatul la un sit existent, de unde și statutul IN MIN. Apariția potențială a habitatului în MD/CON urmează să fie, de asemenea, discutată.	IN MIN	Habitatul C1.226 în literatură este indicat în luncile râului Cogâlnic.; trece prin MD00000004 – regiunea Codru și în jurul sitului Emerald MD00000019 – Pădurile Hâncești, satul Stolniceni și MD00000016 - Stepa Bugeacului, satele Bogdanovca Veche și Sadaclia. Se presupune că se găsește în 3-4 locații.	IN MOD
C1.25	Covoare de Charophyte	STE	SR REF					SR REF		

¹⁹ Lozan, A., Tofan-Dorofeev, E., Cotofana, I., 2017: Threatened plant species included in the Emerald network in Moldova. - International Scientific Symposium "Conversation of Plant Diversity", 5th edition, 1-3 June 2017, Chișinău: 41

Codul de referință	Denumire habitat	Regiune biogeografică	Concluzii finale	Comentarii finale		Evaluarea Habitatelor 2018	Comentarii ale concluziilor 2019	Indice de referință	Propunere 2023	Concluzii 2023
	Acoperite de corpuri de ape mezotrofe									
C1.32	Vegetația plutitoare a corpurilor de apă eutrofe	CON	IN MIN	1 site			Nu este nici un sit. Situl Natura 2000 care se întinde de-a lungul unei porțiuni semnificative a hotarului cu România sugerează că habitatul poate apărea și în MD/CON; habitatul poate apărea și în altă parte a regiunii; habitatul este listat în lista de referință pentru MS/CON. Concluzie: IN MIN/IN MOD.	IN MIN/IN MOD		
C1.33	Vegetația scufundată înrădăcinată în corpurile de apă eutrofe	CON	SR	Distribution		(1C)	SDF: 150 ha. Adăugat la un sit existent. Reprezentare scăzută a habitatului în rețeaua Emerald. Prezența habitatului într-un sit Natura 2000 învecinat din România (râul Prut) sugerează apariția acestora în zone în MD/CON. Concluzie: IN MIN/IN MOD	IN MIN/IN MOD		
C1.33	Vegetația scufundată înrădăcinată în corpurile de apă eutrofe	STE	IN MOD			(1B 2C)	SDF: 435 ha. 2 situri noi, și din unul a fost șters. Dacă evaluarea siturilor sunt corecte, situl 1B 2C reprezintă între 2% și 19 % din acoperirea națională totală. Acest aspect nu este suficient. Prezența habitatului într-un sit Natura 2000 învecinat din România (râul Prut) sugerează apariția acestei zone în MD/CON. Concluzie: IN MIN/IN MOD.	IN MIN/IN MOD		
C1.3411	Comunități danubiene cu <i>Ranunculus aquatilis</i>	CON					Distribuția habitatului în Ucraina CON și siturile Natura 2000 din România la hotar cu MD/CON sugerează apariția habitatului în MD/CON	SR REF		
C1.3413	Paturi de <i>Hottonia palustris</i> în apă puțin adâncă	CON					Niciun sit. Apariția habitatului în siturile Natura 2000 din România la Frontiera Moldovei sugerează apariția habitatului în MD/STE.	SR REF		
C1.3413	Paturi de <i>Hottonia palustris</i> în apă puțin adâncă	STE	SR				Niciun sit. Apariția habitatului în situl Emerald din Ucraina și în siturile Natura 2000 din România la granița cu Moldova sugerează apariția habitatului în MD/STE.	SR		

Codul de referință	Denumire habitat	Regiune biogeografică	Concluzii finale	Comentarii finale		Evaluarea Habitatelor 2018	Comentarii ale concluziilor 2019	Indice de referință	Propunere 2023	Concluzii 2023
C1.4	Lacuri, iazuri și bazine distrofice permanente	CON					Apariția habitatului în siturile Natura 2000 din România de-a lungul râului Prut la limita RO/MD sugerează apariția habitatului în MD/CON.	SR REF		
C1.4	Lacuri, iazuri și bazine distrofice permanente	STE					Apariția habitatului în siturile Natura 2000 din România de-a lungul râului Prut la limita RO/MD sugerează apariția habitatului în MD/STE.	SR REF		
C2.33	Vegetația mezotrofică a râurilor cu curgere lentă	CON					Siturile din Ucraina de-a lungul râului Nistru sugerează prezența acestui habitat în MD/CON.	SR REF		
C2.33	Vegetația mezotrofică a râurilor cu curgere lentă	STE	SR REF				Siturile din Ucraina de-a lungul râului Nistru sugerează prezența acestui habitat în MD/STE.	SR REF		
C2.34	Vegetația eutrofă a râurilor cu curgere lentă	CON					Datorită prezenței habitatului în Ucraina aproape de granița Moldovei, este posibil să se presupună apariția habitatului în MD/STE.	SR REF		
C2.34	Vegetația eutrofă a râurilor cu curgere lentă	STE					Datorită prezenței habitatului în Ucraina la râul Nistru la granița Moldovei, este posibil să presupunem apariția habitatului în MD/STE.	SR REF		
C3.4	Specii-ce cresc pe ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe	STE					Apariția habitatului înrudit 3130 în situl Natura 2000 din România de-a lungul râului Prut sugerează apariția în MD/STE.	SR REF		
C3.51	Iarbă scurtă euro-siberiană cu specii anuale hidrofitice	STE					Apariția habitatului în situl Emerald de la râul Nistru din Ucraina și apariția habitatului înrudit 3130 în situl Natura 2000 de-a lungul râului Prut în România sugerează apariția habitatului în MD/STE.	SR REF		
D2.226	Mlaștini peridunărene cu rogoz	STE	SR	Definire		(1B 1C)	SDF: 2,619 ha. Fără modificări. 1B 1C reprezintă de la 2% la 17% din acoperirea totală a habitatului. SR: Definire.	SR		
D5.2	Mlaștini cu straturi de rogoz	CON	IN MOD/CD			(1B 6C) + (1B)	SDF: 1,300 ha. 4 situri noi adăugate la 2 situri existente. 1B 6C reprezintă de la 2% la 27% din acoperirea totală a habitatului național	IN MIN	Habitat D5.2 se regăsește în noua zonă propusă MD0000062 – Tețcani – de-a lungul Prutului	IN MOD

Codul de referință	Denumire habitat	Regiune biogeografică	Concluzii finale	Comentarii finale		Evaluarea Habitatelor 2018	Comentarii ale concluziilor 2019	Indice de referință	Propunere 2023	Concluzii 2023
							Chiar dacă toate siturile sunt prezente la hotarele Moldovei, nu au fost identificate pe intern. Cel mai probabil categoria rămâne IN MIN.			
D5.2	Mlaștini cu straturi de rogoz	STE	IN MOD			(1B 5C)	SDF: 2,847 ha. 2 situri noi. Situl 1B 5C reprezintă de la 2% la 25 % din acoperirea totală a habitatului național. S-ar putea să existe o apariție mai largă în site-urile existente. Cel mai probabil categoria rămâne IN MIN?	IN MIN		
E3.4	Pajiști umede eutrofe și mezotrofe	CON	IN MOD/CD			(3B 8C)	SDF: 398 ha. 5 situri noi. Situl 3B 8C reprezintă de la 6% la 61 % din acoperirea totală a habitatului național. Probabil să nu fie o acoperire suficientă. Situl Emerald din Ucraina de-a lungul Nistrului sugerează apariția unui habitat în această zonă în Moldova. IN MIN/MOD	IN MIN/MOD		
E3.4	Pajiști umede eutrofe și mezotrofe	STE	IN MIN	Prutul de Jos		(1B 8C)	SDF: 302 ha. 2 situri noi. Situl 1B 8C reprezintă de la 2% la 31% din acoperirea totală a habitatului național. Două situri mici adăugate, distribuția habitatului de-a lungul Prutului inferior este probabil mai mare; prin urmare, ÎN MIN.	IN MIN		
E3.5	Pajiști umede oligotrofe	STE	IN MIN	Prutul de Jos			Șters de pe un sit. Momentan nici un sit. Habitat listat ca prezent în lista de referință pentru MD/STE. Concluzia s-a repetat: IN MIN pentru Prutul de jos.	IN MIN		
E5.4	Pajiști umede cu ierburi înalte	CON				(1B)	Nicio schimbare. Situl 1B reprezintă 2% până la 15% din suprafața totală a habitatului național. Site-ul nu este afișat pe hartă deoarece nu a fost inclus în stratul GIS livrat de Moldova. Siturile Natura 2000 învecinate din România (râul Prut) și siturile Emerald din Ucraina (râul Nistru) sugerează o distribuție mai largă a habitatului în MD/CON; prin urmare, ÎN MOD.	IN MOD		

Codul de referință	Denumire habitat	Regiune biogeografică	Concluzii finale	Comentarii finale		Evaluarea Habitatelor 2018	Comentarii ale concluziilor 2019	Indice de referință	Propunere 2023	Concluzii 2023
E6.2	Stepe continentale saline	STE	IN MIN	3 situri		(4C)	SDF: 80 ha. 5 situri noi, adăugate unui sit existent. Siturile 4C reprezintă 0% până la 8% din suprafața totală a habitatului național. Prezența habitatului în siturile limitrofe din România și Ucraina ar putea sugera prezența în Moldova. IN MIN/IN MOD.	IN MIN/IN MOD		
F9.1	Tufărișuri riverane	CON					Siturile Emerald limitrofe din Ucraina sugerează apariția habitatului în MD/CON.	IN MOD		
F9.1	Tufărișuri riverane	STE					Siturile Emerald limitrofe din Ucraina sugerează apariția habitatului în MD/STE.	IN MOD		
G1.11	Păduri riverane de Salix	CON	IN MOD/CD			(4B 12C) + (1B)	SDF: 6786 ha; habitat adăugat la 8 situri și 8 situri rămân nemodificate. Posibil categoria SUF.	Probabil SUF	Habitatul G1.11 se regăsește în noua regiune propusă MD0000062 - Tețcani dea lungul Prutului.	SUF
G1.11	Păduri riverane de Salix	STE	IN MOD			(5B 3C)	SDF: 5510 ha; habitat adăugat la 3 situri și 5 situri rămân nemodificate. Posibil categoria SUF.	Probabil SUF		
G1.21	Păduri riverane de Fraxinus- Alnus	CON	IN MOD/CD	1 sit		(3C)	SDF: 323 ha; habitat adăugat la 2 situri și 1 sit rămâne nemodificat. Îndoeli privind corectitudinea evaluări. Doar 5C situri pentru întreaga țară reprezintă o acoperire scăzută?			

Codul de referință	Denumire habitat	Regiune biogeografică	Concluzii finale	Comentarii finale		Evaluarea Habitatelor 2018	Comentarii ale concluziilor 2019	Indice de referință	Propunere 2023	Concluzii 2023
G1.22	Păduri mixte cu Quercus- Ulmus- Fraxinus riverane marilor fluvii	CON	SUF			(2B 3C) + (1B)	SDF: 375 ha; habitat șters din 6 situri în regiunea de nord, adăugate 2 la siturile din regiunea sud și 3 situri rămân neschimbate. Care este influența asupra concluziei anterioare SUF? A fost înregistrarea din nord o interpretare greșită a definiției habitatului?		Habitatul G1. se regăsește în noua regiune propusă MD0000062 - Tețcani dea lungul Prutului.	
G1.22	Păduri mixte cu Quercus- Ulmus- Fraxinus riverane marilor fluvii	STE	IN MIN	Prut		(4C)	SDF: 615 ha; habitat adăugat la 3 situri și 1 sit rămâne neschimbat. Concluzia anterioară 'IN MIN, Prut' pare să nu fie suficient? Încă ÎN MIN?	Totuși IN MIN		
G1.41	Păduri mlăștinoase cu Alnus	STE					În 2018, Comitetul permanent a adoptat o Anexă I revizuită la Rezoluția 4 (1996). Nivelul superior G1.41 este acum listat care include subtipurile enumerate anterior G1.4115 și G1.414. Datele sitului pentru aceste două habitate trebuie revizuite și evaluate în raport cu nivelul superior.			
G1.414	Păduri mlăștinoase <i>Alnus glutinosa</i>	STE	IN MIN	2 situri			Concluziile anterioare de 'IN MIN, pentru 2 situri' nu sau soluționat. Nu sau identificat situri. Datele de a fi revizuite la un nivel mai amănunțit pentru G1.41.	CD		
G1.7	Păduri termofile de foioase	CON	SR	Regiuni învecinate		(1B)	SDF: 100 ha; habitat adăugat la situl 1 B			
G1.7	Păduri termofile de foioase	STE	IN MOD			(2B 2C)	SDF: 570 ha; habitat adăugat la 2 situri și 2 situri rămân nemodificate. Este habitatul prezent în sud-vestul regiunii de stepă?			

Codul de referință	Denumire habitat	Regiune biogeografică	Concluzii finale	Comentarii finale		Evaluarea Habitatelor 2018	Comentarii ale concluziilor 2019	Indice de referință	Propunere 2023	Concluzii 2023
G1.A1	Păduri Quercus-Fraxinus- <i>Carpinus betulus</i> pe soluri eutrofă și mezotrofice	STE	IN MIN			(3B 3C)	SDF: 15,874 ha; habitat adăugat la 3 situri și 3 situri rămân nemodificate. Posibil considerat ca SUF.	Probabil SUF		
G1.A4	Ravene și păduri de pantă	CON	IN MIN			(6B 7C)	SDF: 19,488 ha; habitat adăugat la 4 situri și 9 situri rămân nemodificate Posibil considerat ca SUF.	Probabil SUF		
G1.A4	Ravene și păduri de pantă	STE				(2C)	SDF: 80 ha; habitat adăugat la 2 situri. Habitat nu a fost menționat pentru această regiune în timpul seminarului anterior. Posibil considerat ca SUF.			
H1	Peșteri subterane terestre, sisteme de peșteri, treceri și corpuri de apă	CON	IN MOD			(1B 4C)	SDF: 459.5 ha; habitat adăugat la 4 situri și 1 sit rămâne nemodificat. 1B 4C de situri reprezintă între 2% și 23% din totalul de la nivel național. Se presupune că mai multe situri există la nivel național. Rămâne la categoria de IN MOD			
H1	Peșteri subterane terestre, sisteme de peșteri, treceri și corpuri de apă	STE	IN MAJ	1 sit		(1C)	SDF: 5 ha; specii adăugate la 1 sit, așa cum este indicat în concluzia anterioară. Un singur sit împărțit în 2 regiuni biogeografice, cea mai mare parte în regiunea STE. Posibil să fie SUF.			
G1.A1	Păduri Quercus-Fraxinus- <i>Carpinus betulus</i> pe soluri eutrofă și mezotrofice	STE	IN MIN			(3B 3C)	SDF: 15,874 ha; habitat adăugat la 3 situri și 3 situri rămân nemodificate. Posibil considerat ca SUF.	Probabil SUF		
X18	Silvostepă	CON	SR REF				Sa soluționat SR REF? ce măsuri sau întreprins?			

Notă: STE = Zonă de stepă; CON = Zonă continentală, IN MIN = Insuficient – minor, IN MOD = Insuficient- moderate, IN MAJ = Insuficient – major, SR = Rezervă științifică, SR REF = Rezervă științifică pe lista de referință, SUF = Suficient, CD = Corectarea datelor.

Concluzii și lacune identificate

Documentul actual identifică o listă de lacune care pot fi utile pentru îmbunătățirea continuă atât a aspectelor juridice, cât și instituționale, precum și a măsurilor de monitorizare și conservare a rețelei Emerald din Republica Moldova. Tabelul de mai jos evidențiază următoarele lacune.

Tip de lacune	Detalii
Legale	Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului, care constituie cadrul juridic de bază pentru elaborarea actelor normative speciale și a instrucțiunilor cu privire la problemele specifice în domeniul protecției mediului, nu conține nicio normă juridică privind rețeaua Emerald și nu subliniază importanța protecției rețelei Emerald pentru Republica Moldova. Legea nr. 1538/1998 privind Fondul ariilor naturale protejate de stat nu este conformă, din punct de vedere tehnico-juridic, cu prevederile legale prevăzute în Legea nr. 100/2017 privind actele normative. Astfel, expunerea articolelor din legea în cauză este în contradicție cu tehnica legislativă aplicabilă în prezent în Republica Moldova. În conformitate cu Legea nr. 100/2017, art. 51, elementul structural de bază al legilor este articolul. Denumirea articolului cuprinde cuvântul „articol” și numărul de ordine al acestuia, precum și exprimă succint obiectul de reglementare, fără a avea o semnificație proprie în conținutul articolului. În Legea nr. 1538/1998, articolele sunt afișate fără o denumire care ar determina obiectul de reglementare al articolului, ceea ce face dificilă identificarea dispozițiilor legale necesare. Pe baza faptului că siturile Emerald sunt desemnate pentru impunerea de măsuri speciale de conservare a habitatelor naturale și/sau a speciilor sălbatice de interes comunitar, în cazul suprapunerii acestora cu ariile naturale protejate de interes național, se poate admite administrarea sitului în conformitate cu prevederile Legii nr. 1538/1998, dar cu condiția respectării celor mai restrictive funcții de protecție. Această condiție trebuie să fie inclusă în legislația actuală, care impune ca un sit de importanță europeană să fie gestionat în aceleași condiții ca un sit de importanță națională, ceea ce contravine scopului pentru care au fost desemnate siturile Emerald. În același timp, există discrepanțe între dispozițiile Legii nr. 1538/1998 și ale Legii nr. 94/2007 care trebuie abordate. Abordarea lacunelor legislative identificate în legătură cu legile menționate anterior și descrise în prezentul studiu va contribui la asigurarea gestionării eficiente a rețelei Emerald și la definirea locului rețelei Emerald în raport cu ariile naturale protejate de stat. Legislația Republicii Moldova nu reglementează în mod expres răspunderea pentru distrugerea și deteriorarea speciilor de faună și floră sălbatică, precum și a habitatelor protejate din cadrul rețelei Emerald. Aceasta se referă în special doar la conservarea ariilor naturale protejate de stat. Lipsa legislației privind răspunderea pentru actele ilegale comise în legătură cu speciile sălbatice și habitatele protejate din cadrul rețelei Emerald afectează negativ procesul de descurajare și prevenire a actelor ilegale în acest domeniu. În același timp, pentru a preveni noi infracțiuni împotriva vieții sălbatice și a habitatelor protejate din cadrul rețelei Emerald, este necesar să se completeze articolul 235 din Codul penal cu dispoziții privind rețeaua Emerald. Nu există o metodologie de gestionare a siturilor Emerald care să asigure conservarea și protecția zonelor importante din punct de vedere ecologic cunoscute sub denumirea de situri Emerald. În absența acestei metodologii, nu există o abordare sistematică din partea autorităților competente pentru a gestiona și conserva aceste situri, pentru a proteja patrimoniul lor natural și cultural unic și pentru a proteja speciile și animalele de importanță internațională.

Tip de lacune	Detalii
	Metodologiile și instrucțiunile juridice naționale aplicabile pentru calcularea plăților pentru daunele aduse mediului nu estimează costul real al daunelor aduse mediului și nu corespund realității socio-economice a Republicii Moldova, ceea ce necesită o revizuire completă. Aceste metodologii sunt extrem de importante pentru evaluarea impactului negativ al activităților umane asupra mediului și pentru aplicarea de sancțiuni adecvate pentru încălcarea legislației de mediu. La nivel național, este necesar să se elaboreze un regulament privind modul de păstrare a registrului siturilor rețelei Emerald, care va contribui la asigurarea unei gestionări eficiente și transparente a acestor situri, inclusiv a informațiilor și datelor aferente. Lipsa unui astfel de regulament face dificilă definirea criteriilor și a procedurilor de înregistrare și gestionare a siturilor, precum și a tipului de informații care urmează să fie colectate și înregistrate în acest registru. Odată cu operarea modificărilor la Legea nr. 94/2007 prin Legea nr. 225/2022, dispar dispozițiile legale privind desemnarea siturilor Emerald la nivel național. Ar fi oportun să se elaboreze un ghid privind procedura de înființare a rețelei Emerald, destinat autorităților competente și altor actori implicați în proces.
Instituționale și de consolidare a capacităților	Lipsa personalului (suficient) calificat cu studii în domeniu Lipsa memoriei instituționale, generată de schimbarea frecventă a personalului, care reduce nivelul de expertiză instituțională Lipsa personalului tehnic care să asigure funcționarea și întreținerea sistemelor informatice digitalizate Lipsa de experiență în gestionarea și protecția zonelor speciale de conservare de importanță internațională
Management și Conservare	Lipsa unei metodologii aprobate (format) privind elaborarea planului de management a rețelei Emerald Lipsa planurilor de management pentru toate cele 61 de situri Emerald desemnate în Republica Moldova și lipsa măsurilor de conservare orientate către sit. Obiectivele de conservare caracteristice sitului Emerald, care sunt specifice și măsurabile, ar trebui să fie stabilite și puse la dispoziția publicului pentru toate siturile Emerald fără întârziere. Obiectivele de conservare trebuie să specifice țintele de atins pentru fiecare dintre atributele sau parametrii care determină starea de conservare a elementelor protejate.
Starea actuală a speciilor Emerald, a habitatelor și a indicelui de suficiență	Rețeaua Emerald, la 10 ani după începerea procesului biogeografic, a arătat că acoperirea siturilor propuse a fost similară – Republicii Moldova față de alte țări din afara UE. Totuși, indicele mediu de suficiență a fost substanțial mai mare în țările UE decât în părțile contractante din afara UE. Acest lucru poate fi explicat fie prin calitatea slabă a informațiilor privind prezența speciilor și habitatelor în țările din afara UE (care, prin urmare, nu sunt indicate în SDF), fie prin faptul că cele mai bune și mai reprezentative situri nu au fost selectate pentru rețea sau, cel mai probabil, printr-o combinație a celor două. Evaluarea statutului de suficiență actualizat al speciilor și habitatelor Emerald în 2023 ar oferi o bază pentru argumentele necesare pentru extinderea acoperirii siturilor rețelei Emerald în Republica Moldova. Evaluarea va completa foaia de parcurs cu măsuri care pot crește indicele de suficiență. Analiza concluziilor seminarelor biogeografice include informații cu privire la locurile în care speciile Emerald pot fi găsite în afara rețelei existente. Ca rezultat, poate fi recomandată evaluarea și propunerea de includere în rețeaua Emerald.

Tip de lacune	Detalii
	Pe baza analizei, sunt extrase recomandări care pot fi transformate în măsuri și incluse în foaia de parcurs. Se recomandă organizarea unei noi runde de seminare biogeografice, precum și întâlniri bilaterale cu Convenția de la Berna pentru a clarifica și a conveni asupra noului statut al speciilor de plante, animale și habitate înainte ca țara să înainteze o cerere oficială Comitetului permanent al Convenției de la Berna pentru adoptarea acestora. Măsurile și recomandările propuse ar aduce o creștere a indicelui de suficiență (pentru IN MOD: situri noi) în 2030. De asemenea, trebuie să existe o etapă intermediară - 2026 (SR, CD, IN MIN). Există potențialul de a extinde suprafața totală a siturilor Emerald din Republica Moldova pe baza informațiilor științifice actualizate privind speciile și habitatele Emerald și a reevaluării statutului lor biogeografic. Acest exercițiu ar putea fi inclus în foaia de parcurs a rețelei Emerald pentru 2023-2030. Ar fi relevant să se recomande o nouă rundă de cercetări pe teren și un studiu documentar al informațiilor științifice pentru a identifica noi situri Emerald și pentru a extinde suprafața siturilor Emerald adoptate, astfel încât indicele de suficiență să crească pentru a ajunge în conformitate cu obiectivul indicelui de suficiență (pentru IN MOD: noi situri) în 2030.

Recomandări specifice pentru îmbunătățirea cadrului juridic legat de rețeaua Emerald (site-uri noi) în 2030

Act/document juridic vizat	Recomandări propuse cu explicații privind modificările sau îmbunătățirile care ar trebui aduse
Legea nr. 94/2007 cu privire la rețeaua ecologică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90-93 art. 395)	Articolul I: la noțiunea "coridor ecologic" se completează cu textul: "Aceste zone, cum ar fi râurile cu malurile lor sau perdelele forestiere, tufărișurile naturale și vegetația de pe terenurile marginale ale culturilor agricole, de-a lungul căilor de comunicație rutieră și feroviară, precum și suprafețele mici de pădure sau zone umede, sunt esențiale pentru migrarea, dispersarea speciilor sălbatice și pentru schimburile genetice între populațiile aceluiași specii." Următoarele definiții vor fi incluse: • Măsuri de conservare - acțiuni care vizează menținerea și restabilirea sau îmbunătățirea caracteristicilor biotice sau abiotice care formează habitatul natural al speciilor și include activități de control asupra factorilor ce provoacă deteriorarea habitatului. • Obiecte de conservare a siturilor Emerald: „tipuri de habitat de importanță europeană” și/sau „specii de interes european” (inclusiv păsări), enumerate în anexa 1, 2, 3 și 4 la prezenta lege. • Obiectivele de conservare a siturilor Emerald: starea-țintă a tipului de specii și/sau de habitat din cadrul sitului respectiv într-o perspectivă pe termen lung, asigurând menținerea sau obținerea statului favorabil de conservare. Noțiunea "Rețea Emerald" se modifică și va avea următorul cuprins: • Rețea Emerald - rețea coerentă de situri de importanță comunitară care cuprinde arii de protecție specială avifaunistică, stabilite în conformitate cu prevederile Directivei 79/409/CEE privind conservarea păsărilor sălbatice și arii speciale de conservare desemnate de Comisia Europeană și ale Directivei 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale, a faunei și florei sălbatice; noțiunea "sit de importanță națională" se substituie cu noțiunea "sit de importanță comunitară" cu următorul cuprins: Se recomandă înlocuirea termenului „sit de importanță națională” cu termenul „sit de importanță comunitară”, cu următorul conținut: • sit de importanță comunitară - sit din regiunea biogeografică care este semnificativ pentru menținerea sau refacerea, la un stadiu corespunzător de conservare, a unui tip de habitat natural sau a unei specii de importanță comunitară pentru tipul de habitat natural sau a unei specii de animale sau plante de importanță comunitară și care poate juca un rol important în coerența rețelei Emerald și/sau este important pentru menținerea biodiversității într-o anumită regiune biogeografică. În cazul în care animalele sunt prezente într-o zonă întinsă, siturile de importanță comunitară corespund locurilor din aria naturală a acestor specii în care sunt prezenți factorii fizici sau biologici necesari vieții și reproducerii lor." • la noțiunea "stare de conservare a unui habitat natural" cuvintele "totalitatea factorilor care acționează" se substituie cu cuvintele "rezultatele efectelor tuturor factorilor". La articolul 5 litera o), cuvintele "incluse în rețeaua Emerald și pentru speciile pentru care zonele respective au fost desemnate" se substituie cu cuvintele "ariile de protecție specială avifaunistică" Articolul 12² se completează cu alineatele (7) și (8) cu următorul cuprins: • "(7) Proprietarii și utilizatorii de terenuri atribuite siturilor Emerald primesc

	compensații pentru respectarea prevederilor restrictive din planul de management al siturilor rețelei Emerald. Modalitatea de solicitare, de calcul și de acordare a compensațiilor se stabilește de Guvern.” • (8) Actualizarea informațiilor cu privire la teritoriul rețelei de Emerald, inclusiv modificările aduse hotarelor sale sau recunoașterea faptului că teritoriul și-a ierduț statutul de sit al rețelei Emerald, se efectuează în modul prevăzut la alin. (1)-(3).” La articolul 12⁴ alineatul (4), textul ”Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat” se substituie cu cuvintele ”prezentei legi”. La articolul 12⁶: • la alineatul (1) după cuvântul ”Emerald” se completează cu textul ”, în funcție de obiectivele de conservare ale acestora”, iar cuvintele ”obiectivelor de conservare a ” se exclud. • la alineatul (2) după cuvântul ”Emerald” se completează cu textul ”, în funcție de obiectivele de conservare ale acestora”, iar cuvintele ”obiectivelor de conservare a ” se exclud. • se completează cu alineatul (2)¹ cu următorul cuprins: ○ ”(2)¹ Documentul de politici și planificare sau activitatea planificată pot fi aprobate spre dezvoltare doar în cazul în care se constată că acestea nu afectează negativ integritatea sitului în cauză și, dacă este necesar, după obținerea opiniei publice.” • la alineatul (3), textul ”(1)” se substituie cu textul ”(2)¹”.
Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 66-68 art. 442)	Articolul 1 va avea următorul cuprins: • ”Art.1 Prezenta lege reglementează sistemul de arii protejate, inclusiv a siturilor Emerald și relațiile publice conexe, temeiurile juridice pentru desemnarea și stabilirea zonelor protejate, modificarea limitelor, schimbarea statutului, protecția, gestionarea și controlul acestora.” Articolul 3 se modifică după cum urmează: • ”Art. 3 Ariile protejate se stabilesc cu scopul de a conserva complexele teritoriale și obiectele patrimoniului natural și cultural, peisajul și biodiversitatea, de a asigura echilibrul ecologic al peisajului, utilizarea echilibrată și refacerea resurselor naturale, de a crea condiții pentru turismul ecologic, cercetarea științifică și observarea stării mediului, de a promova complexe teritoriale și obiecte ale patrimoniului natural și cultural., La articolul 7, alineatul (3) va avea următorul cuprins: • ”(3) În fondul ariilor protejate pot fi incluse și terenuri private. Proprietarii sau concesionarii de terenuri în ariile naturale protejate, fie ele în proprietate privată sau concesionate, beneficiază de compensații pentru respectarea regulilor restrictive stabilite în planul de management al ariei protejate respective. Modalitățile de solicitare, calcul și acordare a acestor compensații se aprobă de Guvern.” Articolul 98 se abrogă. Art. III. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. (2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.

Anexe

Anexa 1: Propunere sit Emerald nou – situl Tețcani

Descriere

Rezervația peisagistică Tețcani este o arie protejată situată în cursul inferior al râului Vilia, la nord de satul Tețcani, raionul Briceni (ocolul silvic Lipcani, Tețcani, parcela 35). Are o suprafață de 164 ha. Obiectul este administrat de Întreprinderea pentru silvicultură Edineț (114 ha) și de Primăria satului Tețcani (50 ha).²⁰ Este cea mai vestică rezervație peisagistică din țară. Pe teritoriul complexului peisagistic se află monumentul geologic „Secțiunea stratotipică tortonă”.

Pădurile prezintă interes prin prezența de arborete natural fundamentale de stejar pedunculat (*Quercus robur*) cu gorun (*Q. petraea*)²¹, inclusiv cu cireș sălbatic (*Cerasus avium*) sau specii de paltin (*Acer campestre*, *A. platanoides*, *A. Pseudoplatanus*) și multe altele. Zonele de luncă mai includ așa specii de arbori ca plopul (*Populus alba*, *P. nigra*, *P. tremula*), salcia (*Salix alba*, *S. fragilis*), frasinul (*Fraxinus excelsior*) etc.

Ecosistemele forestiere asigură habitate pentru numeroase specii importante protejate prin Cartea Roșie a Republicii Moldova²², precum:

- Specii rare de plante: vița de pădure (*Vitis sylvestris*), mălin comun (*Padus avium*), popâlnic-nobil (*Hepatica nobilis*), ghiocel-nival (*Galanthus nivalis*).
- Specii rare de animale: liliac-bicolor (*Vespertilio murinus*), jder de pădure (*Martes martes*), pisica sălbatică (*Felis silvestris*), acvila pitică (*Hieraaetus pennatus*), vipera comună (*Vipera berus*).²³

Impactul antropic vine de la circa 10 depozite de deșeuri municipale neautorizate situate pe pante și pe malul râului Vilia.

Prelucrare chimică excesivă contra bolilor și dăunătorilor în livezi (în pcial de meri) poate afecta speciile și habitatele naturale la direct.

Înaintarea speciilor exotice, precum arțarul american (*Acer negundo*) sau amorfa arbustivă (*Amorpha fruticosa*) ori salcâmul-alb (*Robinia pseudoacacia*), cauzează denaturări serioase în ecosistemele naturale.

²⁰ https://web.archive.org/web/20100513002700/http://bsapm.moldnet.md/Baza_de_date/Roman/Rezerv/Rezerv%20peisaj.html

²¹ Aceste păduri au fost diminuate semnificativ prin exploatarea exagerată și înaintarea speciilor exotice.

²² https://ro.wikipedia.org/wiki/Cartea_Ro%C8%99ie_a_Republicii_Moldova

²³ https://ro.wikipedia.org/wiki/Rezerva%C8%9Bia_peisagistic%C4%83_Te%C8%9Bcani

Anexa 2: Propunere sit Emerald nou – situl Sărata Nouă

Lacul Sărata Nouă este un lac de mărime medie situat în cursul mijlociu al râului Sărata, care este afluent al râului Prut în Republica Moldova. Râul Sărata are o lungime totală de 59 km, în timp ce Lacul Sărata Nouă are o suprafață de apă de 139,50 ha, potrivit Agenției Apele Moldovei. Lacul Sărata Nouă este situat în apropierea satului cu același nume, situat în Țara Leova. În lunca râului Sărata și pe pantele aferente se află 14 sate cu o populație totală de peste 16.000 de locuitori. Bazinul râului este situat în partea de nord a stepei Bugeacului, cu izvoarele din satul Sărata-Mereșeni (Hîncești). Cursul superior al râului are o direcție sudică, în timp ce cursul mijlociu este orientat spre sud-est. În apropierea locului unde se varsă în râul Prut (satul Nicolaevca, Leova), acesta se orientează brusc spre vest. Lacul este situat pe cursul mijlociu al râului Sărata.

În perioada 2016-2021, s-a documentat prezența a 126 de specii de păsări, dintre care 109 erau migratoare, 75 erau reproducătoare și 37 erau iernătoare. Aceste 126 de specii reprezintă aproximativ 46% din numărul total de specii de păsări înregistrate în Republica Moldova. Din punct de vedere taxonomic, cele 126 de specii de păsări înregistrate în timpul studiului sunt distribuite în 16 ordine din clasa Aves, ordinul Passeriformes fiind cel mai bine reprezentat (37 de specii).

Datorită multitudinii de habitate în timpul perioadei de cuibărit, au fost înregistrate diferite tipuri de specii de păsări: specii acvatice, de pădure și de terenuri agricole, precum și păsări care s-au adaptat la spații deschise, pajiști și pășuni. În timpul verii, cuibăritoarele obișnuite sunt rața sălbatică (*Anas platyrhynchos*), lișița (*Fulica atra*) și găinușa de baltă (*Gallinula chloropus*). Mlaștinile oferă un habitat adecvat pentru *Acrocephalus arundinaceus*, *A. scirpaceus* și *Locustella luscinioides*. În fâșiile de pădure de pe malul lacului se întâlnesc perechi reproducătoare de porumbel gulerat (*Columba palumbus*), turturică (*Streptopelia turtur*), grangurii (*Oriolus oriolus*), sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) și sfrânciocul cu frunte neagră (*L. minor*).

Fâșia de ploi din apropiere găzduiește o colonie de reproducere vitală, formată din 200 de cuiburi de cioară de semănătură (*Corvus frugilegus*) și cioara grivă (*C. cornix*), unde șoimul rândunelelor (*Falco subbuteo*) ocupă cuiburile goale. La fel, au fost documentate reproducerea acestei specii în 2017 și 2019. În satele vecine Cazangic și Seliște, există mai multe cuiburi de barză albă (*Ciconia ciconia*). Printre păsările care prezintă un caracter sporadic de reproducere se numără următoarele specii călifar roșu (*Tadorna ferruginea*), piciorongul (*Himantopus himantopus*), prundăraș gulerat mic (*Charadrius dubius*) și lebăda de vară (*Cygnus olor*). În 2016 a fost documentată o pereche reproducătoare de stârc roșu într-o pajiște din apropiere, între Sărata Nouă și Romanovca. Evoluția reproducerii acestei specii trebuie să fie monitorizată în continuare, deoarece aria sa actuală se extinde în regiunea de sud a Republicii Moldova. În ultimii ani (2020 și 2021), s-a documentat cuibăritul speciei gaia neagră (*Milvus migrans*) pe copacii situați pe terenurile agricole din apropierea lacului. Cu toate acestea, mai mulți adulți gaie brună au fost adesea observați vânând pe lac sau în apropiere. Marele pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) este un vizitator regulat în această zonă, dar în prezent nicio populație a acestei specii nu cuibărește pe lac sau în apropierea acestuia.

La fel, s-au observat stoluri de pelicani de diferite mărimi în lunile de vară din diferiți ani, dar cel mai mare număr de pelicani comuni mari a fost observat în vara anului 2016, când 120 de păsări au fost observate hrănindu-se pe lac timp de câteva zile. În timpul sezonului de reproducere, lacul Sărata Nouă este vizitat și de diverse specii de limicole care întârzie sau încă își continuă migrația de primăvară: bătașul (*Calidris pugnax*), fluierarul de munte (*Actitis hypoleucos*), fluierarul cu picioare verzi (*Tringa nebularia*), fluierar negru (*T. erythropus*) și fluierar de mlaștină (*T. glareola*). Probabil că păsările observate la începutul sezonului de reproducere nu au ajuns încă la maturitatea sexuală. În schimb, păsările observate mai târziu în sezonul de reproducere ar putea fi cele care încep să coboare imediat după împerechere.²⁴

²⁴ The Inventory of the Ornitofauna of Sărata Nouă Lake, Leova County, Republic of Moldova from 2016 – 2021. Vitalie Ajder, Silvia Ursul. Sustainable Use and Protection of Animal World in the Context of Climate Change.

Anexa 3: Siturile Emerald

Codul sitului	Denumirea sitului	Suprafață (ha)
MD0000001	Prutul de Jos	1,721
MD0000002	Pădurea Domnească	6,113
MD0000003	Plaiul Fagului	5,850.
MD0000004	Codru	6,498
MD0000005	Unguri-Holosnita	11,180
MD0000006	Caracusenii	6,992
MD0000007	Codrii Orheiului	28,640
MD0000008	Bahmut-Hirjauca	13,260
MD0000009	Codrii Tigheci	6,466
MD0000010	Codrii Strasenilor	18,500
MD0000011	Prutul de Mijloc	32,770
MD0000012	Lacurile Prutului de Jos	16,440
MD0000013	Nistrul de Jos	11,160
MD0000014	Stincile Nistrene	4,458
MD0000015	Rezina	3,898
MD0000016	Stepa Bugeacului	49,610
MD0000017	Stepa Baltiului	12,460
MD0000018	Padurea Hirboveti	3,756
MD0000019	Padurea Hîncești	11,350
MD0000020	Poiana Curatura	695
MD0000021	Climauti de Jos	1,482
MD0000022	Carbuna" Natural Reserve	678
MD0000023	Lunca Baraboi"	330
MD0000024	Luncile Bursuceni"	30
MD0000025	Luncile Draganesti"	46
Md0000026	Pădurea Molesti-Rezeni	386
MD0000027	La Castel	760
MD0000028	Vila Nisporeni	5,451
MD0000029	Zabriceni	595
MD0000030	Fetesti	754
MD0000031	La 33 de vaduri	265
MD0000032	Lunca mlastinoasa Maramonovca-Cubolta	212
MD0000033	Lunca mlastinoasa Maramonovca-Cainari	108
MD0000034	Aria Naturala Protejata Mestecanis	50
MD0000035	Aria Naturala Protejata Ocnita	101
MD0000036	Aria Naturala Protejata Telita	616
MD0000037	Zberoaia-Prut	380
MD0000038	Ostianova	211

Codul sitului	Denumirea sitului	Suprafață (ha)
MD0000039	Macaresti-Prut	188
MD0000040	Aria Naturala Protejată Trebujeni	1,064
MD0000041	Rezervatia Naturala Seliște-Leu	286
MD0000042	Aria Naturala Nemteni	288
MD0000043	Lunca Ialpug	62.
MD0000044	Lebada Alba	100
MD0000045	Lunca Antonesti	177
MD0000046	Canionul Varancau	731
MD0000047	Dancu-Prut	177
MD0000048	Chizlar – stepa	301
MD0000049	Zoloceni	225
MD0000050	Dubasarii Vechi	1,114
MD0000051	Aflorimentul Goian	313
MD0000052	Cimiseni	661

Anexa 4: Lista tipurilor de Habitate naturale (EN) din rețeaua Emerald

	Habitate	Descriere		Regiune biogeografică	
1	A1.11	Comunități de moluște sau scoici	MD	CON/STE	
2	C1.222	Comunități plutitoare cu <i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	MD	CON/STE	IN MOD
3	C1.223	Comunități plutitoare cu <i>Stratiotes aloides</i>	MD	STE	IN MOD
4	C1.224	Colonii plutitoare libere de <i>Utricularia australis</i> și <i>Utricularia vulgaris</i>	MD	STE	IN MOD
5	C1.225	Covorașe plutitoare libere <i>Salvinia natans</i>	MD	STE	IN MOD
6	C1.226	Comunități plutitoare de <i>Aldrovanda vesiculosa</i>	MD	STE	IN MIN
7	C1.32	Vegetație plutitoare liberă în corpuri de apă eutrofe	MD	CON/STE	IN MIN / IN MOD
8	C1.33	Vegetație scufundată înrădăcinată a rezervoarelor eutrofe	MD	CON/STE	SR/IN MOD
9	C1.3411	Comunități danubiene cu <i>Ranunculus aquatilis</i>	MD	STE	IN MIN
10	C1.3413	<i>Paturi Hottonia palustris</i> în apă puțin adâncă	MD		SR REF LIST
11	D2.226	Mlaștini peri-dunărene cu rogoz	MD	CON/STE	IN MOD/SR
12	D4.1	Mlaștini abundente	MD	CON/STE	IN MOD/CD
13	D5.2	Mlaștini cu straturi de rogoz	MD	CON/STE	IN MOD/CD
14	E1.11	Grupuri euro-siberiene pe fragmente de rocă	MD	CON	IN MAJ
15	E1.2	Pajiști perene calcaroase și stee continentale	MD	CON/STE	IN MOD
16	E2.2	Pajiști de fân cu altitudine mică și medie	MD	CON/STE	IN MOD
17	E3.4	Pajiști eutrofe și mezotrofe umede	MD	CON/STE	IN MOD/IN MIN
18	E3.5	Pajiști oligotrofe umede și jilave	MD	STE	IN MIN
19	E 5.4	Pajiști umede și comunități de ierburi înalte și ferigi	MD	CON/STE	IN MOD/ SUF
20	E6.2	Steele continentale saline	MD	CON/STE	SUF/IN MOD
21	F3.247	Desigururi de foioase ponto-sarmatice	MD	CON/STE	SR/IN MIN
22	G1.11	Formațiuni riverane de salcie	MD	CON/STE	IN MOD/CD
23	G1.21	Păduri de frasin și arin central europene	MD	CON/STE	IN MOD/CD
24	G1.22	Păduri mixte de stejar – ulm – frasin pe râuri mari	MD	CON/STE	SUF/IN MIN
25	G1.3	Păduri riverane mediteraniene	MD	CON/STE	IN MOD/CD
26	G1.414	Mlaștină de stepă cu <i>Alnus glutinosa</i>	MD	STE	IN MIN
27	G1.6	Păduri de fag	MD	CON	IN MOD
28	G1.7	Păduri termofile de foioase	MD	CON/STE	SR/IN MOD
29	G1.A1	Păduri de stejar și carpen	MD	CON	SUF
30	G1.A4	Păduri mixte de pantă și vâlcele	MD	CON/STE	IN MIN
31	H1	Peșteri	MD	CON	IN MOD
32	X18	Stee împădurite	MD	STE	IN MOD

Noră: STE = Zonă de stepă; CON = Zonă continentală, IN MIN = Insuficient – minor, IN MOD = Insuficient- moderat, IN MAJ = Insuficient – major, SR = rezervă științifică, SR REF = Rezervă științifică pe lista de referințe, SUF = Suficient, CD = Corectarea datelor.

Anexa 5: Lista speciilor protejate de rețeaua Emerald

Nr	Cod	Denumire specie	ISO	Regiune biogeografică	Concluzii finale
Plante					
1.	1902	<i>Cypripedium calceolus</i>	MD	CON	IN MOD
2.	2093	<i>Pulsatilla grandis</i>	MD	CON	IN MOD/CD
3.	2116 -	<i>Schivereckia podolica</i>	MD	CON	IN MAJ
4.	2249	<i>Carlina onopordifolia</i>	MD	CON	IN MIN
5.	4087	<i>Serratula lycopifolia</i>	MD	CON	IN MOD
6.	4091	<i>Crambe tataria</i>	MD	CON	IN MOD
7.	4097	<i>Iris aphylla ssp. Hungarica</i>	MD	CON	IN MIN
8.	1428	<i>Marsilea quadrifolia</i>	MD	STE	IN MIN
9.	1516	<i>Aldrovanda vesiculosa</i>	MD	STE	IN MIN
10.	1898	<i>Eleocharis carniolica</i>	MD	STE	SUF
11.	2287	<i>Colchicum fominii</i>	MD	STE	IN MIN
12.	2139	<i>Genista tetragona</i>	MD	CON/STE	IN MOD
13.	4067	<i>Echium russicum</i>	MD	CON/STE	
14.	4068	<i>Adenophora liliifolia</i>	MD	STE	
Mamifere					
1.	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	MD	CON/STE	IN MOD/CD
2.	1304	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	MD	CON	SR
3.	1307	<i>Myotis blythii</i>	MD	CON	IN MIN/CD
4.	1308	<i>Barbastella barbastellus</i>	MD	CON	SUF
5.	1318	<i>Myotis dasycneme</i>	MD	CON	IN MOD
6.	1323	<i>Myotis bechsteini</i>	MD	CON	SUF
7.	1324	<i>Myotis myotis</i>	MD	CON	SR
8.	1335	<i>Spermophilus citellus</i>	MD	CON	IN MOD
9.	1352	<i>Canis lupus</i>	MD	CON	IN MIN
10.	1355	<i>Lutra lutra</i>	MD	CON	IN MOD /IN MIN
11.	1356	<i>Mustela lutreola</i>	MD	CON	SUF/CD
12.	2608	<i>Spermophilus suslicus</i>	MD	CON	IN MAJ
13.	2633	<i>Mustela eversmanii</i>	MD	CON	IN MOD
Reptile					
1.	1220	<i>Emys orbicularis</i>	MD	CON	IN MOD/ IN MIN
2.	1279	<i>Elaphe quatuorlineata</i>	MD	CON	IN MOD
Amfibii					
1.	1166	<i>Triturus cristatus</i>	MD	CON	IN MOD/ IN MIN
2.	1188	<i>Bombina bombina</i>	MD	CON	IN MIN
3.	1993	<i>Triturus dobrogicus</i>	MD	STE	IN MIN
Pești					
1.	1105	<i>Hucho hucho</i>	MD	CON	IN MAJ
2.	1130	<i>Aspius aspius</i>	MD	CON	IN MAJ/ IN MIN
3.	1134	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	MD	CON	IN MIN
4.	1138	<i>Barbus meridionalis</i>	MD	CON	IN MOD
5.	1145	<i>Misgurnus fossilis</i>	MD	CON	IN MAJ/ IN MIN
6.	1146	<i>Sabanejewia aurata</i>	MD	CON	IN MAJ/ IN MIN
7.	1149	<i>Cobitis taenia</i>			
8.	1157	<i>Gymnocephalus schraetzer</i>	MD	CON	IN MIN
9.	1158	<i>Zingel asper</i>	MD	CON	
10.	1159	<i>Zingel zingel</i>	MD	CON	IN MAJ/ IN MIN
11.	1160	<i>Zingel streber</i>	MD	CON	IN MAJ
12.	1163	<i>Cottus gobio</i>	MD	CON	IN MAJ
13.	2011	<i>Umbra krameri</i>	MD	STE	IN MIN

Nr	Cod	Denumire specie	ISO	Regiune biogeografică	Concluzii finale
14.	2484	<i>Eudontomyzon mariae</i>	MD	CON	SR
15.	2511	<i>Gobio kessleri</i>	MD	CON	IN MAJ/ IN MIN
16.	2522	<i>Pelecus cultratus</i>	MD	STE	IN MAJ
17.	2555	<i>Gymnocephalus baloni</i>	MD	STE	IN MAJ/ IN MIN
18.	4126	<i>Alosa maeotica</i>			
19.	4127	<i>Alosa tanaica</i>	MD	STE	IN MAJ/ IN MIN
Nevertebrate					
1.	1014	<i>Vertigo angustior</i>	MD	CON	SR
2.	1016	<i>Vertigo moulinsiana</i>	MD	CON	SR
3.	1032	<i>Unio crassus</i>	MD	CON	IN MOD/IN MIN
4.	1042	<i>Leucorhinia pectoralis</i>	MD	STE	IN MAJ/IN MOD
5.	1044	<i>Coenagrion mercuriale</i>	MD	CON	SR
6.	1052	<i>Hypodryas maturna</i>	MD	CON	IN MAJ
7.	1060	<i>Lycaena dispar</i>	MD	CON	IN MAJ
8.	1078	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	MD	CON	IN MOD/CD
9.	1083	<i>Lucanus cervus</i>	MD	CON	SUF
10.	1084	<i>Osmoderma eremita</i>	MD	CON	SR Ref List
11.	1086	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	MD	CON	IN MOD/CD
12.	1087	<i>Rosalia alpina</i>	MD	CON	IN MOD
13.	1088	<i>Cerambyx cerdo</i>	MD	CON	IN MOD/CD
14.	1089	<i>Morimus funereus</i>	MD	CON	IN MOD/CD
15.	4011	<i>Bolbelasmus unicornis</i>	MD	CON/STE	IN MIN
16.	4013	<i>Carabus hungaricus</i>	MD	CON	IN MIN
17.	4014	<i>Carabus variolosus</i>	MD	CON	IN MOD
18.	4028	<i>Catopta thrips</i>			
19.	4030	<i>Colias myrmidone</i>	MD	CON	IN MIN
20.	4036	<i>Leptidea morsei</i>	MD	CON	IN MOD/CD
21.	4045	<i>Coenagrion ornatum</i>	MD	CON	SR
22.	4053	<i>Paracaloptenus caloptenoides</i>			
23.	4064	<i>Theodoxus transversalis</i>	MD	STE	IN MIN
Păsări					
1	A001	<i>Gavia stellata</i>	MD	NJ	
2	A002	<i>Gavia arctica</i>	MD	PJ, NJ, PM	
3	A019	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	MD	PJ, NJ	
4	A020	<i>Pelecanus crispus</i>	MD	PJ	
5	A021	<i>Botaurus stellaris</i>	MD	PJ, NJ	
6	A022	<i>Ixobrychus minutus</i>	MD	PD, StBug, PM	
7	A023	<i>Nycticorax nycticorax</i>	MD	PJ, NJ, PM	
8	A024	<i>Ardeola rallioides</i>	MD	PJ, NJ, UH	
9	A026	<i>Egretta garzetta</i>	MD	PJ, NJ, UH	
10	A027	<i>Egretta alba</i>	MD	PJ, NJ, UH	
11	A029	<i>Ardea purpurea</i>	MD	PJ, NJ	
12	A030	<i>Ciconia nigra</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN	
13	A031	<i>Ciconia ciconia</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN	
14	A032	<i>Plegadis falcinellus</i>	MD	PJ, NJ, UH	
15	A034	<i>Platalea leucorodia</i>	MD	PJ, NJ, UH, PM	
16	A037	<i>Cygnus bewickii</i>	MD	SR	
17	A038	<i>Cygnus cygnus</i>	MD	PJ, NJ, UH, PM	

Nr	Cod	Denumire specie	ISO	Regiune biogeografică	Concluzii finale
18	A060	<i>Aythya nyroca</i>	MD	PJ, NJ	
19	A068	<i>Mergus albellus</i>	MD	Nistru, Prut	
20	A071	<i>Oxyura leucocephala</i>	MD	PJ	
21	A072	<i>Pernis apivorus</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN, Tig, Carb	
22	A073	<i>Milvus migrans</i>	MD	PJ, Tig, NJ, PM	
23	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>	MD	PJ, NJ, UH, PM	
24	A080	<i>Circaetus gallicus</i>	MD	PJ, PM	
25	A081	<i>Circus aeruginosus</i>	MD	PJ, NJ	
26	A082	<i>Circus cyaneus</i>	MD	PJ, NJ, PD	
27	A084	<i>Circus pygargus</i>	MD	UH, NJ, Rez.	
28	A089	<i>Aquila pomarina</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN	
29	A090	<i>Aquila clanga</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Orh, BH	
30	A092	<i>Hieraaetus pennatus</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN, Tig, Carb	
31	A094	<i>Pandion haliaetus</i>	MD	PJ, NJ, UH, PM	
32	A097	<i>Falco vespertinus</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN, Tig, Carb	
33	A098	<i>Falco columbarius</i>	MD	StBug, NJ, PJ	
34	A103	<i>Falco peregrinus</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN, Tig, Carb	
35	A119	<i>Porzana porzana</i>	MD	PJ	
36	A120	<i>Porzana parva</i>	MD	PJ	
37	A121	<i>Porzana pusilla</i>	MD	PJ	
38	A122	<i>Crex crex</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN	
39	A127	<i>Grus grus</i>	MD	NJ	
40	A131	<i>Himantopus himantopus</i>	MD	NJ, PM, StBug	
41	A132	<i>Recurvirostra avosetta</i>	MD	PJ	
42	A133	<i>Burhinus oedicephalus</i>	Md	SR	
43	A140	<i>Pluvialis apricaria</i>	MD	PM	
44	A151	<i>Philomachus pugnax</i>	MD	PJ, NJ, UH, PM	
45	A166	<i>Tringa glareola</i>	MD	PJ	
46	A167	<i>Xenus cinereus</i>	MD	SR	
47	A177	<i>Larus minutus</i>	MD	NJ	
48	A193	<i>Sterna hirundo</i>	MD	PJ, NJ, PM, SN	
49	A195	<i>Sterna albifrons</i>	MD	PJ, NJ	
50	A196	<i>Chlidonias hybrida</i>	MD	PJ, NJ	
51	A197	<i>Chlidonias niger</i>	MD	PJ, NJ	
52	A198	<i>Chlidonias leucopterus</i>	MD	SR	
53	A215	<i>Bubo bubo</i>	MD	UH, Pm, Pd, Orh, BH, SN, StBalt	
54	A220	<i>Strix uralensis</i>	MD	Cod, PF, Orh, BH, CS, SN	
55	A222	<i>Asio flammeus</i>	MD	PF, PJ, NJ, UH, Pd, Orh	

Nr	Cod	Denumire specie	ISO	Regiune biogeografică	Concluzii finale
56	A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN	
57	A229	<i>Alcedo atthis</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Hirb, Carb, Pm, Pd	
58	A231	<i>Coracias garrulus</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, BH, CS, SN	
59	A234	<i>Picus canus</i>	MD	PJ	
60	A236	<i>Dryocopus martius</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN	
61	A238	<i>Dendrocopos medius</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN	
62	A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>	MD	SR	
63	A246	<i>Lullula arborea</i>	MD	CD, PF, UH, Hin, Orh	
64	A255	<i>Anthus campestris</i>	MD	Cod, PF, Carb, Orh	
65	A272	<i>Luscinia svecica</i>	MD	SR	
66	A293	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	MD	SR	
67	A307	<i>Sylvia nisoria</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN, Tig, Carb	
68	A320	<i>Ficedula parva</i>	MD	CD, PF, UH, Hin, Orh, BH, CS	
69	A321	<i>Ficedula albicollis</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN, Tig, Carb	
70	A338	<i>Lanius collurio</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN, Tig, Carb	
71	A339	<i>Lanius minor</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN, Tig, Carb	
72	A379	<i>Emberiza hortulana</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN, Tig, Carb	
73	A393	<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>	MD	PJ, NJ, UH, PM	
74	A396	<i>Branta ruficollis</i>	MD	PJ, NJ, PD	
75	A397	<i>Tadorna ferruginea</i>	MD	PJ, StBug	
76	A402	<i>Accipiter brevipes</i>	MD	SR	
77	A403	<i>Buteo rufinus</i>	MD	PD, PM, Ctig	
78	A429	<i>Dendrocopos syriacus</i>	MD	Cod, PF, PJ, NJ, UH, Hin, Pm, Pd, Orh, BH, CS, SN	
79	A511	<i>Falco cherrug</i>	MD	PJ, NJ, UH, Orh, PD, SN	
80	A533	<i>Oenanthe pleschanka</i>	MD	PM	

Notă: STE = Zonă de stepă; CON = Zonă continentală, IN MIN = Insuficient – minor, IN MOD = Insuficient- moderat, IN MAJ = Insuficient – major, SR = Rezervă științifică, SR REF = Rezervă științifică pe lista de referințe, SUF = Suficient, CD = Corectarea datelor, NJ = Nistrul de Jos, PF = Plaiul Fagului, PJ = Lacurile Prutului de Jos, PM/Pm = Prutul de Mijloc, PD/Pd/Orh = Pădurea Domneasca, StBug = Stepa Bugeacului, UH = Unguri-Holoșnița, Cod = Codrii Orheiului, Hin = Pădurea Hâncești, BH = Bahmut-Hârjauca, CS = Codrii Strășenilor, SN = Stâncile Nistrene, Tig/Ctig = Codrii Tigheci, Carb = Cărbuna, Rez. = Rezervatia Naturala Seliște Leu, Hirb. = Pădurea Hârbovăț.

Finanțat de
Uniunea Europeană

Statutul speciilor și habitatelor Emerald în Republica Moldova: Evaluarea cadrului legal și instituțional

Acest raportul are drept scop să asiste autoritățile din Republica Moldova în gestionarea eficientă a siturilor Emerald, precum și în stabilirea măsurilor de conservare, de rând cu creșterea treptată a indicelui de suficiență. Documentul poate servi în calitate de instrument de motivare a managementului coordonat pentru autoritățile publice centrale și locale și alte părți interesate în consolidarea rețelei Emerald din Republica Moldova prin acțiuni legislative, sociale și de conservare.

Pe lângă analiza cadrului de reglementare existent în țară, acest document descrie lacunele și barierele, fie ele juridice sau instituționale, care împiedică protecția, conservarea și gestionarea eficientă a acestor situri. În plus, analiza conține un capitol separat care oferă o imagine de ansamblu a statutului speciilor și habitatelor Emerald din Republica Moldova. Rezultatul evaluării este formarea unei opinii motivate cu privire la actualizarea indicelui de suficiență pentru Republica Moldova, pornind de la o cunoaștere de specialitate a speciilor și habitatelor, acțiunile necesare pentru a atinge aproximativ 80% din indicele de suficiență al rețelei Emerald în Moldova până în 2030 (pentru IN MOD: situri noi), cu un prim termen intermediar propus pentru a atinge un indice de suficiență de aproximativ 60% până în 2026 (pentru SR, CD, IN MIN).

Prin punerea în aplicare a acestor recomandări, Republica Moldova își poate spori eforturile de conservare și își poate proteja speciile și habitatele naturale valoroase.

Programme website:

www.eu4environment.org

Action implemented by:

